

4^ο

Πανελλήνιο Διεπιστημονικό Συνέδριο

Ελληνικής Εταιρίας Μελέτης και Πρόληψης
της Σεξουαλικής Κακοποίησης

www.obrela.gr

Κακοποίηση Παιδιού και Ψυχικό Τραύμα: Σύγχρονες δυνατότητες ανίχνευσης, αντιμετώπισης και πρόληψης

18 – 20 Δεκεμβρίου 2008

ATHENS ELECTRA PALACE HOTEL, Ν. Νικοδήμου 20, Πλάκα, Αθήνα (ΜΕΤΡΟ: Σύνταγμα)

Σε συνεργασία

- Διαδημοτικό Δίκτυο Υγείας
& Κοινωνικής Αλληλεγγύης ΟΤΑ
- ΜΚΟ Αλληλεγγύη

Υποστήριξη

ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

4^ο Πανελλήνιο Διεπιστημονικό Συνέδριο

*Ελληνικής Εταιρίας Μελέτης και Πρόληψης
της Σεξουαλικής Κακοποίησης*

Κακοποίηση Παιδιού και Ψυχικό Τραύμα: Σύγχρονες δυνατότητες ανίχνευσης, αντιμετώπισης και πρόληψης

18 – 20 Δεκεμβρίου 2008

ATHENS ELECTRA PALACE HOTEL, Ν. Νικοδήμου 20, Πλάκα, Αθήνα (ΜΕΤΡΟ: Σύνταγμα)

Οργάνωση:

Ελληνική Εταιρία Μελέτης και Πρόληψης της Σεξουαλικής Κακοποίησης

σε συνεργασία με:

- Διαδημοτικό Δίκτυο Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης ΟΤΑ
- ΜΚΟ Αλληλεγγύη

Υποστήριξη

ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

ΑΙΓΙΔΑ

Δήμος Αθηναίων

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

Υπουργείο Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας

Ελληνική Ψυχιατρική Εταιρεία

Παιδοψυχιατρική Εταιρεία Ελλάδος – Ένωση Ψυχιάτρων
Παιδιών και Εφήβων

Psychiatric Association for Eastern Europe and the Balkans

Ανακοίνωση

- Η Οργανωτική Επιτροπή του Συνεδρίου καλεί τους συνέδρους να υποβάλουν κείμενο, με σκοπό τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου βιβλίου με αντικείμενο το θέμα του συνεδρίου. Η έκδοση του βιβλίου θα γίνει με μέριμνα, επιμέλεια και χρηματοδότηση της ΕΕΜΠΣΚ.

- Τα κείμενα θα πρέπει να έχουν κυρίως τη μορφή ανασκόπησης, να έχουν έκταση 3.000 έως 7.000 λέξεις και να περιέχουν βιβλιογραφικές πηγές. Η αποστολή θα πρέπει να γίνει στο info@obrela.gr μέχρι 30 Ιανουαρίου 2009. Η Επιτροπή θα σας απαντήσει σχετικά με την έγκριση για δημοσίευση έως τις 20 Φεβρουαρίου 2009.

- Υπενθυμίζεται ότι οι τίτλοι βιβλίων που προέκυψαν από τα προηγούμενα συνέδρια της ΕΕΜΠΣΚ είναι : *«Σεξουαλική Κακοποίηση-Μυστικό όχι πια», Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, 2006, και «Ο Κύκλος της Κακοποίησης», Εκδόσεις Αρχιπέλαγος, 2008.*

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

- Διατίθενται δωρεάν: Βιβλίο Περιλήψεων, Βιβλίο της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας (Πρόληψη Παιδικής Κακοποίησης: οδηγός δράσης και τεκμηρίωσης) και Φυλλάδια Ενημέρωσης-Ευαισθητοποίησης
- Χορηγείται Βεβαίωση Παρακολούθησης

*** Οι παρουσιάσεις των ομιλητών δεν θα πρέπει να ξεπερνούν τα 13 λεπτά
και οι ερωτήσεις-συζήτηση της κάθε Τράπεζας τα 5 λεπτά.*

Ευχαριστούμε τον ζωγράφο Θανάση Παναγιώτου για το έργο του εξωφύλλου

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Ελληνική Ψυχιατρική Εταιρεία (ΕΨΕ), Κλάδος Παιδοψυχιατρικής ΕΨΕ, Κλάδος Ψυχιατροδικαστικής ΕΨΕ, Κλάδος Βίαιης και Αυτοκαταστροφικής Συμπεριφοράς ΕΨΕ
Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών
Εργαστήριο Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών, Νομικής Σχολής Αθηνών
Εργαστήριο Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας, Ιατρικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών
Εργαστήριο Υγιεινής, Επιδημιολογίας και Ιατρικής Στατιστικής, Ιατρικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών
Εταιρεία Προστασίας Ανηλίκων Αθηνών
Εταιρία Μελέτης Σεξουαλικής Συμπεριφοράς και Διαφυλικών Σχέσεων
Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού, Δνση Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας
Ινστιτούτο Έρευνας και Θεραπείας της Συμπεριφοράς
Ινστιτούτο Κοινωνικής Πολιτικής και Αλληλεγγύης
Πανεπιστημιακή Παιδοψυχιατρική Κλινική Νοσοκομείου Παίδων «Αγία Σοφία»
Πανεπιστημιακό Τμήμα Εφηβικής Ιατρικής Νοσοκομείου Παίδων «Αγία Σοφία»
Σύλλογος Ελλήνων Εγκληματολόγων Παντείου Πανεπιστημίου
Τομέας Εγκληματολογίας Παντείου Πανεπιστημίου
Τμήμα Ψυχολογίας Παντείου Πανεπιστημίου
Τμήμα Κοινωνιολογίας Παντείου Πανεπιστημίου
Τμήμα Νομικής Πανεπιστημίου Αθηνών

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΦΟΡΕΙΣ

Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων
Διεπιστημονικό Κέντρο Παιδιά και Υγεία
Εθνικό Δίκτυο Πρόληψης Ατυχημάτων και Βίας (ΕΔιΠΑΒ)
Εταιρεία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών και Εφήβων
Πανελλήνιος Σύλλογος Εκπαιδευτικών Αγωγής Υγείας
Πανελλήνιος Ψυχολογικός Σύλλογος
Σύλλογος Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος
Σύλλογος Ελλήνων Κοινωνιολόγων
Συνήγορος του Πολίτη, Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού
Τμήμα Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος ΕΛ.ΑΣ.

Αρσις, Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων
BIA-STOP
Γιατροί Χωρίς Σύνορα
Ελληνική Επιτροπή της UNICEF
Ελληνικό Δίκτυο Γυναικών Ευρώπης
Κλίμακα
ΜΚΟ Αλληλεγγύη
Μ.Κ.Ο PRAKSIS - Προγράμματα Ανάπτυξης, Κοινωνικής Στήριξης και Ιατρικής Συνεργασίας
Προσαρμογή: Διεπιστημονική Εταιρία Ψυχολογικής Παρέμβασης
Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
Χαμόγελο του Παιδιού

- Stop it Now
- International Association for the Treatment of Sexual Offenders
- Psychiatric Association for Eastern Europe and the Balkans
- ECPAT: End Child Prostitution, Child Pornography and Trafficking of Children for Sexual Purposes

Τιμητική Επιστημονική Επιτροπή

Ελένη Αγάθωνος
Δημήτρης Αναγνωστόπουλος
Βάσω Αρτινοπούλου
Νίκος Βαϊδάκης
Δημήτρης Γεωργιάδης
Κωνσταντίνος Γιαννόπουλος
Χριστίνα Ζαραφωνίτου
Βασίλης Κονταξάκης
Νέστωρ Κουράκης
Γεώργιος Κρεατσάς

Μάχη Λαζαρίδου
Αντώνης Μαγγανάς
Αλίκη Μαραγκοπούλου
Φωτεινή Μηλιώνη
Γεώργιος Μόσχος
Φρόσω Μόττη
Γεώργιος Νικολαΐδης
Γιάννης Πανούσης
Γεώργιος Παπαδημητρίου
Αλεξάνδρα Ρούσου

Χαρά Σπηλιοπούλου
Καλλιόπη Σπινέλη
Νίκος Τζαβάρας
Βλάσης Τομαράς
Ιωάννα Τσίγκανου
Ιωάννης Τσιάντης
Ιάκωβος Φαρσεδάκης
Ειρήνη Φερέτη
Γεώργιος Χριστοδούλου
Γεώργιος Χρούσος

Οργανωτική Επιτροπή

Νίκος Αμβρόσιος
Αιμιλία Αντωνοπούλου
Νίκη Γεωργίου
Ορέστης Γιωτάκος
Παύλος Θεοδωράκης
Γιάννης Ηλιάς
Γιώργος Κατσαούνος
Χρυσούλα Καρλή
Αντώνης Κουσουλής
Άγγελος Κρυπωτός

Γιώργος Κωνσταντακόπουλος
Βέρρα Λάγγαρη
Μαργαρίτα Μητροπούλου
Μαρία Μουδάτσου
Λίλιαν Μουμουλέτσα
Πολυξένη Παπαγιαννοπούλου
Σταυρούλα Παπαδόδημα
Ελένη Παπαδομαρκάκη
Βάνα Παπακίτσου
Σωτήρης Παπασπυρόπουλος

Απόστολος Σαμπαζιώτης
Γλυκερία Σκανδάμη
Κωνσταντίνα Σκλάβου
Ελένη Σταυροπούλου
Μυρτώ Σωτηροπούλου
Θεώνη Τριανταφύλλου
Κωνσταντίνα Τσιλιάκου
Μαρία Τσιλιάκου
Ευάγγελος Χαϊνάς
Μαίρη Χιόνη

Επιστημονική Επιτροπή

Λουκάς Αθανασιάδης
Γιώργος Αλεβιζόπουλος
Βασίλης Αλεβίζος
Χριστίνα Αντωνοπούλου
Απόστολος Βούρδας
Ορέστης Γιωτάκος
Γιώργος Γκριτζέλας
Φραγκίσκος Γονιδάκης
Ουρανία Δαφνή
Χρήστος Δημητρακόπουλος
Γιολάντα Δήμου
Χριστίνα Διαμαντοπούλου
Θανάσης Δουζένης
Μαρία Ελευθεριάδου
Κώστας Ευθυμίου
Γιάννης Ζέρβας
Χρήστος Ζερβής
Νινέττα Ζώνη
Κία Θανοπούλου
Όλγα Θέμελη
Παύλος Θεοδωράκης
Δημήτρης Καραγιάννης
Ασπασία Καρακώστα

Αγγελική Κατριβάνου
Κυριάκος Κατσαδώρας
Ευτυχία Κατσιγαράκη
Κώσταντίνος Καφέτσιος
Μαρία Κεφαλοπούλου
Δήμητρα Κουτσούκη
Κώστας Κοσμάτος
Γρηγόρης Λάζος
Έφη Λαμπροπούλου
Ιωάννης Λιάππας
Ηλίας Λυμπέρης
Λευτέρης Λύκουρας
Χρήστος Λιονής
Δημήτρης Μαγριπλής
Κατερίνα Μαρκετάκη
Απόστολος Μάσπερο
Λεφτέρης Μέλλος
Νάντια Μπακαλιάνου
Ιωάννα Μπεργιαννάκη
Γιώργος Μποτονάκης
Γεωργία Μπούρη
Θεόδωρος Μουγιάκος
Σταυρούλα Παπαδόδημα

Κλεονίκη Παπάζογλου
Κώστας Παπασταμάτης
Ελένη Πετρίδου
Δημήτρης Ρούκας
Αγγελική Σαρέλη
Τζένη Σουμάκη
Δημήτρης Σπυριδάκης
Φώτης Σπυρόπουλος
Αναστασία Σταθοπούλου
Τίνα Σταθοπούλου
Νίκος Στεφανής
Γιώργος Στεφανόπουλος
Εμμανουήλ Σφακιανάκης
Αγάπιος Τερζίδης
Άγγελος Τσιγγής
Μαρία Τσιλιάκου
Χρήστος Τσόπελας
Χρήστος Τσουραμάνης
Μπεάτα Χαβάκη
Εύη Χατζηβαρνάβα
Γιάννης Χατζημανώλης
Καλλιόπη Χατήρα
Διονύσης Χιόνης

Αγαπητοί συνεργάτες,

Είναι πολλαπλά διαπιστωμένες οι πολύπλευρες και μακροχρόνιες συνέπειες της κακοποίησης των παιδιών, καθώς και η αναγκαιότητα ανάπτυξης διεπιστημονικού τύπου στρατηγικών για την αντιμετώπισή της. Σημαντικότερο πεδίο δράσης αποτελεί η πρόληψη, η οποία οφείλει να βασίζεται στην αντιμετώπιση του κύκλου βίας που συντηρεί το φαινόμενο αυτό. Για παράδειγμα, η διδασκαλία των δικαιωμάτων στα παιδιά, καθώς και των τρόπων προστασίας τους, μάλλον θα πρέπει να γίνουν μέρος των προγραμμάτων σπουδών από μικρή ηλικία. Εξίσου σημαντική προς αυτήν την κατεύθυνση είναι η εκπαίδευση και κατάρτιση των επαγγελματιών που έχουν άμεση επαφή με τα παιδιά. Επαγγέλματα όπως, εκπαιδευτικοί, γιατροί, νοσηλευτές, αστυνομικοί, κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι, κοινωνιολόγοι, εισαγγελείς, εγκληματολόγοι, έχουν συχνή επαφή με παιδιά και θα πρέπει να είναι εκπαιδευμένοι ώστε να ανιχνεύουν και να αντιμετωπίζουν έγκαιρα την παιδική κακοποίηση. Στο συνέδριο αυτό θα αναπτυχθούν θεωρητικές απόψεις και έρευνες που αφορούν στην ανίχνευση, εκτίμηση, θεραπεία και πρόληψη της παιδικής κακοποίησης, από επιστήμονες της ψυχολογίας, ψυχιατρικής, νομικής, εγκληματολογίας, εκπαίδευσης, κοινωνιολογίας, καθώς και άλλων ανθρωπιστικών επιστημών. Η συμμετοχή σας πιστεύουμε ότι θα συνεισφέρει σημαντικά στην ευρύτερη κατανόηση, καθώς και στο σχεδιασμό διεπιστημονικών και αποτελεσματικών τρόπων αντιμετώπισης και πρόληψης του πολυπαραγοντικού αυτού φαινομένου.

Μαρία Τσιλιάκου - Πρόεδρος Οργανωτικής Επιτροπής

Ορέστης Γιωτάκος - Πρόεδρος Επιστημονικής Επιτροπής

πρόγραμμα

Πέμπτη 18 Δεκεμβρίου 2008

09.30 – 11.20

ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ, ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ, ΤΡΑΠΕΖΑ Α

Συντονισμός

Ορέστης Γιωτάκος, Ψυχίατρος
Βασίλης Θεοδώρου, Ψυχολόγος

ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΤΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ

Ορέστης Γιωτάκος, MD, MSc, PhD, Ψυχίατρος,

Πρόεδρος «Ελληνικής Εταιρίας Μελέτης & Πρόληψης της Σεξουαλικής Κακοποίησης»,
www.obrela.gr, Επιστ Υπεύθ Δομών Ψυχικής Υγείας ΜΚΟ Αλληλεγγύη, www.solidarity.gr

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΣΤΗ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΕΠΙΖΩΝΤΩΝ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ

Κία Θανοπούλου, Κλινική Ψυχολόγος, Οικογενειακή Θεραπεύτρια.

Μονάδα Οικογενειακής Θεραπείας, Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής, thanopoulou@ath.forthnet.gr

ΨΥΧΙΚΟ ΤΡΑΥΜΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ: Η ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ EMDR.

Τέσσα-Άβα Πράπτου-Σπογγαλίδου, MA, MAAT

Διεθνές Κέντρο Τραυματοθεραπείας, tessapra@otenet.gr

ΤΟ ΣΩΜΑ ΓΝΩΡΙΖΕΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ ΟΤΑΝ Η ΕΝΟΧΗ ΔΙΑΣΤΡΕΒΛΩΝΕΙ ΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ: ΧΟΡΟΘΕΡΑΠΕΙΑ ΜΕ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΚΑΚΟΠΟΙΗΘΕΙ ΣΩΜΑΤΙΚΑ Ή ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΑ ΩΣ ΠΑΙΔΙΑ

Αναστασία Νικολίτσα, Χοροθεραπεύτρια. MA Dance Movement Psychotherapy, Laban Centre / City University, London. psychosoma-dance@hotmail.com

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΣΕ ΒΙΑΙΟΥΣ ΑΝΔΡΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ, ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Βασίλειος Ν. Θεοδώρου, Ψυχολόγος - Ψυχοθεραπευτής

Γνωσιακή Συμπεριφοριστική Θεραπεία, Διαδικτυακή Ψυχολογική Συμβουλευτική, thedorou@psi.gr

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΚΥΠΡΟΥ

Σούλα Παππουτή, Λειτουργός Νεολαίας Α΄

Τομέας Πρόληψης Οργανισμού Νεολαίας Κύπρου, soula@youthboard.org.cy

11.30 – 12.50

ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ, ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ, ΤΡΑΠΕΖΑ Β

Συντονισμός

Μαρία Χιόνη, Υπεύθυνη Αγωγής Υγείας Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Α΄ Αθήνας
Βέρα Λάγγαρη, Ψυχολόγος

Η ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΣΩΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΩΝ ΩΣ ΕΝΔΕΙΞΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Γιαννούλη Π., Λάγγαρη Β., Δεληγεώργλου Ε., Κρεατσάς Γ.

Τμήμα Παιδικής – Εφηβικής Γυναικολογίας και Επανορθωτικής Χειρουργικής, Β΄ Μαιευτική & Γυναικολογική Κλινική Πανεπιστημίου Αθηνών, Αρεταίειο Νοσοκομείο, lagari_vera@hotmail.com

ΔΑΜΑΖΟΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΔΡΑΚΟΝΤΕΣ: ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΜΕ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Δόμνα Βεντουράτου, Κλιν.Ψυχολόγος, Ψυχοθεραπεύτρια (Συστημική και Gestalt), Μέλος ΕΑΡ και ΕΑΓΤ, Τραυματοθεραπεύτρια (EMDR), Επόπτρια (Consultant) EMDR
Ινστιτούτο Τραυματοθεραπείας, vent@travmatotherapieia.com

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΣΤΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΤΟΥΣ

Γιαννούλη Π., Σαλάκος Ν., Μπακαλιάνου Κ., Δημητράκη Ε., Επιόγλου Ι., Γρηγορίου Οδ., Κρεατσάς Γ.

Τμήμα Οικογενειακού Προγραμματισμού
Β΄ Μαιευτική & Γυναικολογική Κλινική Πανεπιστημίου Αθηνών, Αρεταίειο Νοσοκομείο
geocre@aretaieio.uoa.gr

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΝΘΑΡΡΥΝΣΗ ΦΟΡΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Κ.Μπακαλιάνου, Κ.Τσεμπέρη, Π.Γιαννούλη, Φ.Λαζαράκου, Ν.Σαλάκος

Τμήμα Οικογενειακού Προγραμματισμού
Β΄ Μαιευτική & Γυναικολογική Κλινική Πανεπιστημίου Αθηνών, Αρεταίειο Νοσοκομείο
dbakalianou@yahoo.gr

ΜΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Μαρία Χιόνη, Εκπαιδευτικός,

Υπεύθυνη Αγωγής Υγείας Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Α΄ Αθήνας, mhioni@in.gr

πρόγραμμα

13.00 – 14.30

ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ, ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ, ΤΡΑΠΕΖΑ Γ

Διοργάνωση

Εθνικό Δίκτυο Πρόληψης Ατυχημάτων & Βίας (ΕΔιΠΑΒ)

Συντονισμός

Αγάπιος Τερζίδης, Μέλος Δ.Σ. ΕΔιΠΑΒ, Παιδίατρος Κέντρου Έρευνας & Πρόληψης Ατυχημάτων, Χρήστος Λιονής, Μέλος ΔΣ ΕΔιΠΑΒ, Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Κρήτης, Ιατρική Σχολή, Κλινική Κοινωνικής και Οικογενειακής Ιατρικής

Η ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΤΟΥ ΕΔΙΠΑΒ

Κλεονίκη Παπάζογλου,

Μέλος Δ.Σ. ΕΔιΠΑΒ και ΠΝΟΗΣ, Αναπληρώτρια Διευθύντρια Μ.Ε.Θ Νοσοκομείου Παίδων “Αγλαία Κυριακού”

ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΔΙΠΑΒ

Ουρανία Δαφνή

Μέλος Δ.Σ. ΕΔιΠΑΒ, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Αθηνών, Διευθύντρια Frontier Science Foundation-Hellas, udafni@nurs.uoa.gr, udafni@frontier-science.gr

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕΣΩ Η/Υ.

Κωνσταντίνος Γιαννόπουλος

Αντιπρόεδρος ΕΔιΠΑΒ,

Πρόεδρος Δ.Σ. του Εθελοντικού Οργανισμού για τα Παιδιά «Το Χαμόγελο του Παιδιού», info@hamogelo.gr

ΒΙΑ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

Χριστίνα Παπουτσοπούλου-Διαμαντοπούλου

Πρόεδρος ΕΔιΠΑβ, Οδοντίατρος, Σύμβουλος προέδρου ΟΚΑΝΑ σε θέματα πρόληψης tetadiam@otenet.gr

ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ : ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Δήμητρα Κουτσούκη, Μέλος Δ.Σ. ΕΔιΠΑΒ, Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Αθηνών, Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής, dkoutsou@phed.uoa.gr

15.00 – 16.30

ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΝΑΡΞΗ - ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΕΙΣ

Έχουν προσκληθεί να απευθύνουν χαιρετισμό:

- **Αρχιεπίσκοπος Αθηνών κ Πάσης Ελλάδος κκ Ιερώνυμος**
- **Δημήτριος Αβραμόπουλος**
Υπουργός Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
- **Ευριπίδης Στυλιανίδης**
Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων
- **Γεώργιος Κωνσταντόπουλος**
Υφυπουργός Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
- **Νικήτας Κακλαμάνης**
Δήμαρχος Αθηναίων
- **Γιωργος Πατούλης**
Δήμαρχος Αμαρουσίου, Πρόεδρος Διαδημοτικού Δικτύου Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης ΟΤΑ
- **Μαρία Τροχάνη**
ΓΓ Πρόνοιας Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
- **Γεώργιος Μόσχος**
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη, Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού
- **Κωστής Δήμτσας**
Δνων Σύμβουλος ΜΚΟ Αλληλεγγύη
- **Γεώργιος Χριστοδούλου**
Καθηγητής Ψυχιατρικής, Επίτιμος Πρόεδρος της Ελληνικής Ψυχιατρικής Εταιρίας
- **Νέστωρ Κουράκης**
Καθηγητής Νομικής, Νομική Σχολή Αθηνών

πρόγραμμα

17.00 – 18.30

Η ΠΟΛΥΜΟΡΦΙΑ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΑΙΔΙΟΥ: ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

Συντονισμός

Κατερίνα Μαρκετάκη, Νομικός Σύμβουλος Δημάρχου Αθηνών, Ειδικός Επιστήμονας στο Συνήγορο του Πολίτη.

Ορέστης Γιωτάκος, Ψυχίατρος, Πρόεδρος Ελληνικής Εταιρίας Μελέτης & Πρόληψης της Σεξουαλικής Κακοποίησης

Σχολιασμός

Καλλιόπη Σπινέλλη, Καθηγήτρια Νομικής

VIDEOGAMES ΚΑΙ ΠΑΙΔΙ

Γιάννης Πανούσης

Καθηγητής Εγκληματολογίας, Τμήμα Επικοινωνίας και ΜΜΕ Πανεπιστημίου Αθηνών
panousis@media.uoa.gr

ΒΙΑ ΚΑΙ ΘΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ «ΚΑΛΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ» ΚΑΙ «ΚΑΛΟΥ ΜΑΘΗΤΗ»

Ιωάννα Τσίγκανου

Δρ. Διευθύντρια Ερευνών – Ι.ΠΟ.ΚΟΙΝΩ. – ΕΚΚΕ
jtsiganou@ekke.gr

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ Ή ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ ΜΕΣΩ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ (CYBER BULLYING): ΜΙΑ ΝΕΑ ΜΟΡΦΗ ΘΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ;

Βάσω Αρτινοπούλου,

Αν. Καθηγήτρια Εγκληματολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας Παντείου Πανεπιστημίου
vasiliki.artinopoulou@panteion.gr

Η ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗ ΤΟΥ ΕΙΚΟΝΙΚΟΥ ΑΝΗΛΙΚΟΥ

Ιωάννης Ν. Ηλίας

Δρ. Νομικής – Δικηγόρος Πειραιά
ioannisilias@gmail.com

19.00 – 20.30

ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ: ΝΕΟΤΕΡΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Διοργάνωση

Ινστιτούτο Υγείας Παιδιού, Δνση Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας, Κέντρο για την Μελέτη και Πρόληψη της Κακοποίησης & Παραμέλησης του Παιδιού, ich_dos@otenet.gr

Συντονισμός

Γιώργος Νικολαΐδης, MD, MA, MSc, PhD, Ψυχίατρος

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΑΓΚΥΠΡΙΑΣ ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΑΣΗ ΚΑΙ ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

Θ. Κοτζιά,

Παιδοψυχίατρος, Πανεπιστημιακή Παιδοψυχιατρική Κλινική, Νοσοκομείο Παιδών, Νοσοκομείο Παιδών «Αγία Σοφία»

Α. Παραδεισιώτη,

Παιδοψυχίατρος, Επιστημονική Υπεύθυνη Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων, Κυπριακή Δημοκρατία

ΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗ: ΜΙΑ ΜΕΛΕΤΗ ΓΝΩΜΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ

Κ. Πετρουλάκη, *Ψυχολόγος, Επιστημονικό – Ερευνητικό Στέλεχος Διεύθυνσης Δ/νσης Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας, Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού*

Μ. Σταυριανάκη, *Κοινωνική Λειτουργός, Επιστημονικό – Ερευνητικό Στέλεχος Διεύθυνσης Δ/νσης Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας, Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού*

ΕΡΕΥΝΑ ΑΡΧΕΙΟΥ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΥΓΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ (2000-2007)

Α. Σκουμπουρδή, *Κοινωνική Λειτουργός, Επιστημονικό – Ερευνητικό Στέλεχος Διεύθυνσης Δ/νσης Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας, Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού*

Φ. Μηλιώνη, *Νομικός, Επιστημονικός Συνεργάτης Εργαστηρίου Εγκληματολογικών και Ποινολογικών Ερευνών, Νομικού Τμήματος Παν/μίου Αθηνών*

ΝΕΟΤΕΡΑ ΝΕΥΡΟΒΙΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΚΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ, ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΣ

Γ. Νικολαΐδης, *MD, MA, MSc, PhD Ψυχίατρος, Διευθυντής Δ/νσης Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας, Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού*

πρόγραμμα

Παρασκευή 19 Δεκεμβρίου 2008

9.00 – 10.20

**ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ –
ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ Ν. 3500/06**

Συντονισμός

Ειρήνη Φερέτη, Εγκληματολόγος – Κοινωνιολόγος

Σχολιασμός

Βλάσης Τομαράς, Αν Καθηγητής Ψυχιατρικής, Δντής Πανεπιστημιακής Παιδοψυχιατρικής Κλινικής Γενικού Νοσοκομείο Παίδων «Αγία Σοφία»

Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΣΤΟ ΠΑΙΔΙ: ΣΧΕΣΗ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Αντώνης Κουσουύλης,

Δοστής φοιτητής Ιατρικής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών – Ιατρική Σχολή
antonis.kousoulis@gmail.com

ΑΙΜΟΜΙΞΙΑ: ΤΟ ΣΥΜΠΤΩΜΑ ΜΙΑΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗΣ

Κωνσταντίνα Τσιλιάκου, Ψυχολόγος (MSc)

ΜΚΟ Αλληλεγγύη, Τηλεφωνική Γραμμή Ψυχολογικής Στήριξης (8001137777).
www.solidarity.gr, help@solidarity.gr

ΙΣΧΥΡΙΣΜΟΙ ΓΙΑ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΔΙΑΖΥΓΙΟΥ ΚΑΙ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ

Δημήτρης Μαγριπλής, Παιδοψυχίατρος - Οικογενειακός Θεραπευτής

Κ.Ψ.Υ. ΠΕΡΙΣΤΕΡΟΥ, *magripli@otenet.gr*

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΙΣ ΜΗΤΕΡΕΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΑΥΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΜΗΤΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΩΝ

Τίνα Σταθοπούλου, Ψυχολόγος (MSc, PhD)

rire33@gmail.com

ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ: ΜΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ Ν. 3500/06

Ειρήνη Φερέτη, Εγκληματολόγος – Κοινωνιολόγος

Μέλος της Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής του Ν 3500/06
Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού, *irenefereti@yahoo.gr*

10.30 – 11.50

ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ, ΤΡΑΠΕΖΑ Α

Συντονισμός

Φραγκίσκος Γονιδάκης, Ψυχίατρος

ΑΠΟ ΤΟ ΨΥΧΙΚΟ ΤΡΑΥΜΑ ΣΤΗ ΜΕΤΑΤΡΑΥΜΑΤΙΚΗ ΑΓΧΩΔΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ - ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗΣ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

Σμαράγδα Σκορδή,

Ψυχολόγος, Γενικό Νοσοκομείο Γιαννιτσών, smaro33@yahoo.gr

ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΒΙΑ: ΕΝΑΣ ΤΡΑΥΜΑΤΙΣΜΟΣ ΧΩΡΙΣ ΤΕΛΟΣ

Μαρία Προβατίδου, Δημήτρης Έρτεκιν, Ελένη Φώτου

Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία ΒΙΑ-STOP, mprov2008@yahoo.gr

ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΡΝΕΙΑ

Μαρία Πενταράκη (1), Ελένη Σιακαβέλλα (2), Ελευθερία Σοφικίτη (1)

(1) Α.Τ.Ε.Ι. Πάτρας, Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας,

(2) Κέντρο Ημέρας Χίου, Μ.Κ.Ο. ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ της Εκκλησίας της Ελλάδος, xios@solidarity.gr

ΣΥΝΔΡΟΜΟ MUNCHAUSEN ΔΙ' ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΥ: ΔΙΑΓΝΩΣΗ, ΠΡΟΛΗΨΗ, ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Καρβουτζής Σωτήρης, Ψυχολόγος

Σκάλτσας Μιχαήλ, Ψυχολόγος

Τμήμα Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης, dike21sothrhsg@yahoo.gr, mskaltsas@gmail.com

ΜΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ ΚΑΙ ΨΥΧΟΓΕΝΗΣ ΑΝΟΡΕΞΙΑ

Φραγκίσκος Γονιδάκης,

Ψυχίατρος, Μονάδα Διαταραχών Πρόσληψης Τροφής, Α' Πανεπιστημιακή Ψυχιατρική Κλινική,

Αιγινήτειο Νοσοκομείο, fragoni@yahoo.com

πρόγραμμα

12.00 – 13.20

ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ, ΤΡΑΠΕΖΑ Β

Συντονισμός

Χρήστος Τσόπελας, Ψυχίατρος, ΨΝΑ

Σακελλιάδης Ε. Ι., Ιατροδικαστής, Εργαστήριο Ιατροδικαστικής & Τοξικολογίας, Ιατρική Σχολή, ΕΚΠΑ

ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ-ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗ: ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΕΣ ΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Λάγγαρη Β., Τσιώνη Μ., Χαροκόπου Α., Πανταζή Α., Σταυράκη Δ., Σουμάκη Ε.

Ιατροπαιδαγωγική Μονάδα Δήμου Μεγαρέων,

lagari_vera@hotmail.com

ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΑΠΟ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΕΣ

Χρήστος Τσόπελας, Ψυχίατρος, Επιμελητής Α' ΕΣΥ ΨΝΑ

Σπυριδούλα Τσέτσου, ιατρός

Δουζένης Αθανάσιος, Επικ. Καθηγητής Ψυχιατροδικαστικής, Β' Παν.Κλινική Πανεπιστημίου Αθηνών

tsopelas@gmail.com

ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ: ΣΥΣΧΕΤΙΣΕΙΣ ΣΕ ΠΛΥΘΗΣΜΟ ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΩΝ **Ε. Ι. Σακελλιάδης, Σ. Α. Παπαδόδημα, Θ. Σεργεντάνης, Γ. Ι. Κοσμίδης, Ο. Γιωτάκος, Χ. Α. Σπηλιοπούλου**

Εργαστήριο Ιατροδικαστικής & Τοξικολογίας, Ιατρική Σχολή, Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

ΑΥΤΟΚΑΤΑΣΤΡΟΦΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΥΛΑΚΗΣ: ΣΥΣΧΕΤΙΣΕΙΣ ΜΕ ΤΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Ε. Ι. Σακελλιάδης, Ι. Χ. Λιάζος, Σ. Α. Παπαδόδημα, Θ. Σεργεντάνης, Ο. Γιωτάκος, Χ. Α. Σπηλιοπούλου

Εργαστήριο Ιατροδικαστικής & Τοξικολογίας, Ιατρική Σχολή, Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

ΣΤΟΜΑΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗΣ: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Λιάζος Ι.*, Σακελλιάδης Ε.**, Παπαδόδημα Σ.**, Σκλαβούνου Α.*, Σπηλιοπούλου Χ.**

** Εργαστήριο Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας, Ιατρική Σχολή, ΕΚΠΑ

* Εργαστήριο Στοματολογίας, Οδοντιατρική Σχολή, ΕΚΠΑ

13.30 – 14.00

Γενική Συνέλευση Ελληνικής Εταιρίας Μελέτης και Πρόληψης Σεξουαλικής Κακοποίησης

14.00 – 15.20

ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ, ΤΡΑΠΕΖΑ Γ

Συντονισμός

Όλγα Θεμελή, Λέκτορας Εγκληματολογικής Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης

ΠΑΙΔΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΣΥΝΔΕΤΙΚΕΣ - ΔΙΑΣΧΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ: ΚΛΙΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Πουλοπούλου Ελένη,

Ψυχολόγος, Μεταπτυχιακή Ειδίκευση (MSc) στην Ψυχική Υγεία, elena_pouloroulou@yahoo.com

ΠΟΡΝΕΙΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ: ΜΙΑ ΜΟΡΦΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Χρήστος Ε. Τσουραμάνης, Καθηγητής ΤΕΙ Μεσολογγίου

Μαρίνα – Ευγενία Κορολή, LL.M. Εγκληματολογία

ΤΕΙ Μεσολογγίου, Τμ. Διοίκησης Κοινωνικών – Συν/κών Επιχειρήσεων και Οργανώσεων.

xtsouram@teimes.gr

ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ ΒΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΙΣ ΕΦΗΒΙΚΕΣ ΕΡΩΤΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Άννα Μακρίδου, Ψυχολόγος Παν/μιου Ρώμης, Κλινική ψυχολογία και ψυχολογία κοινότητας

annamakr@hotmail.com

Η ΜΝΗΜΟΝΙΚΗ ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Ρεγγίνα Γιαννάκη,

Ψυχολόγος, Κέντρο Ημέρας Αργοστολίου, Μ.Κ.Ο. «Αλληλεγγύη» www.solidarity.gr

reginekef@yahoo.gr

ΟΤΑΝ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΠΙΛΕΓΟΥΝ ΤΗ ΣΙΩΠΗ: ΤΟ «ΣΥΝΔΡΟΜΟ ΤΗΣ ΑΠΟΚΡΥΨΗΣ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ»

Όλγα Θεμελή, Λέκτορας Εγκληματολογικής Ψυχολογίας

Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης

themeli@psy.soc.uoc.gr

πρόγραμμα

15.30 – 16.50

ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΦΗΒΩΝ: ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΙΔΟΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ

Διοργάνωση

Πανεπιστημιακή Παιδοψυχιατρική Κλινική, Γενικό Νοσοκομείο Παιδων «Αγία Σοφία»

Συντονισμός

Βλίσσης Τομαράς, Αν Καθηγητής Ψυχιατρικής, Δντής Πανεπιστημιακής Παιδοψυχιατρικής Κλινικής Γενικού Νοσοκομείο Παιδων «Αγία Σοφία»

ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΞΕΘΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Άννα Καρδάση-Μαλλίδου,

Παιδοψυχίατρος, Πανεπιστημιακή Παιδοψυχιατρική Κλινική, Γενικό Νοσοκομείο Παιδων «Αγία Σοφία»

ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΔΙΑΣΥΝΔΕΤΙΚΗΣ-ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΠΑΙΔΟΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗΣ

Μάγδα Λιακοπούλου,

Παιδοψυχίατρος, Αναπλ Δντρια ΕΣΥ, Πανεπιστημιακή Παιδοψυχιατρική Κλινική, Γενικό Νοσοκομείο Παιδων «Αγία Σοφία»

ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΠΑΙΔΩΝ «Η ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ» : ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ ΤΟΥΣ

Βασιλική Χατζάρα,

Παιδοψυχίατρος, Αναπλ Δντρια ΕΣΥ, Πανεπιστημιακή Παιδοψυχιατρική Κλινική, Γενικό Νοσοκομείο Παιδων «Αγία Σοφία»

ΤΟ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΠΑΙΔΙ Ή Η ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ;

Βλίσσης Τομαράς

Αν Καθηγητής Ψυχιατρικής, Δντής Πανεπιστημιακής Παιδοψυχιατρικής Κλινικής Γενικού Νοσοκομείο Παιδων «Αγία Σοφία»

17.00 – 18.20

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Διοργάνωση

Εργαστήριο Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας, ΕΚΠΑ

Συντονισμός

Χ. Σππλιοπούλου, Αν. Καθηγήτρια, Διευθύντρια Εργαστηρίου Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας ΕΚΠΑ

ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗΣ Ή/ΚΑΙ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΦΗΒΩΝ

Άρτεμις Κ. Τσίτσικα,

Λέκτορας Παιδιατρικής –Εφηβικής Παιδιατρικής, Επιστ. Υπεύθυνος Μονάδας Εφηβικής Υγείας (Μ.Ε.Υ.), Β΄ Παιδιατρική Κλινική Πανεπιστημίου Αθηνών Νοσοκομείο Παίδων «Π & Α Κυριακού»

Η ΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΟΥ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Σταυρούλα Α. Παπαδόδημα,

Λέκτορας, Εργαστήριο Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας, ΕΚΠΑ

Η ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Γιώργος Αλεβιζόπουλος

Αναπλ Καθηγητής Ψυχιατρικής

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Σ. Αθανασέλης

Αν Καθηγητής, Εργαστήριο Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας, ΕΚΠΑ

ΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ: Η ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΑΠΟ ΤΑ ΔΥΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ ΠΑΙΔΩΝ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Σουλτάνα Μαρμανού, Ιατροδικαστής,

Ιατροδικαστική Υπηρεσία Αθηνών

πρόγραμμα

18.30 – 19.50

ΠΑΙΔΟΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΟΓΝΩΜΟΣΥΝΗ: ΠΑΡΟΥΣΕΣ ΔΥΣΧΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ

Διοργάνωση

Παιδοψυχιατρική Εταιρεία Ελλάδος- Ένωση Ψυχιάτρων Παιδιών και Εφήβων
Εταιρεία Προστασίας Ανηλίκων Αθηνών

Συντονισμός

Δημήτρης Γεωργιάδης, Παιδοψυχίατρος, Πρόεδρος της Παιδοψυχιατρικής Εταιρείας Ελλάδος- Ένωσης Ψυχιάτρων Παιδιών και Εφήβων
Ειρήνη- Πανταζή Μελίστα, Αντιπαιδαγωγική Εφετών, Πρόεδρος της Εταιρείας Προστασίας Ανηλίκων Αθηνών

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΑΝΗΛΙΚΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΠΡΑΓΜΑΤΟΓΝΩΜΟΝΑ

Ειρήνη-Πανταζή Μελίστα

Αντιπαιδαγωγική Εφετών, Πρόεδρος της Εταιρείας Προστασίας Ανηλίκων Αθηνών

Η ΑΝΑΘΕΣΗ ΠΡΑΓΜΑΤΟΓΝΩΜΟΣΥΝΗΣ ΣΕ ΠΑΙΔΟΨΥΧΙΑΤΡΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΚΑΙ Η ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ: ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

Λίλιαν Αθανασοπούλου,

Παιδοψυχίατρος, υπεύθυνη Ιατροπαιδαγωγικού Κέντρου, Γ.Ν. 'Γ.Παπανικολάου' Θεσσαλονίκης

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΨΥΧΟΛΟΓΟΥ ΣΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΟΓΝΩΜΟΣΥΝΗ ΑΝΗΛΙΚΩΝ: Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

Αναστασία Παρασκευοπούλου Rush, Ph. D., Κλινικός Ψυχολόγος,

CEO Hellas EAP Ltd, Ελλάδα

Forensic Psychologist (Family and Juvenile Law), Family Mediator (Supreme Court of Florida) USA

ΠΡΟΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ «ΠΑΙΔΟΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ – ΕΝΩΣΗΣ ΨΥΧΙΑΤΡΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΦΗΒΩΝ» ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ

Δημήτρης Γεωργιάδης

Παιδοψυχίατρος, Παιδοψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής-ΕΣΥ

Πρόεδρος «Παιδοψυχιατρικής Εταιρείας Ελλάδος- Ένωσης Ψυχιάτρων Παιδιών και Εφήβων», Μέλος Δ.Σ. Εταιρείας Προστασίας Ανηλίκων Αθηνών

20.00 – 21.20

ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΑΠΟ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΝΗΛΙΚΟΥ

Διοργάνωση

Ψυχιατροδικαστικός Κλάδος Ελληνικής Ψυχιατρικής Εταιρείας

Συντονισμός

Απόστολος Βούρδας, Παιδοψυχίατρος

Συμμετέχοντες

Απόστολος Βούρδας

Παιδοψυχίατρος, MRCPsych, CCST, Γραμματέας του κλάδου Ψυχιατροδικαστικής της ΕΨΕ
Επιστημονικός Διευθυντής Hallowell Center, arvourdas@hotmail.com

Γεράσιμος Κολαΐτης

Παιδοψυχίατρος, Επίκουρος Καθηγητής Παιδοψυχιατρικής ΕΚΠΑ, Νοσοκομείο Παίδων «Αγία Σοφία», Γραμ «Παιδοψυχιατρικής Εταιρείας Ελλάδος- Ένωσης Ψυχιάτρων Παιδιών και Εφήβων»

Δημήτρης Γεωργιάδης

Παιδοψυχίατρος, Διευθυντής ΕΣΥ, Πρόεδρος «Παιδοψυχιατρικής Εταιρείας Ελλάδος- Ένωσης Ψυχιάτρων Παιδιών και Εφήβων»

Αικατερίνη Κουρέτα

Κοινωνική Λειτουργός, Εταιρεία Προστασίας Ανηλίκων Αθηνών.

Μαρία Στέφα

Κοινωνική Λειτουργός, Κέντρο Κοινωνικής Πολιτικής Δήμου Κηφισιάς

Δημήτρης Βούτσιος

Δικηγόρος Παρ' Αρείω Πάγω

πρόγραμμα

Σάββατο 20 Δεκεμβρίου 2008

9.00 – 10.20

ΤΟ ΦΑΣΜΑ ΤΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Συντονισμός

Γιωργος Κατσαούνος, Υπεύθυνος Αγωγής Υγείας, Δνση Α'θμιας Εκπαίδευσης Α' Αθήνας,
Απόστολος Σαμπαζιώτης, Ψυχολόγος, ΜΚΟ Αλληλεγγύη, Τηλεφωνική Γραμμή Ψυχολογικής Στήριξης

Η ΑΒΟΛΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΜΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Αντιγόνη Κατσαδήμα,

Ένωση Ελληνικών Πόλεων με Μεσαιωνικά Κάστρα
akatsadima@yahoo.com

ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ: Η ΚΥΡΙΑΡΧΗ ΜΟΡΦΗ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Παπαδομαρκάκη Ελένη, Συμβουλευτική Ψυχολόγος, paradoelen@yahoo.com

ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Σπύρος Μπολάκης,

Κοινωνιολόγος-Εγκληματολόγος, Σύμβουλος Σταδιοδρομίας στο ΣΔΕ Φυλακών Κορυδαλλού
Spyridon.Bolakis@hol.gr

ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ: Η ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΑΠΟ ΤΟ «ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΑ ΑΠΟΣΤΕΡΗΜΕΝΟ» ΠΑΙΔΙ ΣΤΟΝ «ΨΥΧΙΚΑ ΤΡΑΥΜΑΤΙΣΜΕΝΟ» ΕΝΗΛΙΚΑ

Βάνα Παπακίτσου,

Ψυχολόγος, Τηλεφωνική Γραμμή Ψυχολογικής Στήριξης Στρατού (8001145551),
vpapaki@otenet.gr

ΑΝΤΙ ΤΗΣ ΣΩΜΑΤΙΚΗΣ ΤΙΜΩΡΙΑΣ ΤΙ ; ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΙΑΠΑΙΔΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΠΕΙΘΑΡΧΙΑΣ

Απόστολος Σαμπαζιώτης,

Ψυχολόγος, ΜΚΟ Αλληλεγγύη, Τηλεφωνική Γραμμή Ψυχολογικής Στήριξης (8001137777).
www.solidarity.gr, help@solidarity.gr

ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑΣ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΕΦΗΒΟΥΣ

Μπεκιάρη Ελένη, MD, Κατσαδώρας Κυριάκος, Ψυχίατρος

Κλίμακα ΜΚΟ, central@klimaka.org.gr; www.klimaka.org.gr

10.30 – 11.50

ΠΑΙΔΙΚΗ ΠΑΡΑΠΤΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ

Συντονισμός

Μαίρη Χιόνη: Υπεύθυνη Αγωγής Υγείας, Δνση Β'θμιας Εκπαίδευσης Α' Αθήνας
Δήμητρα Γιαννακοπούλου, Κλινικός Παιδοψυχολόγος, DPpsych, ΕΨΥΠΕ

ΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟ ΨΥΧΙΚΟ ΤΡΑΥΜΑ, ΤΗΝ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΕ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

Μαρία Δροσινού

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, τμήμα ειδικής αγωγής, mdros@pi-schools.gr

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΣΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ

Μαρίνα Ψωμά

Σχολική Ψυχολόγος MSc, Υποψήφια Διδάκτωρ Παν/μίου Αθηνών, mpsoma@yahoo.gr

ΜΟΡΦΕΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ- ΘΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΑΡΗΝΕ : ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΑΝΑΓΚΩΝ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ ΜΑΘΗΤΩΝ – BULLYING - ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ)

Δήμητρα Γιαννακοπούλου, Κλινικός Παιδοψυχολόγος, DPpsych

Ιωάννης Τσιάντης, Αν. Καθηγητής Παιδοψυχιατρικής

Τζένη Σουμάκη, Παιδοψυχίατρος

Εταιρεία Ψυχοκοινωνικής Υγείας του Παιδιού και του Εφήβου (ΕΨΥΠΕ), info@espype.gr

ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ: ΜΙΑ ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΕΛΑΦΡΑ ΝΟΗΤΙΚΗ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ **Ξανθή Καλογεράκη,**

Διευθύντρια 1ου Ειδικού Δημοτικού Σχολείου Καλλιθέας- Msc (Κοινωνικός αποκλεισμός), Med (Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο), Πάντειο Πανεπιστήμιο, xkalogeraki@gmail.com

ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ: ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΣΕ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Κ. Κωνσταντίνου, Τμήμα Ψυχολογίας, Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη

Α. Ψάλτη, Τμήμα Τμήμα Βρεφονηπιοκομίας, Α.Τ.Ε.Ι. Θεσ/νίκης, Σίνδος

psalti@bc.teithe.gr, aikkonst@psy.auth.gr

πρόγραμμα

12.00 – 13.30

ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΑΝΙΧΝΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Συντονισμός:

Χριστίνα Χρηστίδου, Υπεύθυνη Αγωγής Υγείας, Δνση Β'βάθμιας Εκπαίδευσης Δυτικής Θεσ/νίκης, Αθανάσιος Μπότας, Εκπαιδευτικός, Πτυχιούχος Ειδικής Αγωγής, Msc Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

ΠΑΙΔΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΚΑΙ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ

Ευαγγελία Ανετσέλη & Ελένη Κολιού

Μεταπτυχιακό πρόγραμμα «Ψυχική Υγεία», Τμήμα Νοσηλευτικής, ΕΚΠΑ
Eanetseli@gmail.com, Elenakoliou@yahoo.gr

«ΝΙΩΘΩ ΑΣΦΑΛΗΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΟΥ» ΚΑΙ «ΟΙ ΕΦΗΒΟΙ ΛΕΝΕ ΟΧΙ ΣΤΗ ΒΙΑ»

Καντόγλου Ελένη, Καραβασίλη Σοφία, Μεδίτσκος Ανδρέας, Μελετίδου Λουκία, Ασκητοπούλου Βάσω, Γκιούρκα Γεωργία.

Κέντρο Πρόληψης Εξαρτησιογόνων Ουσιών Αν. Τομέα Θεσ/νίκης "ΕΛΠΙΔΑ"
kpelpida@otenet.gr

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΨΥΧΟΛΟΓΟΥ ΣΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Στυλιανή Κασάπη, Σχολική-Εξελικτική Ψυχολόγος,

Δημήτρης Κασιόκης, Σχολικός-Εξελικτικός-Συμβουλευτικός Ψυχολόγος, Υποψ Διδάκτ Τομέα Σχολικής-Εξελικτικής Ψυχολογίας, Α.Π.Θ., skassari@yahoo.gr lamnokoros_psy@yahoo.gr

ΔΙΚΤΥΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΜΙΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΟΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Αθανάσιος Μπότας, Εκπαιδευτικός Π.Ε., Πτυχιούχος Ειδικής Αγωγής, Msc Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, ampotas@gmail.com

Φαλάρα Φραγκίσκα, Λογοπεδικός

Ακρίβου Μαρία, Νηπιαγωγός

Δουρούκα Σοφία, Εκπαιδευτικός Π.Ε., Πτυχιούχος Ειδικής Αγωγής, Msc Επιστήμες της Αγωγής

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΒΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Χριστίνα Χρηστίδου (1), Κυριακή Φυλακτού (2)

(1).Υπεύθυνη Αγωγής Υγείας, Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Δυτικής Θεσ/νίκης, christido@sch.gr

(2). Στέλεχος Κέντρου Πρόληψης Θεσ/νίκης

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Μαρία Ελευθεριάδου, Παιδοψυχίατρος, Επιμελήτρια Α΄Ε.Σ.Υ. Υπεύθυνη Ιατροπαιδαγωγικού Κέντρου Β. Ελλάδος

Βαγγέλης Τσαβδάρης, Εκπαιδευτικός- Συνεργάτης Αγωγής Υγείας

Ντίνα Σταμπόλη - Γεροβασιλείου, Ψυχολόγος Ειδικού Δημοτικού Σχολείου Κατερίνης
vogindroukas@yahoo.com

14.00 – 15.20

ΠΑΙΔΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΣΕ ΕΙΔΙΚΟΥΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥΣ

Συντονισμός

Γιώργος Κωνσταντακόπουλος, Ψυχίατρος, Αντιπρόεδρος Εταιρίας Μελέτης κ Πρόληψης Σεξουαλικής Κακοποίησης

Κωνσταντίνα Σκλάβου, Παιδαγωγός-Κοινωνική Λειτουργός, Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες

ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ ΣΤΟΥΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ: Η ΘΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

Κωνσταντίνα Σκλάβου,

Παιδαγωγός-Κοινωνική Λειτουργός, Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες
sklanou@socialwork.gr

ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΟΙ ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΑΙΤΟΥΝΤΕΣ ΑΣΥΛΟ: ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΝΤΑΙ Ή ΠΑΡΑΜΕΛΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ?

Καραστέργιου Αικατερίνη,

Κοινωνική Λειτουργός – Κοινωνιολόγος (MSc), Κοινωνική Υπηρεσία, Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης
Παπαγεωργίου Karastergiou@hotmail.com

πρόγραμμα

ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΚΑΙ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ (TRAFFICKING) ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΑΙΤΟΥΝΤΩΝ ΑΣΥΛΟ

Μαρίνα Ρώτα,

*Κοινωνιολόγος – Εγκληματολόγος, Ειδική σύμβουλος κοινωνικών θεμάτων, Δήμος Μοσχάτου
marinarota@hotmail.com*

Η ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΥΛΩΤΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Γιολάντα Δήμου,

*Ειδική Παιδαγωγός, Δρ. Ειδικής Παιδαγωγικής Παν/μίου Αθηνών
jolandadimou@yahoo.gr*

Ο ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΠΟΥ ΚΑΚΟΠΟΙΕΙΤΑΙ

Χαροκόπου Α., Τσιώνη Μ., Λάγγαρη Β., Σταυράκη Δ., Πανταζή Α., Σουμάκη Ε.

*Ιατροπαιδαγωγική Μονάδα Δήμου Μεγαρέων
lagari_vera@hotmail.com*

15.30 – 16.50

ΠΑΙΔΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΤΑ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ

Διοργάνωση

Α΄ Μαιευτική-Γυναικολογική Κλινική Πανεπιστημίου Αθηνών & Σύλλογος Εργαζομένων Μονάδων Κοινωνικής Φροντίδας ΑΥΠΕ Αττικής, agnodiki@sch.gr

Συντονισμός

Πετρος Δρακάκης, Επικ. Καθ. Μαιευτικής-Γυναικολογίας, Α΄ Μαιευτικής-Γυναικολογικής Κλινικής Πανεπιστημίου Αθηνών

Μυρτώ Σωτηροπούλου, Μαιευτήρας-Γυναικολόγος, Επιστημονικός συνεργάτης

Α΄ Μαιευτικής-Γυναικολογικής Κλινικής Πανεπιστημίου Αθηνών, Κέντρο Οικογενειακού Προγραμματισμού

ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΑ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΗΣ ΕΦΗΒΗΣ: Η ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΟΥ

Μυρτώ Σωτηροπούλου,

Μαιευτήρας-Γυναικολόγος, Επιστημονικός συνεργάτης Α΄ Μαιευτικής-Γυναικολογικής Κλινικής Πανεπιστημίου Αθηνών, Κέντρο Οικογενειακού Προγραμματισμού

Η ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗ-ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΜΕΝΗ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ

Ανθή Βασιλείου-Λαμπίρη,

Παιδαγωγός-Νηπιοκομος, Παιδόπολη Αγ.Ανδρέας

ΕΜΠΕΙΡΙΚΕΣ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΑ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΥΣ ΕΦΗΒΟΥΣ

Θεοδώρα Καββαδά,

Παιδαγωγός, Παιδόπολη, Αγ. Βαρβάρα

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΑΙΔΟΠΟΛΗ ΤΙ; ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΓΚΕΣ ΣΤΗΝ ΕΝΗΛΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΠΡΩΗΝ ΦΙΛΟΞΕΝΟΥΜΕΝΩΝ ΜΕ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ-ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗΣ

Αικατερίνη Σικινιώτη

Ψυχολόγος, Προϊσταμένη κοινωνικών υπηρεσιών Παιδόπολης, Αγ.Βαρβάρα

17.00 – 18.20

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ Μ.Κ.Ο. ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Συντονισμός

Σωτήρης Παπασπυρόπουλος, Ιατρός, Διευθυντής Διαδημοτικού Δικτύου Υγείας Κοινωνικής Αλληλεγγύης ΟΤΑ

ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗ ΨΥΧΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΤΗΣ ΧΕΒΡΩΝΑΣ

Ελίνα Πελεκάνου, Ψυχολόγος,

Απόστολος Βεϊζης, Υπεύθυνος Προγραμμάτων, Γιατροί Χωρίς Σύνορα,

Γιατροί Χωρίς Σύνορα, Apostolos.VEIZIS@athens.msf.org

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΨΥΧΩΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ

Αναγνωστοπούλου Όλγα, Μουζάς Δημήτριος, Χιώτη Ιωάννα, Φαλάρα Φραγκίσκα,

Γιωτάκος Ορέστης

Κινητή Μονάδα Ψυχικής Υγείας Καρδίτσας, ΜΚΟ Αλληλεγγύη, www.solidarity.gr

TRAFFICKING ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΜΕ ΤΗ ΜΟΡΦΗ ΤΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ – Η ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΡΟΜΟ

Έλντα Μαρία Λούκα, Κοινωνιολόγος

ΑΡΣΙΣ – Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων, info@arsis.gr

πρόγραμμα

ΠΑΙΔΙΑ ΠΟΥ ΦΙΛΟΞΕΝΟΥΝΤΑΙ ΣΕ ΞΕΝΩΝΑ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΘΥΜΑΤΩΝ TRAFFICKING

Σοφία Λέκκα, Ψυχολόγος, **Ρίτα Μορδώχ**, Κοινωνική Λειτουργός

Ξενώνας Κακοποιημένων Γυναικών και Θυμάτων Τράφικινγκ "Στοργή", ΜΚΟ Αλληλεγγύη

www.solidarity.gr, storgi@solidarity.gr

Η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΜΚΟ PRAKSIS ΣΤΑ «ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΔΡΟΜΟΥ» (STREET CHILDREN) ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗΣ

Όλγα Μπαμπάνη, Κοινωνική Κλινική Ψυχολόγος MSc,

ΜΚΟ PRAKSIS, o.babani@praksis.gr

ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΟΛΙΣΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΤΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΑΛΛΟ-ΔΑΠΩΝ ΠΑΡΑΒΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΜΥΓΔΑΛΕΖΑΣ

Μπεκιάρη Ελένη, MD, **Κατσαδώρος Κυριάκος**, Ψυχίατρος, **Γαρώνη Δωροθέα**, Ψυχολόγος

ΚΛΙΜΑΚΑ ΜΚΟ, www.klimaka.org.gr

18.30 – 19.30

ΠΟΡΝΟΓΡΑΦΙΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ - ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΤΟ α 348 Α Π.Κ.

Συντονισμός

Φωτεινή Μηλιώνη, Ειδ. Επιστήμων Νομικής Σχολής Αθηνών

Ιωάννης Ηλίας, Νομικός

ΤΟ ΑΤΥΠΟ ΤΡΑΥΜΑ: ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΝΕΑ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗΣ

Ηλίας Κορομπλής,

Δρ Παντείου Πανεπιστημίου, ilkor@panteion.gr

ΠΑΙΔΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: ΝΕΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ ΠΟΡΝΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Κικιλίας Παναγιώτης, Υποψήφιος Διδάκτωρ στο Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Τμήμα Κοινωνιολογίας, Τομέας Εγκληματολογίας.

Καρλή Χρυσούλα, Πτυχιούχος Κοινωνιολογίας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, PAFOR@mycosmos.gr, ckstyle16345@yahoo.com

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ ΕΛ.ΑΣ. ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Εμμανουήλ Σφακιανάκης, Προϊστάμενος Τμήματος Ηλεκτρονικού Εγκλήματος, ΕΛ.ΑΣ.

Ευθύμιος Λύσσαρης, Υπαστυνόμος Α, ΕΛ.ΑΣ.

ΠΟΡΝΟΓΡΑΦΙΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ: ΟΙ ΝΕΕΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΤΟ α 348 Α Π.Κ. ΚΑΙ Η ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΗ ΤΟΥΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Ιωάννης Ν. Ηλίας

Δρ. Νομικής – Δικηγόρος Πειραιά

ioannisilias@gmail.com

19.45 – 21.00

ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ

Συντονισμός

Μαρία Τσιλιάκου, Νομικός-Εγκληματολόγος

Μάχη Λαζαρίδου, Νομικός, Υπεύθυνη Κέντρου Εξαφανισμένων και Κακοποιημένων Παιδιών,

Χαμόγελο του Παιδιού

ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ: ΜΙΑ «ΑΠΑΓΟΡΕΥΜΕΝΗ ΣΧΕΣΗ»;

Σοφία Γιοβάνογλου,

Δ.Ν., Επιστημονική Συνεργάτις Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, sgiovano@law.auth.gr

ΠΑΙΔΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ: ΝΟΜΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΣΕ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΑΓΓΛΙΑ

Αγγελική Κουτσούκου,

Υποψήφια Διδάκτωρ Τομέας Εγκληματολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο, outsoukouangeliki@hotmail.com

ΜΕΤΡΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΣΕ ΠΑΙΔΟΦΙΛΟΥΣ ΔΡΑΣΤΕΣ

Μαρία Τσιλιάκου

Εγκληματολόγος, Νομικός Σύμβουλος ΜΚΟ Αλληλεγγύη

Υποψήφια Διδάκτωρ Τομέας Εγκληματολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Μάχη Λαζαρίδου

Υπεύθυνη Κέντρου Εξαφανισμένων και Κακοποιημένων Παιδιών, Χαμόγελο του Παιδιού.

info@hamogelo.gr

Πέμπτη 18 Δεκεμβρίου 2008

10.00 – 11.20

ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ, ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ, ΤΡΑΠΕΖΑ Α

Συντονισμός

Ορέστης Γιωτάκος, Ψυχίατρος

Βασίλειος Θεοδώρου, Ψυχολόγος

ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΤΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ

Ορέστης Γιωτάκος, Ψυχίατρος

Πρόεδρος Ελληνικής Εταιρίας Μελέτης & Πρόληψης της Σεξουαλικής Κακοποίησης, www.obrela.gr

Επιστ Υπεύθ Δομών Ψυχικής Υγείας ΜΚΟ Αλληλεγγύη, www.solidarity.gr

Τυπικά παραδείγματα κοινοτικής πρόληψης της παιδικής κακοποίησης αποτελούν οι οργανώσεις Stop it Now και NSPCC (National Society for the Prevention of Cruelty to Children) στην Αγγλία, καθώς και η διεθνής οργάνωση ECPAT (End Child Prostitution, Child Pornography and Trafficking of Children for Sexual Purposes). Οι στόχοι τους αφορούν στην προστασία των παιδιών και στην πρόληψη της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης, μέσω της ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού για τη φύση και έκταση της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης, της αλλαγής νοοτροπίας, ώστε οι άνθρωποι να δουν την πρόληψη ως πραγματική δυνατότητα και ευθύνη τους, της αλλαγής της συμπεριφοράς, ώστε οι άνθρωποι να αναζητούν βοήθεια αν ανησυχούν για τον εαυτό τους ή άλλους, και της προσέγγιση του θέματος ως πρόβλημα δημόσιας υγείας, το οποίο χρειάζεται συστηματική και σε ευρεία κλίμακα αντιμετώπιση. Τονίζεται επίσης η ανάληψη ευθυνών από τους ενήλικες για την προστασία των παιδιών η οποία μπορεί να επιτευχθεί μόνο όταν οι ενήλικες κατανοήσουν το πρόβλημα και τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν οι δράστες, ενώ τέλος τονίζεται η συνεργασία με άλλους κυβερνητικούς και μη οργανισμούς στους τομείς της παιδικής προστασίας, ποινικού δικαίου και υγείας. Ομάδες-στόχοι αποτελούν οι ενήλικες που έχουν κακοποιήσει ή σκέφτονται να κακοποιήσουν ένα παιδί, η οικογένεια και φίλοι των δραστών, καθώς και οι γονείς παιδιών και εφήβων με ανησυχητική σεξουαλική συμπεριφορά. Τα τοπικά projects βασίζονται σε συνεργασίες μεταξύ της τοπικής κοινότητας και φορέων που εργάζονται για την προστασία παιδιών, περιλαμβανομένης της αστυνομίας, των κοινωνικών υπηρεσιών παιδικής προστασίας, υπηρεσιών υγείας και στέγασης, δικαστήρια, εθελοντικές οργανώσεις και υπηρεσίες probation. Αυτές οι δραστηριότητες υποστηρίζονται από τη λειτουργία δωρεάν τηλεφωνικής γραμμής στήριξης, με στόχο την ενημέρωση των ενηλίκων με

τις απαραίτητες πληροφορίες για να αναγνωρίσουν ανησυχητική συμπεριφορά στον εαυτό τους και στους άλλους και να αναλάβουν την ανάλογη δράση.

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΣΤΗ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΕΠΙΖΩΝΤΩΝ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ. ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ

Κία Θανοπούλου, Κλινική Ψυχολόγος, Οικογενειακή Θεραπεύτρια.

Μονάδα Οικογενειακής Θεραπείας, Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής, thanopoulou@ath.forthnet.gr

Η θεραπευτική αντιμετώπιση των επιζώντων σεξουαλικής κακοποίησης θέτει πολλές προκλήσεις και διλλήματα στο θεραπευτή, ο οποίος έρχεται αντιμέτωπος με το προσωπικό του σύστημα αξιών και τα συναισθήματά του. Οι τραυματικές ιστορίες σεξουαλικής κακοποίησης διακινούν αντικρουόμενα και συχνά αντιφατικά συναισθήματα καθώς συνειδητοποιεί κανείς τόσο την ευαλωτότητα του ανθρώπου, όσο και τη δυνατότητα του να προκαλέσει το κακό. Ο θεραπευτής χρειάζεται να είναι ενήμερος και σε επαφή με τα συναισθήματά του, προκειμένου να τα αξιοποιήσει εις όφελος του θεραπευόμενου, ούτως ώστε να τον βοηθήσει να βιώσει νέους τρόπους σχετίζεσθαι. Λαμβάνοντας υπ' όψη ότι μια από τις πιο καταστροφικές και μακροχρόνιες συνέπειες της κακοποίησης φαίνεται να σχετίζονται με το νόημα που τελικά δίνει ο επιζών στις διαπροσωπικές σχέσεις, η θεραπευτική σχέση έχει τεράστια σημασία για την πορεία της θεραπείας του σεξουαλικά κακοποιημένου ατόμου, αφού παρέχει το ασφαλές πλαίσιο τόσο για την εγκαθίδρυση μιας επιδιορθωτικής συναισθηματικής εμπειρίας, όσο και για την επεξεργασία και την ενσωμάτωση του τραύματος. Η παρουσίαση κλινικού περιστατικού θα αναδείξει ορισμένα ζητήματα που αφορούν στο χτίσιμο της θεραπευτικής σχέσης.

ΨΥΧΙΚΟ ΤΡΑΥΜΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ: Η ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ EMDR.

Τέσσα-Άβα Πράπτου-Σπογγαλίδου, MA, MAAT

Διεθνές Κέντρο Τραυματοθεραπείας, tessapra@otenet.gr

Θα γίνει η παρουσίαση της πρωτοποριακής θεραπευτικής μεθόδου και προσέγγισης EMDR (Eye Movement Desensitization and Reprocessing), η οποία είναι διεθνώς αναγνωρισμένη από επιστημονικούς και κρατικούς φορείς ως μία από τις δύο εγκεκριμένες θεραπευτικές μεθόδους αντιμετώπισης κρίσεων, τραυματικών εμπειριών και διαταραχής του μετατραυματικού στρέψ (PTSD). Οι συμμετέχοντες θα έχουν την ευκαιρία να ενημερωθούν συνοπτικά για: το τρόπο με τον οποίο το ψυχικό τραύμα κλειδώνεται στο νευρικό μας σύστημα και τις επιπτώσεις που αυτό έχει στην συναισθηματική, γνωστική και γενικότερη ψυχική λειτουργία παιδιών και ενηλίκων, τις οκτώ φάσεις του θεραπευτικού πρωτόκολλου EMDR, τα εύρος εφαρμογής της μεθόδου EMDR, και το ερευνητικό έργο για την μελέτη της αποτελεσματικότητας της μεθόδου, τις ενδείξεις κακοποίησης σε παιδιά και σε ενήλικες οι οποίοι έχουν υποστεί κακοποίηση σαν παιδιά και

ΠΕΡΙΛΨΕΙΣ

τέλος, τον ιδιαίτερο θεραπευτικό σχεδιασμό (treatment plan/case conceptualization) ο οποίος απαιτείται για την εφαρμογή του θεραπευτικού πρωτοκόλλου EMDR με παιδιά, σε παιδιά τα οποία έχουν υποστεί κακοποίηση και σε ενήλικες οι οποίοι έχουν κακοποιηθεί ως παιδιά.

ΤΟ ΣΩΜΑΓΝΩΡΙΖΕΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ ΟΤΑΝ Η ΕΝΟΧΗ ΔΙΑΣΤΡΕΒΛΩΝΕΙ ΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ: ΧΟΡΟΘΕΡΑΠΕΙΑ ΜΕ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΚΑΚΟΠΟΙΗΘΕΙ ΣΩΜΑΤΙΚΑ Ή ΣΞΕΟΥΑΛΙΚΑ ΩΣ ΠΑΙΔΙΑ

Αναστασία Νικολίτσα, Χοροθεραπεύτρια

*MA Dance Movement Psychotherapy, Laban Centre / City University, London
psychosoma-dance@hotmail.com*

Θα εμβαθύνω πάνω στο θέμα της ενοχής του θύματος, δηλαδή την αίσθηση ότι ευθύνεται για όσα έχουν συμβεί, την σιωπηλή αυτό-κατηγορία για συμμετοχή ή/και πρόκληση της σωματικής παραβίασης. Η επανασύνδεση με το σώμα και την αναπνοή και η αυθόρμητη κίνηση του σώματος προσφέρει άμεση πρόσβαση στο ασυνείδητο ψυχικό υλικό (Chodorow 1991, Penfield 1992) και είναι το πιο βασικό εργαλείο για τους Χοροθεραπευτές. Μέσα από αυτή την διαδικασία η θεραπευόμενη βρίσκεται αντιμέτωπη με μια εσωτερική πραγματικότητα, που καθιστά επιτακτική την παραδοχή και αποδοχή της αλήθειας της, πέρα από κάθε ενοχική διαστρέβλωση και λεκτική εξήγηση ή ανάλυση. Κι ενώ η πραγματικότητα της κακοποίησης του παρελθόντος μπορεί να είναι τρομακτική ή/και απώθημένη, όταν η θεραπευόμενη 'πλησιάσει τον εαυτό της', με ασφάλεια, μέσα από το σώμα και την αυθόρμητη κίνηση, βρίσκει έναν ανεκτίμητο θησαυρό: την βίωση του βαθύτερου, δημιουργικού, ζωντανού εαυτού της (Goodwin, A. 2007). Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την ενδυνάμωση του Εγώ και του συνειδητού Εαυτού (Stromsted & Haze 2007) της γυναίκας, την ισχυροποίηση της εμπιστοσύνης στη μνήμη της, την αδιαμφισβήτητη βιωματική γνώση ότι δεν της αξίζουν όσα της έκανε συμβεί και την διάλυση της ενοχής και της αυτο-αμφιβολίας ως απόρεια αυτής της συνειδητοποίησης. Στην εισήγηση αυτή θα αναλύσω 1) τον τρόπο με τον οποίο οι θεραπευόμενες οδηγούνται στην βίωση του σώματός τους εκ των έσω μέσα στις συνεδρίες Χοροθεραπείας, 2) τι συμβαίνει όταν αναδύονται μνήμες από το σώμα και ποιά είναι τα σωματικά δείγματα αυθεντικότητας αυτών, 3) πώς συνδέονται συναισθήματα, σκέψεις και σωματικές αισθήσεις μέσα από αυτή την διαδικασία με στόχο την απελευθέρωση από την ενοχή. Τέλος θα αναφερθώ στις προϋποθέσεις για τέτοιου είδους ψυχοθεραπεία και βασικές αρχές για την θεραπεύτρια που καθοδηγεί μια τέτοια διαδικασία.

Chodorow, J. (1991) *Dance Therapy and Depth Psychology: The Moving Imagination*. London: Routledge. Goodwin, A. (2007) *Authentic Movement: From Embryonic Curl to Creative Thrust*, in Pallaro, P. (ed.) *Moving the Body, Moving the Self, Being Moved*. London and Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers. Penfield, K. (1992) *Individual Movement Psychotherapy: Dance Movement Therapy in private practice*, in Payne, H. (ed.) *Dance Movement Therapy: theory and*

practice London: Routledge. Stromsted, T. & Haze, N. (2007) The Road In: Elements of the Study and Practice of Authentic Movement, in Pallaro, P. (ed.) Moving the Body, Moving the Self, Being Moved. London and Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΣΕ ΒΙΑΙΟΥΣ ΑΝΔΡΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ, ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Βασίλειος Ν. Θεοδώρου, Ψυχολόγος - Ψυχοθεραπευτής

Γνωσιακή Συμπεριφοριστική Θεραπεία, Διαδικτυακή Ψυχολογική Συμβουλευτική, thedorou@psi.gr

Τα προγράμματα παρέμβασης σε βίαιους άνδρες αποτελούν στο εξωτερικό, εδώ και δεκαετίες, μια καθιερωμένη μορφή παρέμβασης. Στη χώρα μας θεσμοθετήθηκαν μόλις το 2006 χωρίς να έχουν λειτουργήσει ακόμα. Η παρούσα εργασία αποσκοπεί στο να συμβάλει στον επιστημονικό διάλογο με την παρουσίαση των προγραμμάτων παρέμβασης και των θεωρητικών μοντέλων που λειτουργούν στις ΗΠΑ και να συνεισφέρει στην αποτελεσματική εφαρμογή των αντίστοιχων προγραμμάτων στην Ελλάδα με την ελπίδα να διδαχθούμε από τα λάθη του παρελθόντος. Θα αναφερθούμε στην προέλευση των παρεμβάσεων αυτών και θα αναλύσουμε τα βασικά θεωρητικά μοντέλα και τις παρεμβάσεις που πηγάζουν από αυτά. Τέλος θα εστιάσουμε στην κριτική των συγκεκριμένων μοντέλων και την κωδικοποίηση κριτηρίων αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων. Εν προκειμένω η αποτελεσματικότητα οφείλει να εξετάζεται στα πλαίσια του εκάστοτε σωφρονιστικού συστήματος καθώς βάσει του νομού τα προγράμματα παρέμβασης νοούνται ως συστατικά της απόδοσης δικαιοσύνης που λαμβάνει υπόψη και επιζητά να θεραπεύσει συγκεκριμένες παθολογικές συμπεριφορές.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΚΥΠΡΟΥ

Σούλα Παππουτή

Λειτουργός Νεολαίας Α΄

Τομέας Πρόληψης Οργανισμού Νεολαίας Κύπρου, soula@youthboard.org.cy

Στα πλαίσια της πρόληψης βλαπτικών συμπεριφορών ο Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου, λειτουργεί πρόγραμμα που γενικό στόχο έχει την πρόληψη και αντιμετώπιση βλαπτικών συμπεριφορών. Στην παρουσίαση θα παρατεθούν κάποια στοιχεία πό την Κυπριακή Κοινωνία και άλλες πληροφορίες αναφορικά με τα προγράμματα του Οργανισμού.

Α. Κέντρα Πρόληψης «Μικρή Άρκτος»: Τα Κέντρα Πρόληψης «Μικρή Άρκτος» του Οργανισμού Νεολαίας Κύπρου έχουν σκοπό την πρόληψη της Χρήσης ουσιών εξάρτησης και άλλων βλαπι-

περιλήψεις

κών συμπεριφορών. Στα πλαίσια αυτά ροσφέρονται υπηρεσίες σε διάφορες ομάδες στα σχολεία και Κοινότητες (λ.χ. παιδιά, νέους, γονείς, εκπαιδευτικούς). Οι υπηρεσίες παρέχονται δωρεάν. Τα Κέντρα εφαρμόζουν προγράμματα καθολικής (πρωτογενούς) πρόληψης σε περιοχές των επαρχιών Λευκωσίας, Λεμεσού και Λάρνακας. Οι δράσεις που πραγματοποιούνται από τη «Μικρή Άρκτο» μπορεί να έχουν την μορφή αποσπασματικών δράσεων (διαλέξεις, εισηγήσεις σε σχετικές ημερίδες ή συνέδρια) ή προγραμμάτων βιωματικών εργαστηρίων (5 έως 8 εβδομαδιαίες συναντήσεις διάρκειας 90 λεπτών με ομάδες 8-15 ατόμων) με θέματα γύρω από τη χρήση ουσιών, σχολικό εκφοβισμό, την εφηβεία, την επικοινωνία, την έκφραση συναισθημάτων ή άλλων ψυχοκοινωνικών θεμάτων που μπορεί να ενδιαφέρουν την εκάστοτε ομάδα.

Β. Γραμμή Επικοινωνίας 1410: Σκοπός της Γραμμής είναι η παροχή άμεσης αναγνώρισης και στήριξης των καλούντων για διάφορα ψυχοκοινωνικά θέματα για την πρόληψη και αντιμετώπιση βλαπτικών συμπεριφορών καθώς και η παραπομπή σε αρμόδιες υπηρεσίες αναλόγως των αιτημάτων των καλούντων.

Γ. Συμβουλευτικές Υπηρεσίες «Πρόταση»: Σκοπός των υπηρεσιών είναι η παροχή στήριξης και συμβουλευτικής σε νεαρά άτομα, ζευγάρια και οικογένειες που αντιμετωπίζουν δυσκολίες στη ζωή τους. Το πρόγραμμα από φέτος λειτουργεί στις Επαρχίες Λεμεσού, Λάρνακας και Πάφου και στεγάζεται στα Κέντρα Πληροφόρησης Λευκωσίας και Λάρνακας και Πολυχώρους Λεμεσού και Πάφου. Μέσα από την αναδιοργάνωση/αναδόμηση του ΟΝΕΚ, το πρόγραμμα αναπλαισιώνεται βάσει των αναγκών του πληθυσμού.

11.30 – 12.50

ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ, ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ~ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ, ΤΡΑΠΕΖΑ Β

Συντονισμός

Μαρία Χιόνη, Υπεύθυνη Αγωγής Υγείας Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Α΄ Αθήνας
Βέρα Λάγγαρη, MSc, Ψυχολόγος

Η ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΣΩΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΩΝ ΩΣ ΕΝΔΕΙΞΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Γιαννούλη Π., Λάγγαρη Β., Δεληγεώρογλου Ε., Κρεατσάς Γ.

Τμήμα Παιδικής – Εφηβικής Γυναικολογίας και Επανορθωτικής Χειρουργικής, Β΄ Μαιευτική & Γυναικολογική Κλινική Πανεπιστημίου Αθηνών, Αρεταιείο Νοσοκομείο, lagari_vera@hotmail.com

Η σεξουαλική κακοποίηση των παιδιών αποτελεί ένα σοβαρότατο κοινωνικό πρόβλημα, το οποίο παραμένει δυσεπίλυτο και στην χώρα μας. Στις μορφές σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών

περιλαμβάνονται βιασμοί, θωπείες, ασέλγειες και κάθε είδους προσβολή της γενετήσιας ελευθερίας τους. Περιστατικά παιδιών ακόμη και της πιο τρυφερής ηλικίας με ανεξήγητους σωματικούς τραυματισμούς, ουρογυναικολογικά προβλήματα, σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, που θέτουν σε κίνδυνο την σωματική και ψυχοκοινωνική τους υγεία, ακόμα και την ίδια τους τη ζωή, παραπέμπονται και εξετάζονται σε παιδιατρικά νοσοκομεία και σε εξειδικευμένα παιδογυναικολογικά τμήματα. Κατά την κλινική εξέταση μπορούν να διαπιστωθούν ευρήματα τα οποία είτε βεβαιώνουν, είτε αποτελούν ένδειξη για σεξουαλική κακοποίηση ή μπορεί να οφείλονται σε παθολογικές ή μη καταστάσεις. Επίσης, εκτός από τον κλινικό έλεγχο γίνεται και ο απαραίτητος εργαστηριακός έλεγχος, συμπεριλαμβανομένων και των εξετάσεων για σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα. Στο Τμήμα Παιδικής – Εφηβικής Γυναικολογίας και Επανορθωτικής Χειρουργικής της Β΄ Μαιευτικής και Γυναικολογικής Κλινικής του Πανεπιστημίου Αθηνών στο Αρεταίειο Νοσοκομείο, εξετάζονται θήλα νεογνά, βρέφη, παιδιά και νεαρά κορίτσια μέχρι 19 ετών που παραπέμπονται από παιδιάτρους – γυναικολόγους – ενδοκρινολόγους. Λόγω της σοβαρότητας τέτοιου είδους περιστατικών, απαιτούνται προσεκτικοί και εξειδικευμένοι χειρισμοί από έμπειρη διεπιστημονική ομάδα με στόχο την προστασία και την φροντίδα, τόσο των ιατρικών, όσο και των ψυχολογικών αναγκών του παιδιού.

ΔΑΜΑΖΟΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΔΡΑΚΟΝΤΕΣ: ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΜΕ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

***Δόμνα Βεντουράτου**, Κλιν.Ψυχολόγος, Ψυχοθεραπεύτρια (Συστημική και Gestalt), Μέλος ΕΑΡ και ΕΑΓΤ, Τραυματοθεραπεύτρια (EMDR), Επόπτρια (Consultant) EMDR
Ινστιτούτο Τραυματοθεραπείας, vent@travmatotherapie.com*

Ενήλικες, που αναζητούν τη βοήθεια της ψυχοθεραπείας για να αντιμετωπίσουν διάφορα προβλήματα στο παρόν, σπάνια έχουν επίγνωση της προέλευσής τους. Πέρα από την προσωπική εμπειρία που έχουν όλοι οι ειδικοί ψυχικής υγείας, αρκετές έρευνες συνδέουν σοβαρές διαταραχές (εξαρτήσεις, διαταραχές προσωπικότητας κ.α.) σε μεγάλο ποσοστό (60-90%) με την ύπαρξη πρώιμων τραυματικών βιωμάτων. Ξεκινώντας μια θεραπευτική διαδικασία είναι σκόπιμο, αφού πάρουμε ένα γενικό ιστορικό, να αναζητήσουμε πιθανά τραύματα κατά την παιδική ηλικία. Εκεί έγκειται και η πρώτη δυσκολία που θα συναντήσουμε: ακόμα και αν ο θεραπευόμενος ενήλικας θυμάται τα πρώιμα τραυματικά του βιώματα, το πιθανότερο είναι πως οι αναμνήσεις του θα είναι αποσπασματικές, και κυρίως αποσυνδεδεμένες από συναισθήματα. Τις περισσότερες φορές προτιμά να μη μιλά γι αυτά, και κυρίως δυσκολεύεται να αναγνωρίσει τη σύνδεσή τους με τα προβλήματα που αντιμετωπίζει στο παρόν. Η επόμενη πρόκληση για το θεραπευτή είναι να τον βοηθήσει να αποκτήσει επίγνωση της σύνδεσης αυτής και να πάρει τη συγκατάθεσή του για να επεξεργαστεί, μέσα στη θεραπεία, τα τραυματικά του βιώματα (να δαμάσει τους δράκοντες), ώστε να καταφέρει να ξεπεράσει τα τωρινά του συμπτώματα και να επιτύχει τους στόχους του.

ΠΕΡΙΛΨΕΙΣ

Η διαδικασία αυτή, την οποία ονομάζουμε Τραυματοθεραπεία, πρέπει να γίνει πολύ προσεκτικά και δομημένα, ώστε να αποφευχθεί ένας δευτερογενής τραυματισμός: να πλημμυρισθεί δηλαδή ο θεραπευόμενος από το τραυματικό υλικό και να νιώσει πάλι ότι χάνει τον έλεγχο και ότι κακοποιείται εκ νέου, αυτή τη φορά από το θεραπευτή του ! Μέσα από ένα κλινικό παράδειγμα, θα παρουσιάσουμε τις αρχές και τις φάσεις της Τραυματοθεραπείας, καθώς και τις ιδιαιτερότητες που αναπτύσσονται στη μεταβιβαστική σχέση θεραπευόμενου-θεραπευτή. Θα αναφερθούμε επίσης στη θεραπεία EMDR (Eye Movement Desensitization and Reprocessing) της FShapiro (1995, 2001), ως μια πρωτοποριακή αλλά επιστημονικά κατοχυρωμένη μέθοδο επεξεργασίας τραυματικών εμπειριών.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΣΤΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΤΟΥΣ

Γιαννούλη Π., Σαλάκος Ν., Μπακαλιάνου Κ., Δημητράκη Ε., Επινόγλου Ι., Γρηγορίου Οδ., Κρεατσός Γ.

Τμήμα Οικογενειακού Προγραμματισμού

*Β' Μαιευτική & Γυναικολογική Κλινική Πανεπιστημίου Αθηνών, Αρεταίειο Νοσοκομείο
geocre@aretaieio.uoa.gr*

Η σεξουαλική κακοποίηση – παραβίαση των παιδιών, αποτελεί σήμερα ένα τεράστιο κοινωνικό πρόβλημα. Είναι ένα πολυπαραγοντικό φαινόμενο που εξαρτάται και από τα πρότυπα τα οποία κάθε κοινωνία επιβάλλει στους γονείς, σχετικά με την διαπαιδαγώγηση των παιδιών τους. Οι γονείς είναι σημαντικό να λειτουργούν ως πρότυπα αγάπης, στοργής για τα παιδιά μετριάζοντας την βία στην οποία αυτά καθημερινά εκτίθενται. Στόχοι των γονιών πρέπει να είναι η ενδυνάμωση της προσωπικότητας των παιδιών, η ενίσχυση του αισθήματος αυτοεκτίμησης, η κατανόηση του σεβασμού των προσωπικών και σωματικών ορίων. Δεν έχει σημασία το παιδί να έχει πληροφορίες για τα πάντα, το σημαντικό είναι να νιώθει ότι του επιτρέπεται να ζητάει πληροφορίες για τα πάντα! Ο ρόλος των γονέων στην μεταλαμπάδευση γνώσεων που σχετίζονται με την κατανόηση του ανθρώπινου σώματος, των λειτουργιών του, την κατανόηση των αλλαγών ψυχολογικών, συναισθηματικών, σωματικών, που συμβαίνουν στην παιδική - εφηβική ηλικία, το ποσό των πληροφοριών και ο τρόπος που αυτές θα δοθούν, είναι σημαντικό να σχετίζονται με τις προσωπικές ανάγκες των παιδιών και σε σχέση με την εξελικτική δυνατότητα της ηλικίας τους. Η σεξουαλική αγωγή είναι ένα μέσο που βοηθά τα παιδιά να προστατεύσουν τον εαυτό τους από την κακοποίηση, την εκμετάλλευση, την ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη, τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα. Μέσα από τις γνώσεις διαμορφώνονται συμπεριφορές και απόψεις που σχετίζονται με την σεξουαλική ταυτότητα. Έτσι το παιδί μαθαίνει να αγαπά τον εαυτό του και τους άλλους, να δημιουργεί βαθιά εδραιωμένους δεσμούς και να βιώνει ήρεμα την σεξουαλικότητά του.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΝΘΑΡΡΥΝΣΗ ΦΟΡΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Κ. Μπακαλιάνου, Κ. Τσεμπέρη, Π. Γιαννούλη, Φ. Λαζαράκου, Ν. Σαλάκος

Τμήμα Οικογενειακού Προγραμματισμού

Β' Μαιευτική & Γυναικολογική Κλινική Πανεπιστημίου Αθηνών, Αρεταίειο Νοσοκομείο

dbakalianou@yahoo.gr

Η σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού αποτελεί προσβολή της γενετήσιας ελευθερίας του, γι' αυτό κρίνεται αναγκαίο να αποτελεί ύψιστο στόχο κάθε κοινωνίας η προάσπιση των δικαιωμάτων των παιδιού. Η Εταιρεία Οικογενειακού Προγραμματισμού υλοποιεί προγράμματα αγωγής υγείας στον τομέα της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης και των διαφυλικών σχέσεων, με στόχο την ταυτόχρονη προσέγγιση και των τριών μορφών πρόληψης. Θα αναφερθούμε επιγραμματικά σε προτάσεις που στοχεύουν στην προστασία του παιδιού: Ανάγκη δημιουργίας εκστρατειών ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης πάνω στη σεξουαλική κακομεταχείριση και εκμετάλλευση των παιδιών. Ενημέρωση των παιδιών για τους κινδύνους σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης. Διασφάλιση ότι οι υποψήφιοι για τα επαγγέλματα που έχουν σχέση με το παιδί, δεν έχουν καταδικαστεί για πράξεις σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακομεταχείρισης παιδιών. Ενθάρρυνση των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας για τη κατάλληλη ενημέρωση όλων των πτυχών της εκμετάλλευσης και κακομεταχείρισης των παιδιών. Συγκέντρωση δεδομένων, σε εθνικό ή τοπικό επίπεδο, με σκοπό την παρακολούθηση και την αξιολόγηση του φαινομένου αυτού. Ενθάρρυνση του ιδιωτικού τομέα για τη συμμετοχή στην επεξεργασία και εφαρμογή πολιτικών για την αποτροπή του φαινομένου. Προγράμματα οικογενειακού προγραμματισμού για την πρόληψη των ανεπιθύμητων εγκυμοσυνών, που οδηγούν σε ανεπιθύμητα παιδιά. Εντοπισμός γονέων και οικογενειών υψηλού κινδύνου για άσκηση βίας, ακόμα και πριν τη γέννηση του παιδιού και παραπομπή σε προγράμματα ψυχολογικής στήριξης και ανάπτυξης γονεϊκών ικανοτήτων. Δημιουργία τηλεφωνικών ή διαδικτυακών γραμμών βοήθειας για τη παροχή συμβουλών. Λήψη προστατευτικών μέτρων και βοήθειας στα θύματα, με βασικό στόχο την αποτροπή μιας εκ νέου κακοποίησης. Ποινικοποίηση από κάθε συμβαλλόμενο κράτος, της εκ προθέσεως συμπεριφοράς για σεξουαλική κακομεταχείριση, προώθηση της παιδικής πορνείας και πορνογραφίας. Καταγραφή και αποθήκευση δεδομένων σε κρατικό και πανευρωπαϊκό επίπεδο (Μητρώο εγκλημάτων για σεξουαλική εκμετάλλευση και κακομεταχείριση παιδιών). Λήψη των απαιτούμενων νομοθετικών μέτρων για τη συγκέντρωση και αποθήκευση δεδομένων σχετικά με την ταυτότητα και το γενετικό προφίλ των προσώπων που καταδικάζονται για τα αδικήματα αυτά. Η καταγραφή και αποθήκευση των δεδομένων αυτών, θα πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και τους λοιπούς κατάλληλους κανόνες και εγγυήσεις, όπως αυτά ορίζονται από το εσωτερικό Δίκαιο κάθε κράτους. Προστασία των δικαιωμάτων και των συμφερόντων των θυμάτων, συμπεριλαμβανομένων των ειδικών τους αναγκών

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

ως μαρτύρων κατηγορίας. Θεσμοθέτηση κοινωνικών προγραμμάτων με σκοπό την απαραίτητη υποστήριξη για τα θύματα, τους στενούς συγγενείς τους και για οποιονδήποτε είναι υπεύθυνος για τη φροντίδα τους.

ΜΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Μαρία Χιόνη, Εκπαιδευτικός,

Υπεύθυνη Αγωγής Υγείας Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Α΄ Αθήνας, mhioni@in.gr.

Το σχολείο είναι ο χώρος της μεγαλύτερης σε γενικές γραμμές συγκέντρωσης παιδιών και εφήβων, αγοριών και κοριτσιών. Επίσης είναι ο χώρος που δίνει την ευχέρεια εντοπισμού ενός σεξουαλικά κακοποιημένου παιδιού αφενός και αφετέρου προσφέρει τις συνθήκες εκείνες που αναπτύσσουν δεξιότητες και δυνατότητες να δοθεί τέλος στη σεξουαλική βία και στην εξάπλωση της αναπαραγωγής δραστών. Σαν βασικά στελέχη της σχολικής κοινότητας, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να διαδραματίσουν ουσιαστικό ρόλο στην πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου της σεξουαλικής παραβίασης. Σε πρώτη φάση, σε επίπεδο πρόληψης, είναι σημαντικό να συμβάλλουν στην οικοδόμηση κάποιων χαρακτηριστικών ενός σχολείου Προαγωγής της Υγείας. Μέσα από κάποια συστατικά στοιχεία του, όπως είναι η ανάπτυξη ποικίλων προγραμμάτων, το φανερό και κρυφό σχολικό πρόγραμμα, το άνοιγμα του σχολείου στους γονείς και στην κοινότητα για συνεργασία με κυβερνητικούς και μη κυβερνητικούς φορείς μπορεί να προχωρήσει σε μεγάλο βαθμό ο στόχος της πρόληψης. Η θεματολογία των προγραμμάτων, ο σχεδιασμός, το περιεχόμενο, οι μέθοδοι προσέγγισης, το εκπαιδευτικό υλικό, η αξιολόγηση και οι τρόποι βιωσιμότητας θα περιγραφούν. Επίσης οι κίνδυνοι συμμετοχής των μαθητών σε προγράμματα τέτοιου τύπου. Σε δεύτερη φάση η εκπόνηση παρόμοιων προγραμμάτων εγκυμονεί την πιθανότητα αποκάλυψης ενός περιστατικού κακοποίησης. Θα περιγραφεί ο τρόπος αντιμετώπισης.

13.00 – 14.30

ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ, ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ, ΤΡΑΠΕΖΑ Γ

Διοργάνωση

Εθνικό Δίκτυο Πρόληψης Ατυχημάτων & Βίας (ΕΔΙΠΑΒ)

Συντονισμός

Αγάπιοι Τερζίδης, Μέλος Δ.Σ. ΕΔΙΠΑΒ, Παιδίατρος Κέντρου Έρευνας & Πρόληψης Ατυχημάτων, Χρήστος Λιονής, Μέλος ΔΣ ΕΔΙΠΑΒ, Αναπληρωτής καθηγητής πανεπιστημίου Κρήτης, Ιατρική σχολή, Κλινική Κοινωνικής και Οικογενειακής Ιατρικής, Διευθυντης Κλινικής Κοινωνικής και Οικογενειακής Ιατρικής

Η ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΤΟΥ ΕΔΙΠΑΒ

Κλεονίκη Παπάζογλου,

Μέλος Δ.Σ. ΕΔΙΠΑΒ και ΠΝΟΗΣ, Αναπληρώτρια Διευθύντρια Μ.Ε.Θ Νοσοκομείου Παίδων “Αγλαία Κυριακού”

ΤΟ ΕΔΙΠΑΒ, Είναι Σωματείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με έδρα την Αθήνα και με την επωνυμία « Εθνικό Δίκτυο Πρόληψης Ατυχημάτων και Βίας», συντομογραφικά «ΕΔΙΠΑΒ». Απαρτίζεται από 42 τακτικά και 10 αρωγά μέλη τα οποία εκπροσωπούν Κρατικούς Φορείς,. Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, Νοσοκομεία, Κέντρα Υγείας, Τοπικές Αυτοδιοικήσεις, μη Κερδοσκοπικούς Οργανισμούς και Σωματεία με συναφές αντικείμενο. Σκοπός του Σωματείου είναι η από κοινού ανάληψη δράσης με κάθε δυνατό και πρόσφορο μέσο για την πρόληψη των ατυχημάτων και της βίας στην Ελλάδα. Τα ατυχήματα και τα κρούσματα βίας στη χώρα μας έχουν αυξηθεί πολύ και έχουν πάρει διαστάσεις επιδημίας. Τα αριθμητικά μεγέθη είναι μεγάλα και η συχνότητά τους καταδεικνύει την ανάγκη λήψης αποφάσεων και κατάρτισης στρατηγικών πρόληψης και παρέμβασης. Οι άξονες αυτοί θα μπορούσαν να συνεισφέρουν στη μείωση του μεγάλου αυτού προβλήματος που έχει πολλαπλό κόστος: κοινωνικό, οικονομικό, εθνικό. Ενδεικτικά, οι αριθμοί για τη χώρα μας είναι οι εξής: Κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας 20.000 άτομα έχασαν τη ζωή τους σε τροχαίο ατύχημα, 37.000 τραυματίστηκαν σοβαρά, ενώ 270.000 υπέστησαν κακώσεις μικρής βαρύτητας. Τα παιδιά και οι έφηβοι αποτελούν ευπαθή ομάδα του πληθυσμού στην εμπλοκή τους με το ατύχημα οι αριθμοί δε, δηλώνουν ότι 600 παιδιά και νέοι ηλικίας μέχρι 25 ετών καταλήγουν κάθε χρόνο από τροχαίο ατύχημα. Όλα τα ανωτέρω ευαισθητοποίησαν τα ιδρυτικά μέλη και τους λοιπούς φορείς στην ανάληψη δράσεων. Το ΕΔΙΠΑΒ διοικείται από επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο, με κυρίαρχο και ανώτατο όργανό του τη Γενική Συνέλευση των μελών του. ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΕΔΙΠΑΒ: Η πρόθεση διατομεακής συνεργασίας των φορέων, Η εδραίωση δικτύου ανταλλαγής πληροφοριών, Η συλλογή και αξιολόγηση στοιχείων για την πρόληψη των ατυχημάτων και συμβαμάτων βίας, Η σύνταξη, υποβολή και προώθηση προτάσεων, επιστημονικά τεκμηριωμένων προς τις Δημόσιες Αρχές και Φορείς, Η ευαισθητοποίηση του κοινωνικού συνόλου, Η έρευνα και εκπαιδευτικά προγράμματα στον τομέα της πρόληψης των ατυχημάτων, Η ανάληψη ποικίλων δράσεων για την επίτευξη των ανωτέρω στόχων

ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΔΙΠΑΒ

Ουρανία Δαφνή

Μέλος Δ.Σ. ΕΔΙΠΑΒ, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Αθηνών, Διευθύντρια Frontier Science Foundation-Hellas, udafni@nurs.uoa.gr, udafni@frontier-science.gr

Η παιδική κακοποίηση (ΠΚ) αποτελεί παγκόσμιο πρόβλημα. Ένα παιδί θεωρείται κακοποιημένο εάν ένας ενήλικας συμπεριφέρεται απέναντί του με τρόπο που θεωρείται απαράδεκτος σε μια

περιλήψεις

δεδομένη κοινωνία μια δεδομένη χρονική στιγμή [1]. Η σωματική, η σεξουαλική και η ψυχολογική κακοποίηση καθώς και η γενική, ιατρική και εκπαιδευτική αμέλεια αποτελούν μορφές της ΠΚ [2]. Αναφορές της συχνότητας της ΠΚ απαντώνται στη διεθνή βιβλιογραφία (π.χ ΗΠΑ (2001) επίπτωση/1000 παιδιά 12.4)[3, 4]. Οι ρίζες της ΠΚ είναι πολιτιστικές, οικονομικές και κοινωνικές [5]. Παράγοντες που σχετίζονται με αυτή είναι μεταξύ άλλων η ηλικία και το φύλο του παιδιού, η δομή και οι πόροι της οικογένειας, η ύπαρξη ιστορικού κακοποίησης, το άγχος και η κοινωνική απομόνωση των γονέων, η κατάχρηση ναρκωτικών/αλκοόλ από τους γονείς [2, 6]. Κοινωνικοί παράγοντες που σχετίζονται με την ΠΚ είναι η φτώχεια, οι κοινωνικές αξίες, η ποιότητα του κράτους πρόνοιας και του δικαστικού συστήματος της εκάστοτε χώρας [2]. Οι παράγοντες αυτοί μπορεί να σχετίζονται στατιστικά με την ΠΚ χωρίς όμως απαραίτητα να αποτελούν αιτία της [5]. Πολύ συχνά αντιμετωπίζουμε την ΠΚ σαν ένα φαινόμενο που οφείλεται στην ατομική ψυχολογία αγνοώντας τις κοινωνικές συνθήκες που επηρεάζουν την ανθρώπινη συμπεριφορά [2]. Οι κοινωνικές συνθήκες αποτελούν συγχυτικό παράγοντα στη σχέση μεταξύ ψυχολογικών συμπτωμάτων και ΠΚ [7]. Όσο οι επαγγελματίες και το ευρύ κοινό ενημερώνονται τόσο αυξάνονται τα νέα περιστατικά ΠΚ που αναφέρονται επίσημα [4]. Υπάρχουν πολλά που μπορούν να γίνουν ακόμα από άποψη αναγνώρισης, επίγνωσης και πρόληψης του προβλήματος και σε αυτή την κατεύθυνση ο ρόλος του ΕΔιΠΑΒ είναι πολύτιμος.

[1] Meadow R. Epidemiology. BMJ, 298; 1989 , [2] Bethea L. Primary Prevention of Child Abuse. American Family Physician, 1999 , [3] Cappelleri JC, Eckenrode J, Powers JL. The Epidemiology of Child Abuse: Findings from the Second National Incidence and Prevalence Study of Child Abuse and Neglect. American Journal of Public Health, 83 (11):1622-1624; 1993 , [4] Creighton SJ. Prevalence and incidence of child abuse: international comparisons, 2004

[5] World Report on Violence and Health, Chapter 3, Child Abuse and Neglect by parents and other caregivers, 59-86 . [6] Carole Jenny, National Health Service Corps Educational Program for Clinical and Community Issues in Primary Care Child Abuse, Neglect, and Domestic Violence Module, for U.S. Department of Health and Human Services; 1994, Revised in 1999 , [7] Newberger EH, Daniel JH. Knowledge and Epidemiology of Child Abuse: A Critical Review of Concepts. Pediatric Annals, 5(3): 140-144; 1976

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕΣΩ Η/Υ.

Κωνσταντίνος Γιαννόπουλος

Αντιπρόεδρος ΕΔιΠΑΒ,

Πρόεδρος Δ.Σ. του Εθελοντικού Οργανισμού για τα Παιδιά «Το Χαμόγελο του Παιδιού»,

info@hamogelo.gr

ΒΙΑ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

Χριστίνα Παπουτσοπούλου-Διαμαντοπούλου

*Πρόεδρος ΕΔιΠαβ, Οδοντίατρος, Σύμβουλος προέδρου ΟΚΑΝΑ σε θέματα πρόληψης
tetadiam@otenet.gr*

Την τελευταία πενταετία η ελληνική κοινωνία βρίσκεται αντιμέτωπη, με έντονα περιστατικά παιδικής παραβατικότητας, κάτι που σε άλλες χώρες βιώνουν εδώ και δεκαετίες και τα οποία καταδεικνύουν, πολλές φορές με τραγικό τρόπο ,ότι το πρόβλημα ολοένα αυξάνει στη χώρα μας. Η βία στο σχολείο είναι η επιβολή βούλησης ενός μέλους της εκπαιδευτικής διαδικασίας σε κάποιον άλλο με πρόκληση βλάβης. Οι μορφές αυτής της βίας είναι σωματική, ψυχολογική, λεκτική, καθώς επίσης η σεξουαλική παρενόχληση και ο βανδαλισμός. Μεγάλη διάσταση έχει πάρει το φαινόμενο 'bullying' που στα ελληνικά θα μεταφραζόταν ως παληκαρισμός ή νταϊλίκι ή σχολικός εκφοβισμός με τον οποίο εννοούμε επανειλημμένες πράξεις βίας όπως ,χτυπήματα, απειλές ,βρισιές και σεξουαλικά υπονοούμενα. Ξεκινά ως φαινόμενο στα χρόνια του δημοτικού ,κορυφώνεται στα χρόνια του γυμνασίου και συνεχίζεται στα χρόνια του λυκείου. Σαν αίτια του φαινομένου θεωρούνται Η προέλευση των μαθητών, κυρίως από μειονότητες ή άλλες κοινωνικά αποκλεισμένες κατηγορίες. Τα παιδιά αυτών των ομάδων είναι πιο ευάλωτα στη βία,ως δράστες και ως θύματα. Το οικογενειακό περιβάλλον. Παιδιά που προέρχονται από πολυπροβληματικές οικογένειες . Η θυματοποίηση από την οικογένεια μεταφέρεται στο σχολείο. Η χαμηλή απόδοση στα μαθήματα που σχετίζεται μεταξύ άλλων και με προβλήματα της γλώσσας για τα παιδιά μεταναστών. Ο ρατσισμός και η ξενοφοβία.

Το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον της περιοχής όπου βρίσκεται το σχολείο . Αυξημένη σχολική βία παρατηρείται σε περιοχές με αυξημένη εγκληματικότητα. Η αυταρχική εκπαίδευση. Οι καθόλου ελκυστικές μέθοδοι διδασκαλίας που διαμορφώνουν ένα άσχημο σχολικό κλίμα. Η αρχιτεκτονική του σχολείου. Πολλά σχολεία μοιάζουν περισσότερο με φυλακές. Η βία στην εκπαιδευτική κοινότητα είναι ένα σοβαρό πρόβλημα ,το οποίο μπορεί να επηρεάσει δραματικά την ικανότητα των παιδιών και των εφήβων να προσδεύσουν ακαδημαϊκά και κοινωνικά. Οι στρατηγικές αντιμετώπισης του προβλήματος εστιάζονται σε τρία επίπεδα παρέμβασης: Α. Της πρωτογενούς πρόληψης, με προγράμματα που αφορούν το γενικό πληθυσμό και στοχεύουν στην αλλαγή των κοινωνικών δομών που γεννούν τη βία σε όλες της τις μορφές. Β.Της δευτερογενούς παρέμβασης, στις ομάδες υψηλού κινδύνου και Γ.Της τριτογενούς παρέμβασης, με στόχο τη μείωση της υποτροπής.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ : ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Δήμητρα Κουτσούκη, Μέλος Δ.Σ. ΕΔΙΠΑΒ, Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Αθηνών, Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής, dkoutsou@phed.uoa.gr

Οι αρνητικές επιπτώσεις του αθλητισμού στην ανάπτυξη των παιδιών προς χάριν των επιδόσεων». Η άσκηση μπορεί να είναι μία θετική και απολαυστική εμπειρία για τα παιδιά ενώ ταυτόχρονα τα προστατεύει από το ρίσκο να αναπτύξουν καρδιακό νόσημα, παχυσαρκία, διαβήτη ή κάποιο χρόνια νόσημα στην ενήλική ζωή τους. Τα αποτελέσματα όμως και η επίδραση της άσκησης ή καλύτερα της αθλητικής προπόνησης των επιδόσεων, σε ηλικίες ανάπτυξης, είναι αμφιλεγόμενα. Έρευνες αναφέρουν χαμηλά ποσοστά βάρους και ύψους νεαρών αθλητών που είχαν ενασχόληση με εντατικά προπονητικά προγράμματα, όπως και την ανησυχία των ερευνητών ως προς την επίδραση των προγραμμάτων αυτών στην ωρίμανση των οστών. Συγκεκριμένα αναφέρουν ότι κάποια σπορ κάνουν υπέρχρηση των αρθρώσεων των νεαρών αθλητών γεγονός που οδηγεί σε τραυματισμούς στις επιφύσεις των οστών και στην αναπτυξιακή πλάκα. Συμπεραίνουν ακόλουθα ότι η εντατική άσκηση για μεγάλο διάστημα μπορεί να οδηγήσει σε τραυματισμό μυών και οστικού ιστού των παιδιών. Επιπλέον, άλλες έρευνες αναφέρονται στην προπόνηση και τον ανταγωνισμό ως αίτια μειωμένου μυϊκού όγκου για τα αγόρια και καθυστερημένης εμμηναρχής για τα κορίτσια με αποτέλεσμα καθυστέρηση στην ανάπτυξη. Ο «Ωμος» του κολυμβητή και του ρίπτη, ο «Αγκώνας» του τενίστα, το «Γόνατο» του δρομέα, και τα «Κατάγματα κόπωσης» του γυμναστή, είναι μερικά από τα σύνδρομα που ενοχλούν τους νεαρούς αθλητές όταν ξεπερνούν τα όριά τους. Τα επιστημονικά δεδομένα συστήνουν ότι υπάρχει θετική σχέση αθλητικής προπόνησης και ανάπτυξης, αλλά το κρίσιμο σημείο μεταξύ ευεργετικής και επιζήμιας άσκησης για τα νεαρά άτομα, δεν είναι ακόμα ξεκάθαρο.

17.00 – 18.30

Η ΠΟΛΥΜΟΡΦΙΑ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΑΙΔΙΟΥ: ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

Συντονισμός

Κατερίνα Μαρκετάκη, Νομικός Σύμβουλος Δημάρχου Αθηνών, Ειδικός Επιστήμονας στο Συνήγορο του Πολίτη.

Ορέστης Γιωτάκος, Ψυχίατρος, Πρόεδρος Ελληνικής Εταιρίας Μελέτης & Πρόληψης της Σεξουαλικής Κακοποίησης

Σχολιασμός

Καλλιόπη Σπινέλλη, Καθηγήτρια Νομικής

VIDEOGAMES ΚΑΙ ΠΑΙΔΙ

Γιάννης Πανούσης

*Καθηγητής Εγκληματολογίας, Τμήμα Επικοινωνίας και ΜΜΕ Πανεπιστημίου Αθηνών
panousis@media.uoa.gr*

Το όποιο πέρασμα των όποιων προτύπων από την οθόνη στην ψυχή κι από την ψυχή στο (εγκληματικό) χέρι για να πραγματωθεί χρειάζεται πολλά περισσότερα από ένα τραύμα κι ένα σενάριο. Τα εικονικά πρότυπα (ακόμα και αυτά των ηρώων του υποκόσμου όπως το Grand Theft Auto) δεν πρέπει να προσεγγίζονται ως «παγίδα». Οι ιστορίες(αστυνομικό μυθιστόρημα) και οι εικόνες (TV, κινηματογράφος, videogames)του εγκλήματος στοιχειοθετούν ένα πολιτισμικό και όχι ένα εγκληματικόπεριβάλλον. Από τη μία καταγγέλλουμε το φόβο (θυματοποίησης) που προκαλεί η TV κι από την άλλη καταγγέλλουμε τα videogames (όπου ο παίκτης ξεπερνάει τον όποιο εικονικό φόβο του σε μια σπαζοκεφαλιά ? παιχνίδι ? περιπέτεια ? παραμύθι). Αν η παθητική στάση του νέου στην «επιθετική συμπεριφορά» της TV καταλήγει σε αισθήματα αβοηθησίας, τότε η ενεργητική του δράση στο videogame αποδεικνύει θετική αντίδραση στη διαχείριση των (εικονικών) κινδύνων.

ΒΙΑ ΚΑΙ ΘΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ «ΚΑΛΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ» ΚΑΙ «ΚΑΛΟΥ ΜΑΘΗΤΗ»

Ιωάννα Τσίγκανου

*Δρ. Διευθύντρια Ερευνών – Ι.ΠΟ.ΚΟΙΝΩ. – ΕΚΚΕ
jtsiganou@ekke.gr*

Η προτεινόμενη εισήγηση στοχεύει στην αποκωδικοποίηση των απαντήσεων της μαθητικής και γονεϊκής κοινότητας αλλά και του ευρύτερου κοινωνικού περβάλλοντος αναφορικά με την αντιμετώπιση του «άριστου» κατά κύριο λόγο μαθητή από τις ομάδες των ομιλικών. Η εισήγηση εδράζεται σε πορίσματα πρόσφατων διερευνητικών εμπειρικών ερευνών με αντικείμενο τις εκφράσεις σχολικής βίας στην ελληνική κοινωνία. Η ανάλυση στηρίζεται τόσο σε ποσοτικά αλλά κυρίως σε ποιοτικά χαρακτηριστικά των συμπεριφορών απέναντι στον «καλό μαθητή» και το «καλό παιδί». Τέλος, αναδεικνύονται τόσο οι ορατές όσο και οι λανθάνουσες μορφές βίας αλλά και «κακοποίησης» της παιδικής και εφηβικής ψυχής.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ Ή ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ ΜΕΣΩ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ (CYBER BULLYING): ΜΙΑ ΝΕΑ ΜΟΡΦΗ ΘΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ;

Βάσω Αρτινοπούλου,

*Αν. Καθηγήτρια Εγκληματολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας Παντείου Πανεπιστημίου
vasiliki.artinopoulou@panteion.gr*

Ο ηλεκτρονικός εκφοβισμός ή εκφοβισμός μέσω διαδικτύου (cyber bullying) είναι μία πολύ πρόσφατη μορφή εκφοβισμού. Στη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας έχουμε εστιαστεί στην

περιλήψεις

προστασία των ανηλίκων από το επιβλαβές υλικό του διαδικτύου. Η έρευνα που γίνεται στο πεδίο των εγκλημάτων μέσω διαδικτύου αναπαριστά τη συνεχώς αυξανόμενη εγκληματικότητα αυτού του τύπου και επιβεβαιώνει την ανάγκη για μεγαλύτερη προστασία των ανήλικων χρηστών του διαδικτύου. Ο εκφοβισμός μέσω διαδικτύου (cyber bullying ή e-bullying) συμβαίνει όταν το παιδί ή ο έφηβος απειλείται, κακοποιείται ή γίνεται στόχος ενός άλλου παιδιού ή εφήβου, μέσω του διαδικτύου, με e-mails, άμεσο ταχυδρομείο, μηνύματα κειμένου, chat rooms ή ακόμη και μέσω κινητού τηλεφώνου. Ο ηλεκτρονικός εκφοβισμός είναι μία μορφή εκφοβισμού και θυματοποίησης των νέων, ενώ συγχρόνως είναι μία μορφή ηλεκτρονικής βίας (e-violence) στην οποία εκτίθενται οι χρήστες του διαδικτύου. Αναλύονται και συζητώνται τα μέτρα και οι στρατηγικές πρόληψης πρόληψης για την αντιμετώπιση του νέου αυτού φαινομένου.

Η ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗ ΤΟΥ ΕΙΚΟΝΙΚΟΥ ΑΝΗΛΙΚΟΥ

Ιωάννης Ν. Ηλίας

Δρ. Νομικής – Δικηγόρος Πειραιά

ioannisilias@gmail.com

Στην παρούσα εισήγηση επιχειρείται να αναπτυχθεί η εγκληματολογική προβληματική του λεγόμενου «εικονικού ανηλίκου», η οποία αποτελεί μια από τις σημαντικότερες παραμέτρους που σχετίζονται με την διαδικτυακή πορνογραφία ανηλίκων. Η παραγωγή, κατοχή, διακίνηση κτλ σκληρού πορνογραφικού υλικού με «πρωταγωνιστές - συμμετέχοντες» όχι πραγματικούς, αλλά εικονικούς ανηλίκους αποτελεί στην συντριπτική πλειοψηφία των εθνικών και διεθνών νομοθεσιών ποινικά κολάσιμη συμπεριφορά, η οποία ουσιαστικά από πλευράς ποινικής αντιμετώπισης εξομοιούται με τις αντίστοιχες συμπεριφορές, που αφορούν πραγματικούς ανηλίκους. Στα πλαίσια της εισήγησης γίνεται η παρουσίαση και εννοιολογική αποκάθαρση του όρου «εικονικός ανήλικος» και «εικονικό πορνογραφικό υλικό» και επιχειρείται η ανάπτυξη των βασικών εγκληματολογικών προβληματικών γύρω από τη διερεύνηση της σκοπιμότητας της ποινικής αντιμετώπισης της λεγόμενης «εικονικής πορνογραφίας ανηλίκων». Παρουσιάζονται οι κυριότερες εγκληματολογικές απόψεις γύρω από το ζήτημα και αναπτύσσονται οι βασικές παράμετροι για την σχέση που μπορεί να υπάρχει ανάμεσα στην «εικονική πορνογραφία ανηλίκων» και την κακοποίηση πραγματικών ανηλίκων.

19.00 – 20.30

ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ: ΝΕΟΤΕΡΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Διοργάνωση

Ινστιτούτο Υγείας Παιδιού, Δνση Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας, Κέντρο για την Μελέτη και Πρόληψη της Κακοποίησης & Παραμέλησης του Παιδιού, ich_dos@otenet.gr

Συντονισμός

Γιώργος Νικολαΐδης, MD, MA, MSc, PhD, Ψυχίατρος

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΑΓΚΥΠΡΙΑΣ ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΑΣΗ ΚΑΙ ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

Θ. Κοτζιά,

Παιδοψυχίατρος, Πανεπιστημιακή Παιδοψυχιατρική Κλινική, Νοσοκομείο Παίδων, Νοσοκομείο Παίδων «Αγία Σοφία»

A. Παραδεισιώτη,

Παιδοψυχίατρος, Επιστημονική Υπεύθυνη Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων, Κυπριακή Δημοκρατία

ΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗ: ΜΙΑ ΜΕΛΕΤΗ ΓΝΩΜΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ

K. Πετρουλάκη, Ψυχολόγος, *Επιστημονικό – Ερευνητικό Στέλεχος Διεύθυνσης Δ/νσης Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας, Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού*

M. Σταυριανάκη, Κοινωνική Λειτουργός, Επιστημονικό – Ερευνητικό Στέλεχος Διεύθυνσης Δ/νσης Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας, Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού

ΕΡΕΥΝΑ ΑΡΧΕΙΟΥ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΥΓΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ (2000-2007)

A. Σκουμπουρδή, Κοινωνική Λειτουργός, Επιστημονικό – Ερευνητικό Στέλεχος Διεύθυνσης Δ/νσης Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας, Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού

Φ. Μπλιώνη, Νομικός, Επιστημονικός Συνεργάτης Εργαστηρίου Εγκληματολογικών και Ποινολογικών Ερευνών, Νομικού Τμήματος Παν/μίου Αθηνών

ΝΕΟΤΕΡΑ ΝΕΥΡΟΒΙΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΚΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΣ

Γ. Νικολαΐδης, MD, MA, MSc, PhD Ψυχίατρος, Διευθυντής Δ/νσης Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας, Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού

Παρασκευή 19 Δεκεμβρίου 2008

9.00 – 10.20

**ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ –
ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ Ν. 3500/06**

Συντονισμός

Ειρήνη Φερέτη, Εγκληματολόγος – Κοινωνιολόγος

Σχολιασμός

Βλάνσση Τομαράς, Αν Καθηγήτρια Ψυχιατρικής, Δντής Πανεπιστημιακής Παιδοψυχιατρικής Κλινικής Γενικού Νοσοκομείου Παίδων «Αγία Σοφία»

Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΣΤΟ ΠΑΙΔΙ: ΣΧΕΣΗ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Αντώνης Κουσούλης,

*Δοετής φοιτητής Ιατρικής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών – Ιατρική Σχολή
antonis.kousoulis@gmail.com*

Πολλά παιδιά μεγαλώνουν σε ένα περιβάλλον βίας και ακραίας συμπεριφοράς, έστω και αν τα ίδια δεν αποτελούν τον άμεσο στόχο της κακοποίησης. Η βία ανάμεσα σε ένα παντρεμένο ζευγάρι με παιδιά δεν επηρεάζει μόνο το θύμα, αλλά και τα παιδιά. Ένα παιδί εκτίθεται στην ενδοοικογενειακή βία όταν βλέπει ή ακούει ένα γονιό να κακοποιείται και βιώνει τις συνέπειες αυτής της βίας ακόμη και αν δεν είναι μάρτυράς της. Το σημαντικό είναι ότι παιδιά που εκτίθενται, με κάποιο τρόπο, σε ενδοοικογενειακή βία συχνά εμφανίζουν τις ίδιες συναισθηματικές αντιδράσεις με τα παιδιά που έχουν κακοποιηθεί τα ίδια σωματικά ή συναισθηματικά. Επιπλέον, κακοποίηση των παιδιών είναι 15 φορές πιθανότερο να συμβαίνει σε οικογένειες όπου παρατηρούνται φαινόμενα βίας μεταξύ των ερωτικών συντρόφων. Η ενδοοικογενειακή βία είναι ένα φαινόμενο οικογενειακής δυσλειτουργίας και είναι αδύνατον ένα παιδί να μεγαλώσει φυσιολογικά σε ένα περιβάλλον βίας και, πιθανόν, με γονείς που εμφανίζουν κάποια ψυχοπαθολογία. Τέτοιες καταστάσεις συχνά οδηγούν και σε απώλεια ενός γονέως, με καθοριστικές συνέπειες, ενώ ακόμη και η απειλή απώλειας είναι καθοριστική. Σε κάθε περίπτωση, η βία μεταξύ των γονέων και η επίδρασή της στο παιδί σχετίζεται και με τον «κύκλο της βίας», με το παιδί μεγαλώνοντας να αναπτύσσει μια συμπεριφορά, ανάλογα με το γονεϊκό πρότυπο του ίδιου φύλου. Έχουν διατυπωθεί ποικίλες απόψεις για το αν και ποιες προληπτικές δοκιμασίες και ψυχοθεραπεία μπορεί να εφαρμοστεί σε τέτοιες οικογένειες.

ΑΙΜΟΜΙΞΙΑ: ΤΟ ΣΥΜΠΤΩΜΑ ΜΙΑΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗΣ

Κωνσταντίνα Τσιλιάκου, Ψυχολόγος, (MSc)

ΜΚΟ Αλληλεγγύη, Τηλεφωνική Γραμμή Ψυχολογικής Στήριξης (8001137777).

www.solidarity.gr, help@solidarity.gr

Στην περίπτωση της αιμομιξίας, η σεξουαλική δραστηριότητα έναντι του παιδιού αποτελεί το μέσο με το οποίο εκφράζεται μία οικογενειακή διαταραχή. Πρόκειται για ένα σύνθετο φαινόμενο που εμπεριέχει επίσης επιθετικότητα, εξάρτηση και φόβο εγκατάλειψης. Παρατηρείται συνήθως σε οικογένειες απομονωμένες από την κοινότητα, με μέλη που χαρακτηρίζονται από έλλειψη κοινωνικών δεξιοτήτων. Τα παιδιά-θύματα συχνά συγχέουν τους ρόλους τους και εμφανίζονται ως ψευδο-ενήλικες χωρίς την ανάλογη συναισθηματική ωριμότητα. Μαθαίνουν το ρόλο του θύματος, ο οποίος εμπεριέχει αισθήματα αβοήθητου και φόβου απέναντι στην αποκάλυψη. Οι παρατηρούμενοι τύποι είναι η αιμομιξία πατέρα-κόρης, η αιμομιξία μεταξύ αδελφών και η αιμομιξία μητέρας-αγοριού. Συμπτώματα που ανακινούν υποψία αιμομιξίας είναι ο υπερβολικός, αναίτιος και ασαφής φόβος, αισθήματα μοναξιάς, καταθλιπτική διάθεση, διαταραχή ύπνου, ενοχές, παθήσεις ουροποιογεννητικού, εγκυμοσύνη, κ.ά. Οι ψυχολογικές διαδικασίες της αιμομικτικής οικογένειας βασίζονται στους μηχανισμούς άρνηση, διασπιστική διαδικασία και προβλητική ταυτοποίηση. Η θεραπευτική διαδικασία βασίζεται αρχικά στην αναφορά του περιστατικού, αμέσως μετά στη διαχείριση της κρίσης, και αργότερα στη συστηματική ατομική και οικογενειακή θεραπεία.

ΙΣΧΥΡΙΣΜΟΙ ΓΙΑ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΔΙΑΖΥΓΙΟΥ ΚΑΙ ΔΙ-ΕΚΔΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ

Δημήτρης Μαγριπλής, Παιδοψυχίατρος - Οικογενειακός Θεραπευτής

Κ.Ψ.Υ. ΠΕΡΙΣΤΕΡΟΥ, magripli@otenet.gr

Οι ισχυρισμοί σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών, που διατυπώνονται κατά τη διάρκεια διαζυγίου και συγχρούσεων για την επιμέλεια είναι μια διεργασία αρκετά σύμπλοκη και δύσκολη. Πολλοί επαγγελματίες πιστεύουν ότι υπάρχει μια υψηλή ποσοστιαία ψεύτικων ισχυρισμών στις ως άνω αναφερόμενες συνθήκες (διαζύγιο, επιμέλεια). Στην αξιολόγηση περιπτώσεων σεξουαλικής κακοποίησης ο επαγγελματίας πρέπει να παραμένει ανοιχτός, αντικειμενικός και προσεκτικός να εξετάζει κάθε περίπτωση ξεχωριστά ώστε να μπορεί να δίνει προσοχή στα χαρακτηριστικά αληθινών ή ψεύτικων ισχυρισμών. Για αυτόν τον λόγο θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα ακόλουθα: α) Οι συνεντεύξεις β) Παράγοντες και γεγονότα που βρίσκονται πίσω από ψεύτικους ισχυρισμούς γ) ενδείξεις συμπεριφοράς του παιδιού που έχει υποστεί σεξουαλική κακοποίηση δ) η ηλικία του παιδιού ε) συμπεριφορά του γονέα που κατηγορείται στ) Χαρακτηριστικά προσωπικότητας των εμπλεκόμενων γονέων ζ) Ο χρόνος που δηλώνονται οι ισχυρισμοί για σεξου-

ΠΕΡΙΛΨΕΙΣ

αλική κακοποίηση η) Η συμπεριφορά των επαγγελματιών που διαχειρίζονται τέτοιες υποθέσεις. Τα παραπάνω θα επιχειρηθεί να γίνουν κατανοητά με σύντομη αναφορά περιπτώσεων που εξετάσθηκαν στην υπηρεσία μας (Κ.Ψ.Υ. Περιστερίου) μετά από “εισαγγελική παραγγελεία”

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΙΣ ΜΗΤΕΡΕΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΑΥΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΜΗΤΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΩΝ

Τίνα Σταθοπούλου, Ψυχολόγος (MSc, PhD)

rire33@gmail.com

Παρά τη πληθώρα λόγων που καθιστά δύσκολο η μητέρα να γνωρίζει τη σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού της, μητέρες παιδιών για τα οποία αποκαλύπτεται σεξουαλική κακοποίηση, συχνά υπόκεινται κατηγορίες, αν όχι για τη κακοποίηση αυτή κάθε αυτή, σίγουρα όμως για τη παραμέληση των παιδιών αυτών. Επιπλέον, έρευνες δείχνουν τις βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις της αποκάλυψης της κακοποίησης στην υγεία της μητέρας. Όλοι οι παραπάνω λόγοι, καθώς συχνά και ένα ιστορικό κακοποίησης της ίδιας μητέρας, δημιουργούν έντονες δυσκολίες στη καθημερινότητα της μητέρας και στη σχέση με το κακοποιημένο παιδί. Είναι βαρύτατης σημασίας λοιπόν, η στήριξη του γονιού που πληροφορείται για τη σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού του, τόσο για τον ίδιο όσο και για το κακοποιημένο παιδί.

ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ: ΜΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ Ν. Ν. 3500/06.

Ειρήνη Φερέτη, Εγκληματολόγος – Κοινωνιολόγος

Μέλος της Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής του Ν 3500/06

Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού, irenefereti@yahoo.gr

Σκοπός της εισήγησης είναι να παρουσιάσει το Νόμο 3500/2006 σε ότι αφορά άμεσα αλλά και έμμεσα την προστασία των παιδιών από την ενδοοικογενειακή βία μέσα από τις νέες προοπτικές που δημιουργούνται για μια πολυεπίπεδη και πιο αποτελεσματική στήριξη των ανηλίκων θυμάτων και των οικογενειών τους που δοκιμάζονται από τη βία. Οι πολλαπλές λειτουργίες ενός νομοθετήματος σε κοινωνικοπολιτικό, εκπαιδευτικό, συμβολικό αλλά και οικονομικό επίπεδο, σε συνδυασμό με το εύρος και το πλήθος των φορέων, κυβερνητικών και μη, που καλούνται να εμπλακούν, θα αποτελέσουν το επίκεντρο του προβληματισμού και των προτάσεων για ουσιαστική προστασία των παιδιών θυμάτων και πρόληψη του φαινομένου.

10.30 – 11.50

ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΤΡΑΠΕΖΑ Α

Συντονισμός

Φραγκίσκος Γονιδάκης, Ψυχίατρος

ΑΠΟ ΤΟ ΨΥΧΙΚΟ ΤΡΑΥΜΑ ΣΤΗ ΜΕΤΑΤΡΑΥΜΑΤΙΚΗ ΑΓΧΩΔΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ- ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ- ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗΣ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

Σμαράγδα Σκορδή,

Ψυχολόγος, Γενικό Νοσοκομείο Γιαννιτσών, smaro33@yahoo.gr

Η μετατραυματική αγχώδης διαταραχή εμφανίζεται μετά από έκθεση του ατόμου σε ακραίο ή απειλητικό συμβάν όπως μια επίθεση, ένα σοβαρό ατύχημα, μια φυσική καταστροφή, κακοποίηση κ.λ.π. Για να θεωρηθεί ότι το άτομο πάσχει από αυτήν, θα πρέπει να μην έχουν υφεί τα συμπτώματα, για πάνω από τέσσερις εβδομάδες από το τραυματικό γεγονός. Δεν την εμφανίζουν απαραίτητα όλα τα άτομα που έχουν υποστεί ψυχικό τραύμα. Τα συμπτώματα ψυχικής διαταραχής των ατόμων που υπέστησαν ψυχικό τραύμα δείχνουν ότι υπάρχει ένα ανομολόγητο μυστικό, ταυτόχρονα όμως διώχνουν την προσοχή από αυτό το μυστικό. Στο τραυματισμένο άτομο, το μούδιασμα εναλλάσσεται με την αναβίωση του γεγονότος. Το τραύμα προκαλεί περίπλοκες, μερικές φορές αλλόκοτες, τροποποιημένες συνειδησιακές καταστάσεις, όπως η αποσύνδεση. Στην παιδική ηλικία, το επαναλαμβανόμενο τραύμα ταυτόχρονα διαμορφώνει και διαβρώνει την προσωπικότητα. Το παθολογικό περιβάλλον της παιδικής κακοποίησης κάνει να αναπτύσσονται εξαιρετικές ικανότητες, τόσο δημιουργικές όσο και καταστρεπτικές. Κάνει να δημιουργούν αφύσικες συνειδησιακές καταστάσεις στις οποίες δεν υπάρχουν πλέον οι κανονικές σχέσεις σώματος και νου, πραγματικότητας και φαντασίας, γνώσης και μνήμης. Αυτές οι τροποποιημένες συνειδησιακές καταστάσεις προκαλούν συμπτώματα ψυχολογικά και σωματικά, που με καλυμμένη γλώσσα μιλούν για ανείπωτα, φοβερά μυστικά. Στα παιδιά, οι εκδηλώσεις της διαταραχής διαφέρουν σε σχέση με τους ενήλικες. Ανάλογα με την ηλικιακή ομάδα στην οποία ανήκουν, τα συμπτώματα ποικίλουν. Συχνή είναι η παλινδρόμηση σε προηγούμενο στάδιο ανάπτυξης και τα σωματικά ενοχλήματα. Όσον αφορά τη θεραπεία, το τραύμα επηρεάζει όλες τις πλευρές της ανθρώπινης λειτουργίας, από τις βιολογικές μέχρι τις κοινωνικές, γι' αυτό και θα πρέπει να καλύπτει όλο αυτό το ευρύ φάσμα.

ΠΕΡΙΛΨΕΙΣ

ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΒΙΑ: ΕΝΑΣ ΤΡΑΥΜΑΤΙΣΜΟΣ ΧΩΡΙΣ ΤΕΛΟΣ

Μαρία Προβατίδου, Δημήτρης Έρτεκιν, Ελένη Φώτου

Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία ΒΙΑ-STOP, mprov2008@yahoo.gr

Στην θεωρία του Τραύματος αναφερόμαστε πρώτα στις έμμεσες αντιδράσεις όπως ο έντονος φόβος ή η έλλειψη βοήθειας και από την άλλη πλευρά στις μακροχρόνιες επιπτώσεις όπως στη διαταραχή στρες μετά από ψυχοτραυματική εμπειρία και κατάθλιψη. Τα Τραύματα καταστρέφουν βασικές θετικές απόψεις/ πεποιθήσεις δηλ. τα "Σχήματα" που διαθέτει ένα άτομο για τον εαυτό του (όπως αυτοεκτίμηση, έλεγχο) και τον κόσμο (όπως την ευχαρίστηση, δικαιοσύνη, ασφάλεια, εμπιστοσύνη). Εξ' αιτίας του έντονου φόβου και του συναισθήματος της έλλειψης βοήθειας που νιώθουν στην τραυματική εμπειρία μπορούν οι "θετικές πεποιθήσεις ελέγχου" να μεταμορφωθούν σε Σχήματα "έλλειψης βοήθειας" (Foa, 1989). Σύμφωνα μ' αυτό, το αίσθημα της αβοηθησίας είναι πιθανό όταν τα θύματα ερμηνεύουν την αιτία του Τραύματος εσωτερικά, σταθερά και γενικά (Peterson&Seligman, 1983). Σαν τυπικές μακροχρόνιες επιπτώσεις στην ενήλικη ζωή αναφέρονται: Συναισθηματικές-Γνωστικές Διαταραχές (Κατάθλιψη, Φόβος, συναισθήματα ενοχών και ντροπής, μειωμένη αυτοεκτίμηση). Διαπροσωπικές Διαταραχές (κοινωνική δυσπιστία, π.χ. εχθρότητα απέναντι στους άνδρες). Σεξουαλικές Διαταραχές στη λειτουργικότητα. Οι οικογένειες με κακοποίηση δεν ανήκουν σε κάποια συγκεκριμένα κοινωνικά στρώματα. Πρόκειται συνήθως για ένα κλειστό οικογενειακό σύστημα που χαρακτηρίζεται από κοινωνική απομόνωση με την μορφή υψηλού ενδοοικογενειακού δεσμού. Οι διαταραχές που εμφανίζονται στα παιδιά σε σχέση με αυτόν τον σωματικό και ψυχικό τραυματισμό είναι συνήθως φόβοι, παθολογική προσκόλληση, έμετοι, διαταραχές λήψης τροφής, εντερικές διαταραχές, διαταραχές λόγου, αυξημένος αυνανισμός, παλινδρομική συμπεριφορά όπως ενούρηση, εγκόπηση, δακτυλολειξία, ονυχοφαγία, τριχοτιλλομανία, ψέματα, απώλεια βάρους, κ.λ.π.

ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΡΝΕΙΑ

Μαρία Πενταράκη (1), Ελένη Σιακαβέλλα (2), Ελευθερία Σοφικίτη (1)

(1) Α.Τ.Ε.Ι. Πάτρας, Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας,

*(2) Κέντρο Ημέρας Χίου, Μ.Κ.Ο. ΑΜΗΛΕΓΓΥΗ της Εκκλησίας της Ελλάδος
chios@solidarity.gr*

Οι Adedoyin και Adegoke (1995), σε έρευνα τους βρήκαν ότι η παιδική σεξουαλική κακοποίηση ήταν πρόδρομος για να οδηγηθεί στην πορνεία το 50% από 150 έφηβες. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με διεθνείς έρευνες το 62% των εκδιδομένων γυναικών αναφέρουν ένα ιστορικό σωματικής κακοποίησης όταν ήταν παιδιά (Bagley, Young, 1987), το 74% είχαν κακοποιηθεί σεξουαλικά από την οικογένεια τους ενώ το 98% έχει ιστορικό ψυχολογικής βίας (Hunter, 1994). Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η καταγραφή των μορφών βίας που υφίστανται οι νόμιμα εκδιδόμενες

γυναίκες. Μια από τις ερευνητικές υποθέσεις που διατυπώθηκαν με βάση το θεωρητικό πλαίσιο της παρούσας εργασίας, αφορά το εάν και σε ποιο βαθμό οι εκδιδόμενες γυναίκες έχουν υποστεί σωματική, σεξουαλική, και ψυχολογική βία στην παιδική τους ηλικία. Η μέθοδος για τη διεξαγωγή της παρούσας έρευνας είναι η «ποσοτική μέθοδος». Ως μεθοδολογικό εργαλείο επιλέχθηκε το ερωτηματολόγιο. Το δείγμα μας αποτελείται από 107 νόμιμα εκδιδόμενες γυναίκες, από τις οποίες οι 45 συμπλήρωσαν τα ερωτηματολόγια στο πεδίο άσκησης της δραστηριότητας τους δηλαδή στους οίκους ανοχής και οι υπόλοιπες 62 στο Νοσοκομείο Ανδρέας Συγγρός όπου μεταβαίνουν για τις καθιερωμένες εξετάσεις τους. Τα στοιχεία συλλέχθηκαν από τον Ιανουάριο έως και τον Απρίλιο του 2006 στην Αθήνα. Από την παρούσα έρευνα προκύπτει ότι το 43% από τις ερωτηθείσες δήλωσαν ότι είχαν υποστεί κακοποίηση πριν την ηλικία των 18 ετών. Το 22% έχει κακοποιηθεί από τον πατέρα και ακολουθεί η κακοποίηση από τον πατριό και τη μητέρα σε μικρότερα ποσοστά (14%). Αξιοσημείωτα είναι και τα ποσοστά αναγκαστικής σεξουαλικής κακοποίησης από φιλικό μέλος της οικογένειας (4%).

ΣΥΝΔΡΟΜΟ MUNCHAUSEN ΔΙ' ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΥ: ΔΙΑΓΝΩΣΗ, ΠΡΟΛΗΨΗ, ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Καρβουτζής Σωτήρης, Ψυχολόγος

Σκάλτσας Μιχαήλ, Ψυχολόγος

Τμήμα Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης, dike21sothrhsg@yahoo.gr, mskaltsas@gmail.com

Όσον αφορά την παιδική κακοποίηση, υπάρχει ένας γενικότερος προβληματισμός στο προσκήνιο, σχετικά με το κατά πόσο αυτή οφείλεται σε κάποια μορφή ψυχοπαθολογίας, από τη μεριά αυτών που την διαπράττουν. Σαν τέτοιου είδους μορφή κακοποίησης, αναφέρεται το σύνδρομο Munchausen δι' αντιπροσώπου, το οποίο γίνεται όλο και πιο «δημοφιλές» τα τελευταία χρόνια. Το σύνδρομο Munchausen δι' αντιπροσώπου [MSbp] (γνωστό και ως προσποιητή διαταραχή) είναι μια μορφή κακοποίησης (κυρίως ανηλίκων), κατά την οποία ο κηδεμόνας (συνήθως η μητέρα) προσποιείται, παραποιεί ή δημιουργεί συμπτώματα ασθενείας στο παιδί (Venneman et al., 2004). Ουσιαστικά πρόκειται για μια σκόπιμη δημιουργία πλαστών, φυσιολογικών και ψυχολογικών συμπτωμάτων σε ένα άλλο πρόσωπο, που είναι κάτω από την κηδεμονία του ενεργούντος ατόμου, με σκοπό την έμμεση υπόθεση ύπαρξης ασθενείας. Στην συντριπτική πλειονότητα, η διαταραχή αυτή εμφανίζεται στις μητέρες με ποσοστό 86% (M. Feldman & R. Brown, 2000). Η άμεση και συστηματική παρέμβαση σε αυτή τη διαταραχή, κρίνεται αναγκαία, αν αναλογιστούμε το υψηλό ρίσκο που διατρέχει το παιδί από την συμπεριφορά του κηδεμόνα του, καθώς και τα ποσοστά θνησιμότητας των ανηλίκων θυμάτων τα οποία υφίστανται την εν λόγω κακοποίηση [κυμαίνονται από 8% (Rosenberg, 1987) μέχρι και 12% (Samuels, 1992)]. Επίσης υπάρχει το ενδεχόμενο ανάπτυξης ψυχολογικών (συναισθηματικές διαταραχές, διαταραχές διαγωγής, διαταραχές ύπνου, ελλειμματική προσοχή κ.λ.π.) και φυσιολογικών προβλημάτων, όπου ακόμη και χρόνια μετά την κακοποίηση φαίνεται να επηρεάζουν τα θύματα (Bools et al, 1993). Στην πα-

περιλήψεις

ρούσα ανακοίνωση θα αναφερθούν αναλυτικά, επιδημιολογικά στοιχεία του MSbp , διαγνωστικά κριτήρια, το προφίλ του θύτη και των παιδιών θυμάτων, καθώς θα υπάρξει και ανασκόπηση της τρέχουσας βιβλιογραφίας σε θέματα που έχουν να κάνουν με το MSbp. Τέλος θα τεθούν κάποιοι προβληματισμοί σχετικά με την πρόληψη αλλά και την παρέμβαση που είναι αναγκαία σε τέτοιες περιπτώσεις .

ΜΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ ΚΑΙ ΨΥΧΟΓΕΝΗΣ ΑΝΟΡΕΞΙΑ

Φραγκίσκος Γονιδάκης,

Ψυχίατρος, Μονάδα Διαταραχών Πρόσληψης Τροφής, Α΄ Πανεπιστημιακή Ψυχιατρική Κλινική, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, fragoni@yahoo.com

Η περισσότερο μελετημένη μορφή παιδικής κακοποίησης σε έφηβες και ενήλικες γυναίκες που πάσχουν από ψυχογενή ανορεξία είναι αυτή που σχετίζεται με την σεξουαλική δραστηριότητα. Οι μέχρι τώρα βιβλιογραφικές αναφορές δείχνουν ότι αυτή η μορφή κακοποίησης δεν είναι ιδιαίτερα συχνή και πιθανώς να μην είναι συχνότερη από τα ποσοστά που αναφέρονται στον γενικό πληθυσμό. Στην κλινική πράξη οι πάσχουσες αναφέρουν πολύ συχνότερα στο ιστορικό τους περιστατικά έντονης υποτίμησης έως και εξευτελισμού, ψυχολογικής επιβολής και σωματικής βίας που μπορούν να ενταχθούν στα πλαίσια της μη σεξουαλικής κακοποίησης. Τα περιστατικά αυτά έχουν συνήθως επαναλαμβανόμενο χαρακτήρα, μακρά πορεία και έναρξη από την παιδική ηλικία. Ο θύτης τις περισσότερες φορές είναι ένας από τους γονείς με συννηθέστερη τη μητέρα. Σπανιότερα σε πάσχουσες που κάνουν πρωταθλητισμό παρόμοια κακοποιητική συμπεριφορά αναφέρεται και από τους προπονητές. Χωρίς να αποτελεί τον μοναδικό εκλυτικό παράγοντα, η αναφορά στο ιστορικό περιστατικών κακοποίησης φαίνεται να σχετίζεται τόσο με την εμφάνιση όσο και με την διαιώνιση της ανορεκτικής συμπτωματολογίας ως μιας ύστατης προσπάθειας το άτομο να διατηρήσει έναν, έστω και παθολογικό, έλεγχο της ζωής του.

12.00 – 13.20

ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ, ΤΡΑΠΕΖΑ Β

Συντονισμός

Χρήστος Τσόπελας, Ψυχίατρος, ΨΝΑ

Σακελλιάδης Ε. Ι., Ιατροδικαστής, Εργαστήριο Ιατροδικαστικής & Τοξικολογίας, Ιατρική Σχολή, ΕΚΠΑ

ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ-ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗ: ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΕΣ ΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Λάγαρη Β., Τσιώνη Μ., Χαροκόπου Α., Πανταζή Α., Σταυράκη Δ., Σουμάκη Ε.

Ιατροπαιδαγωγική Μονάδα Δήμου Μεγαρέων.

lagari_vera@hotmail.com

Το ψυχικό τραύμα, το οποίο εγγράφεται στο ψυχικό όργανο του παιδιού που κακοποιείται σωματικά από τους γονείς του και παραμελείται ως προς την ικανοποίηση των συναισθηματικών και φυσιολογικών του αναγκών, θεωρείται αδιαμφισβήτητο. Η σοβαρά διαταραγμένη σχέση γονέων-παιδιού, που συχνά εκφράζεται μέσα από την εκδήλωση βίαιης επιθετικής συμπεριφοράς και συναισθηματικής αποστέρσης, επηρεάζει την ομαλή ανάπτυξη του παιδιού και την φυσιολογική ωρίμανση της προσωπικότητάς του στο νοητικό, συναισθηματικό και κοινωνικό επίπεδο. Παράγοντες κινδύνου φαίνεται να αποτελούν χαρακτηριστικά όπως: χαμηλό κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο και ψυχοκοινωνικά προβλήματα της οικογένειας κλινική διαταραχή προσωπικότητας, ανωριμότητα και ανικανοποίητες ανάγκες εξάρτησης των γονιών, όπως και ιστορικό κακοποίησής τους στην παιδική ηλικία. Οι συναισθηματικές αντιδράσεις των παιδιών που κακοποιούνται παρουσιάζονται έντονες και ποικίλλουν. Ερευνητικά δεδομένα υποστηρίζουν ότι ως αποτέλεσμα της πολύ αυστηρής και τιμωρητικής συμπεριφοράς των γονέων, τα παιδιά αναπτύσσουν διαταραχή διαγωγής, άγχος ή κατάθλιψη. Η αυτοκαταστροφική συμπεριφορά και οι απόπειρες αυτοκτονίας περιγράφονται με μεγάλη συχνότητα σε κακοποιημένα παιδιά και συνδέονται με μεταβολές του οικογενειακού περιβάλλοντος. Επίσης, η ανάπτυξη δυσλειτουργικών χαρακτηριστικών προσωπικότητας, όπως μειωμένη ικανότητα για ευχαρίστηση, σοβαρές διαταραχές της συμπεριφοράς, μειωμένη αυτοεκτίμηση, απόσυρση, εναντιωματική συμπεριφορά, συνεπάγεται την απόρριψη αυτών των παιδιών από δασκάλους και συνομήλικους. Οι διαφορετικές όψεις των ψυχοπαθολογικών εκδηλώσεων και των χαρακτηριστικών προσωπικότητας που αναπτύσσονται σε παιδιά ως συνέπεια της σωματικής κακοποίησης-παραμέλησής τους από τους γονείς τους, θα περιγράψουν μέσα από την παρουσίαση κλινικού υλικού. Οι κλινικές περιπτώσεις που θα παρουσιαστούν αναφέρονται σε δύο αδέρφια σχολικής ηλικίας που παρακολουθούνται

περιλήψεις

στην Ιατροπαιδαγωγική Μονάδα του Δήμου Μεγαρέων. Ο ένας εσωτερικεύει την επιθετικότητα και παρουσιάζει συμπτώματα κατάθλιψης και έντονης σωματοποίησης και ο άλλος την εξωτερικεύει και εμφανίζει προβλήματα συμπεριφοράς. Παρά τη διαφορετική κλινική εικόνα, και οι δύο περιπτώσεις οδηγούνται σε απόπειρα αυτοκτονίας.

ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΑΠΟ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΕΣ

Χρήστος Τσόπελας, Ψυχίατρος, Επιμελητής Α' ΕΣΥ ΨΝΑ

Σπυριδούλα Τσέτσου, Ιατρός

Δουζένης Αθανάσιος, Επικ. Καθηγητής Ψυχιατροδικαστικής, Β' Παν.Κλινική Πανεπιστημίου Αθηνών

tsopelas@gmail.com

Ο ορισμός της σεξουαλικής κακοποίησης διαμορφώνεται με βάση τα ήθη και τις συνήθειες της κάθε κοινωνίας σε κάθε εποχή. Πρόσφατα, έχει αρχίσει να αλλάζει η επικρατούσα ηθική που υπαγόρευε αποκλειστικά τον άντρα ως δράστη σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκου. Πλέον θεωρούνται και οι γυναίκες ικανές να κακοποιήσουν σεξουαλικά έναν ανήλικο. Σκοπός της συγκεκριμένης βιβλιογραφικής έρευνας είναι να αναδειχτούν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα παιδιά-θύματα κακοποίησης και αν αυτά διαφέρουν όταν ο δράστης είναι γυναίκα. Μεθοδολογία: Διεξαγωγή βιβλιογραφικής έρευνας μέσω μηχανών αναζήτησης Medline, Google, Lycos, για την παιδική σεξουαλική κακοποίηση από γυναίκες δράστες. Αποτελέσματα: Το ποσοστό των αρσενικών θυμάτων έχει αρχίσει να μεγαλώνει. Το 1980 25-40% των θυμάτων είναι άρρενες σε αντίθεση με το 1970 όπου το 90% ήταν γένους θηλυκού Βρέθηκε επίσης ότι οι γυναίκες δράστες σχετίζονται συγγενικά με τα θύματα σε ποσοστό 73%. Τα θύματα κακοποίησης από γυναίκες δράστες υποφέρουν από ποικιλία ψυχιατρικών διαταραχών, όπως εξάρτηση από αλκοόλ και ουσίες, αυτοκτονικό ιδεασμό, δυσκολίες στις διαπροσωπικές σχέσεις, ανεξήγητο θυμό, ντροπή και χαμηλή αυτοεκτίμηση, ανορεξία και βουλιμία, καταθλιπτική διάθεση, φοβίες, ντροπή για το σώμα, διαταραχές προσωπικότητας και συνήθως κατηγορούν τον εαυτό τους για αυτό που συνέβη. Συμπέρασμα: Οι ανευρεθείσες έρευνες μας δίνουν μόνο μια μικρή ιδέα για το φαινόμενο αυτό και τις επιδράσεις του στα θύματα. Πολλά περιστατικά παραμένουν αδήλωτα και οι έρευνες είναι ανομοιογενείς και με μικρό δείγμα συμμετεχόντων. Στόχος λοιπόν είναι, η διερεύνηση των περιστατικών με έμφαση στην ανάδειξη προβλημάτων ψυχικής υγείας των θυμάτων και κατ'επέκταση, η παροχή βοήθειας και θεραπείας.

ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ: ΣΥΣΧΕΤΙΣΕΙΣ ΣΕ ΠΛΥΘΗΣΜΟ ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΩΝ

Ε. Ι. Σακελλιάδης, Σ. Α. Παπαδόδημα, Θ. Σεργεντάνης, Γ. Ι. Κοσμίδης, Ο. Γιωτάκος, Χ. Α. Σπηλιοπούλου

Εργαστήριο Ιατροδικαστικής & Τοξικολογίας, Ιατρική Σχολή, Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Σκοπός: Η διερεύνηση συσχέτισης της κακοποίησης στην παιδική ηλικία με παραμέτρους της προσωπικότητας και συμπεριφορές κατά την ενήλικη ζωή, σε πληθυσμό φυλακισμένων. Μέθοδος: Για την πραγματοποίηση της μελέτης, επιλέχθηκε η χρήση ερωτηματολογίου το οποίο διανεμήθηκε στους κρατούμενους από τον ιατρό των φυλακών, ύστερα από σχετικό αίτημα το εγκρίθηκε από το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Οι κρατούμενοι ενημερώθηκαν σχετικά με τη μελέτη, διατηρώντας πάντοτε την ανωνυμία τους και τη δυνατότητα να αποσύρουν τη συμμετοχή τους. Οι ερωτήσεις αφορούσαν το ιστορικό κακοποίησης (σωματικής, σεξουαλικής κακοποίησης και παραμέλησης) και παραμέτρους της προσωπικότητας του ατόμου όπως η επιθετικότητα (Aggression Questionnaire, Life time history of Aggression), ο αυτοκτονικός ιδεασμός, η παρορμητικότητα (The Barrat Impulsivity Scale -BIS-11) και συμπεριφορές όπως η χρήση και εξάρτηση από το οινόπνευμα (CAGE questionnaire), η χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών και ο σκόπιμος αυτοτραυματισμός. Στη συνέχεια έγινε πλήρης στατιστική ανάλυση των απαντήσεων καθώς και συσχέτιση με άλλους παράγοντες προκειμένου να εξαχθούν συμπεράσματα. Αποτελέσματα: Συνολικά συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο 173 άτομα. Σωματική κακοποίηση στην παιδική ηλικία ανέφερε ποσοστό 20,5% των φυλακισμένων, παραμέληση 18,5%, ενώ σεξουαλική κακοποίηση ανέφερε το 1,3%. Η σεξουαλική κακοποίηση βρέθηκε να συσχετίζεται θετικά με την παρουσία διαγνωσμένης ψυχιατρικής νόσου στο θύμα ($p=0,061$, Fisher's exact test), την επιθετικότητα ($p=0,047$, Mann-Whitney-Wilcoxon test for independent samples), την κλίμακα LTHA ($p=0,034$, Mann-Whitney-Wilcoxon test for independent samples), την Barrat Impulsivity Scale ($p=0,062$, Mann-Whitney-Wilcoxon test for independent samples), την κλίμακα CAGE ($p=0,096$, Mann-Whitney-Wilcoxon test for independent samples) και τον σκόπιμο αυτοτραυματισμό ($p=0,049$, Mann-Whitney-Wilcoxon test for independent samples). Η σωματική κακοποίηση συσχετίζεται αρνητικά με το επίπεδο εκπαίδευσης ($p=0,032$, Mann-Whitney-Wilcoxon test for independent samples), θετικά με τη χρήση ουσιών ($p<0,001$, Pearson's Chi-square), την παρουσία διαγνωσμένης ψυχιατρικής νόσου στο θύμα ($p=0,008$, Pearson's Chi-square), την επιθετικότητα ($p=0,0009$, Mann-Whitney-Wilcoxon test for independent samples), την Barrat Impulsivity Scale ($p=0,001$, Mann-Whitney-Wilcoxon test for independent samples), την κλίμακα CAGE ($p=0,0002$, Mann-Whitney-Wilcoxon test for independent samples), την κλίμακα LTHA ($p<0,0001$, Mann-Whitney-Wilcoxon test for independent samples) και τον σκόπιμο αυτοτραυματισμό ($p<0,001$, Mann-Whitney-Wilcoxon test for independent samples). Η παραμέληση συσχετίζεται αρνητικά με το επίπεδο εκπαίδευσης ($p=0,023$, Mann-Whitney-Wilcoxon

ΠΕΡΙΛΨΕΙΣ

test for independent samples) και θετικά με την παρουσία διαγνωσμένης ψυχιατρικής νόσου στο θύμα ($p < 0,001$, Pearson's Chi-square), τη χρήση ουσιών ($p < 0,001$, Fisher's exact test), την επιθετικότητα ($p = 0,0001$, Mann-Whitney-Wilcoxon test for independent samples), την Barrat Impulsivity Scale ($p = 0,0001$, Mann-Whitney-Wilcoxon test for independent samples), την κλίμακα CAGE ($p = 0,031$, Mann-Whitney-Wilcoxon test for independent samples), την κλίμακα LTHA ($p < 0,0001$, Mann-Whitney-Wilcoxon test for independent samples), και τον σκόπιμο αυτοτραυματισμό ($p < 0,001$, Mann-Whitney-Wilcoxon test for independent samples). Συμπεράσματα: Σημαντικό ποσοστό φυλακισμένων ανέφεραν ιστορικό κακοποίησης κατά την παιδική ηλικία. Οι διάφορες μορφές κακοποίησης φαίνεται να σχετίζονται θετικά με την επιθετικότητα, την παρορμητικότητα, την εκδήλωση ψυχικής νόσου, την εξάρτηση από οινόπνευμα, τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών και την εκδήλωση συμπεριφορών σκόπιμου αυτοτραυματισμού.

ΑΥΤΟΚΑΤΑΣΤΡΟΦΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΥΛΑΚΗΣ: ΣΥΣΧΕΤΙΣΕΙΣ ΜΕ ΤΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Ε. Ι. Σακελλιάδης, Ι. Χ. Λιάζος, Σ. Α. Παπαδόδημα, Θ. Σεργεντάνης, Ο. Γιωτάκος, Χ. Α. Σπλιπούλου

Εργαστήριο Ιατροδικαστικής & Τοξικολογίας, Ιατρική Σχολή, Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Σκοπός: Η διερεύνηση συσχέτισης της αυτοκαταστροφικής συμπεριφοράς των κρατουμένων ενός Καταστήματος Κράτησης με παραμέτρους που αφορούν το οικογενειακό ιστορικό και την κακοποίηση στην παιδική ηλικία. Μέθοδος: Για την πραγματοποίηση της μελέτης, επιλέχθηκε η χρήση ερωτηματολογίου το οποίο διανεμήθηκε στους κρατουμένους από τον ιατρό των φυλακών, ύστερα από σχετικό αίτημα το εγκρίθηκε από το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Οι κρατούμενοι ενημερώθηκαν σχετικά με τη μελέτη, διατηρώντας πάντοτε την ανωνυμία τους και τη δυνατότητα να αποσύρουν τη συμμετοχή τους. Οι ερωτήσεις αφορούσαν το οικογενειακό ιστορικό (διαζύγιο γονέων, ψυχιατρική νόσος στην οικογένεια, ιστορικό αλκοολισμού στην οικογένεια) και την σωματική, σεξουαλική κακοποίηση και παραμέληση στην παιδική ηλικία. Επίσης, οι συμμετέχοντες ερωτήθηκαν εάν έχουν προβεί σε αυτοκαταστροφική συμπεριφορά στο παρελθόν και αν ναι τη μορφή αυτής. Στη συνέχεια έγινε πλήρης στατιστική ανάλυση των απαντήσεων προκειμένου να εξαχθούν συμπεράσματα. Αποτελέσματα: Συνολικά συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο 173 άτομα. Από αυτούς μόλις το 34,68% δεν παρουσίασε κανενός είδους αυτοκαταστροφική συμπεριφορά. Σε ερώτηση σχετικά με σκόπιμη δηλητηρίαση από φαρμακευτικές και ναρκωτικές ουσίες το 31,79% απάντησε θετικά. Το 22,54% έχει προκαλέσει τραύματα στους καρπούς ή σε άλλο σημείο του σώματός του με νύσσον και τέμνον όργανο. Το 10,4% έχει προκαλέσει σκόπιμα έγκαυμα, ενώ το 20,81% έχει τρυπήσει το δέρμα του με βελόνη ή άλλο αιχμηρό αντικείμενο. Το 22,54% έχει σκόπιμα χτυπήσει κάποιο σημείο του σώματός του στον τοίχο, ενώ 17,34% έχει σκόπιμα προκαλέσει εκδορές στον εαυτό του μέχρι να «βγάλει αίμα». Το

16,18% έχει εμποδίσει σκόπιμα την επούλωση τραύματος ενώ το 21,97% έχει υποβάλλει τον εαυτό του σκόπιμα σε στέρση τροφής. Η σωματική κακοποίηση ($p < 0,001$, Mann-Whitney-Wilcoxon test for independent samples), η παραμέληση, το διαζύγιο γονέων ($p < 0,001$, Mann-Whitney-Wilcoxon test for independent samples) παραμέλησης ($p = 0,001$), ο αλκοολισμός στην οικογένεια ($p < 0,001$, Mann-Whitney-Wilcoxon test for independent samples), η ψυχική νόσος στην οικογένεια ($p < 0,001$, Mann-Whitney-Wilcoxon test for independent samples) συσχετιζόταν ισχυρά θετικά με τις ως άνω συμπεριφορές, ενώ η σεξουαλική κακοποίηση οριακά ($p = 0,049$, Mann-Whitney-Wilcoxon test for independent samples), ενδεχομένως γιατί ήταν περιορισμένο το δείγμα (δύο άτομα απάντησαν ότι είχαν υποστεί σεξουαλική κακοποίηση στην παιδική ηλικία). Συμπεράσματα: Τα ευρήματα που προέκυψαν από τη μελέτη, δείχνουν την αυξημένη συχνότητα των ατόμων με αυτοκαταστροφική συμπεριφορά εντός των φυλακών και τη θετική τους συσχέτιση με το διαζύγιο των γονέων, τον αλκοολισμό στην οικογένεια, την ψυχική νόσο στην οικογένεια και την παιδική κακοποίηση.

ΣΤΟΜΑΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗΣ: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Λιάζος Ι.*, Σακελλιάδης Ε.**, Παπαδόδημα Σ.**, Σκλαβούνου Α.*, Σπηλιοπούλου Χ.**

** Εργαστήριο Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας, Ιατρική Σχολή, ΕΚΠΑ

* Εργαστήριο Στοματολογίας, Οδοντιατρική Σχολή, ΕΚΠΑ

Η παιδική σεξουαλική κακοποίηση, στις μέρες μας, αν και καλύπτεται από μυστικότητα, συμβαίνει σε μεγαλύτερο ποσοστό από όσο γίνεται γνωστό. Σύμφωνα με ερευνητικές μελέτες που έχουν γίνει, μόνο το 1/4 των παιδιών που υφίστανται σεξουαλική κακοποίηση θα μιλήσει σε κάποιον κατά τη διάρκεια της παιδικής τους ηλικίας. Ακόμη μικρότερο είναι το ποσοστό των παιδιών που θα απασχολήσει τις Αστυνομικές Αρχές, τους επαγγελματίες της Υγείας ή κάποιον κοινωνικό φορέα, παρόλο που, σήμερα, έχουν θεσπιστεί νομικοί ορισμοί για την κακοποίηση. Σκοπός της παρούσας εργασίας, είναι αφενός η ανασκόπηση της φυσικής και σεξουαλικής κακοποίησης αλλά και παραμέλησης από στοματικής και οδοντικής απόψεως και αφετέρου η παρουσίαση των στοματικών εκδηλώσεων σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων και ένδειξης δαγκώματος, συμπεριλαμβανομένης της συγκέντρωσης των στοιχείων και της εργαστηριακής τεκμηρίωσης των βλαβών. Στις περισσότερες χώρες, οι ιατροί και οι οδοντίατροι είναι υποχρεωμένοι να αναφέρουν οποιοδήποτε πιθανό περιστατικό παιδικής κακοποίησης ή παραμέλησης στους υπεύθυνους κοινωνικούς φορείς ή στις αστυνομικές αρχές. Λόγω του ότι οι ιατροί έχουν ελλιπή εκπαίδευση σε θέματα στοματικής υγείας, και οδοντικών βλαβών και ασθενειών, καθίσταται δύσκολη η εντόπιση σημείων κακοποίησης ή παραμέλησης, ειδικά αν στο υπόλοιπο σώμα δεν παρατηρούνται αντίστοιχες βλάβες. Κατά συνέπεια, είναι επιβεβλημένη η συνεργασία ιατρών και οδοντιάτρων, με σκοπό την πρόληψη, ανίχνευση αλλά και θεραπεία τέτοιων καταστάσεων.

περιλήψεις

14.00 – 15.20

ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ, ΤΡΑΠΕΖΑ Γ

Συντονισμός

Όλγα Θεμελή, Λέκτορας Εγκληματολογικής Ψυχολογίας

ΠΑΙΔΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΣΥΝΔΕΤΙΚΕΣ - ΔΙΑΣΧΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ: ΚΛΙΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Πουλοπούλου Ελένη,

Ψυχολόγος, Μεταπτυχιακή Ειδίκευση (MSc) στην Ψυχική Υγεία, elena_pouloroulou@yahoo.com

Η αποσύνδεση συνιστά μια ψυχοφυσιολογική λειτουργία, σύμφυτη της αντίληψης, που επενεργεί θετικά ή αρνητικά -κατά περίσταση- στην ανθρώπινη συμπεριφορά και την επιβίωση, συνιστώντας άλλοτε έναν ωφέλιμο ψυχικό μηχανισμό και άλλοτε μια δυσπροσαρμοστική, αμυντική διεργασία. Μέχρι πρότινος οι διασχιστικές διαταραχές θεωρούνταν από πολλούς θεραπευτές σπάνιες. Οι σύγχρονες επιδημιολογικές έρευνες, σε διεθνές επίπεδο, ανασκευάζουν με πειστικά τεκμήρια αυτή τη λανθασμένη πεποίθηση. Ως ψυχοπαθολογική οντότητα η αποσύνδεση άρχισε να μελετάται πιο επισταμένα στα μέσα του 19ου αιώνα μέχρις ότου να καθιερωθεί σαν κλινικός όρος και διαγνωστική κατηγορία από το 1980 και έπειτα. Η σημειολογία της αφορά κυρίως σε αντιληπτικές και γνωστικές δυσλειτουργίες, προβλήματα χρονοχρονικού προσανατολισμού, αδυναμία μνημονικής ανάκλησης, αλλοιώσεις σε επίπεδο συνείδησης, διαστρεβλωμένη εικόνα και κατακερματισμένη αίσθηση εαυτού. Επιδημιολογικά, οι παθολογικού τύπου αποσυνδεδετικές-διασχιστικές καταστάσεις παρουσιάζονται σε ποσοστιαία αναλογία της τάξης του 1 με 6 % στο γενικό πληθυσμό, συνήθως μεταξύ νεότητας και μέσης ηλικίας. Η αιτιολογική τους βάση είναι πολυπαραγοντική ωστόσο εδώ και δύο δεκαετίες πολυπληθείς έρευνες έδωσαν ιδιαίτερη έμφαση στη διερεύνηση της συσχέτισης τους με τραυματικά γεγονότα, αποδίδοντας σημαντικά ευρήματα. Οι πιο υψηλά σχετιζόμενες εμπειρίες αφορούν στη σωματική και σεξουαλική κακοποίηση κατά την παιδική ηλικία καθώς και σε φαινόμενα συναισθηματικής παραμέλησης ή γενικότερης ενδοοικογενειακής βίας. Η θεραπευτική τους αντιμετώπιση ποικίλλει θεωρητικά και τεχνικά ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες, τις επιλογές και τις προσδοκίες του ατόμου. Κοινοί στόχοι όλων των τύπων παρέμβασης στις καταστάσεις αποσύνδεσης είναι η ύφεση ή ο καλύτερος έλεγχος της ανεπιθύμητης συμπτωματολογίας, η επεξεργασία και η επίλυση των ενδοψυχικών συγκρούσεων και η ενοποίηση των κατατημημένων λειτουργιών σε ένα εύρυθμο σύνολο, που θα διασφαλίζει μια καλύτερη ποιότητα ζωής σε όλες της τις εκφάνσεις.

ΠΟΡΝΕΙΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ: ΜΙΑ ΜΟΡΦΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Χρήστος Ε. Τσουραμάνης, Καθηγητής ΤΕΙ Μεσολογίου

Μαρίνα – Ευγενία Κορολή, LL.M. Εγκληματολογία

ΤΕΙ Μεσολογίου, Τμ. Διοίκησης Κοινωνικών – Συν/κών Επιχειρήσεων και Οργανώσεων.

xtsouram@teimes.gr

Η σεξουαλική κακοποίηση ανήλικων ατόμων (κοριτσιών και αγοριών) μπορεί να προέρχεται είτε από την ίδια την οικογένειά τους είτε από τρίτους. Στην πρώτη περίπτωση τα ανήλικα θύματα εξαναγκάζονται σε αιμομικτικές σχέσεις με γονείς, αδέρφια ή άλλους συγγενείς ή σε τέλεση γάμου με πρόσωπο που δεν επιθυμούν. Στη δεύτερη περίπτωση τρίτα πρόσωπα τα αποσπούν συνήθως με την βία από την οικογένειά τους – χωρίς σε κάποιες περιπτώσεις να αποκλείεται και η συναίνεση αυτής της τελευταίας έναντι κάποιων πενιχρών οικονομικών ανταλλαγμάτων -. Σκοπός τους είναι η απομάκρυνσή των ανήλικων από την οικογενειακή εστία ή/και η ενδεχόμενη μετακίνησή τους σε άλλη χώρα. Εκεί τα ανήλικα θύματα υποχρεώνονται από τους “προστάτες” τους να εκδίδονται για να εισπράττουν οι ίδιοι το μεγαλύτερο μέρος των εσόδων τους από την παράνομη αυτή δραστηριότητά τους. Ποιες είναι οι χώρες προέλευσης και προορισμού των ανήλικων αυτών θυμάτων; Ποιοι είναι εκείνοι που εκμεταλλεύονται οικονομικά την εξώθησή τους στην πορνεία; Ποια είναι τα ανήλικα αυτά θύματα και ποια είναι η επίδραση που έχει στον ψυχισμό τους η σεξουαλική τους εκμετάλλευση; Ποια είναι οι κοινωνικοί και οικονομικοί παράγοντες που συμβάλλουν στην εκδήλωση της συγκεκριμένης εγκληματικής συμπεριφοράς; Ποια μέτρα κοινωνικής πολιτικής μπορούν να εφαρμοσθούν για τον περιορισμό της; Με την παρούσα εργασία θα επιδιώξουμε να δώσουμε απαντήσεις στα παραπάνω ερωτήματα. Οι απαντήσεις αυτές θα στηρίζονται σε σχετικές έρευνες που έχουν παρουσιασθεί στην πρόσφατη βιβλιογραφία. -

ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ ΒΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΙΣ ΕΦΗΒΙΚΕΣ ΕΡΩΤΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Άννα Μακρίδου,

Ψυχολόγος Παν/μιου Ρώμης, Κλινική ψυχολογία και ψυχολογία κοινότητας

annamakr@hotmail.com

Η εργασία μου και η εμπειρία μου ως ψυχολόγος με εφήβους είτε σε επίπεδο ομάδας είτε σε ατομικό επίπεδο θεραπείας, στάθηκε η αφορμή για την παρακάτω μελέτη. Πως αντιλαμβάνονται οι έφηβοι τον έρωτα και τις σχέσεις τους με το άλλο φύλλο; Πόσο πρόωρες είναι οι σεξουαλικές τους εμπειρίες; Με ποιο τρόπο ενημερώνονται για θέματα σχετικά με το σεξ και τι γνωρίζουν για τις σεξουαλικά μεταδιδόμενες ασθένειες και την προφύλαξη από αυτές; Τι γνωρίζουν για την αντισύλληψη; Σε τι ποσοστό βιώνουν, μέσα στις σχέσεις τους, λεκτική και συναισθηματική κακοποίηση που ίσως αργότερα εξελιχθεί σε σωματική ή σεξουαλική κακο-

περιλήψεις

ποίηση; Ειδικά διαμορφωμένα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από 50 εφήβους (30 κορίτσια και 20 αγόρια) ηλικίας 13-18 ετών, τα τελευταία 3 χρόνια , καθώς και η παρουσίαση δυο χαρακτηριστικών περιστατικών , η ιστορία της Αφροδίτης και η ιστορία της Αντιγόνης, δίνουν αξιόλογα αποτελέσματα και κάνουν επιτακτική την ανάγκη των εφήβων, για ενημέρωση και εκπαίδευση πάνω σε θέματα σεξουαλικής αγωγής από εξειδικευμένους επαγγελματίες που θα τους βοηθήσουν να αναπτύξουν ως ενήλικες μια υγιή σεξουαλική ζωή προάγοντας την ψυχική και σωματική τους υγεία .

Η ΜΝΗΜΟΝΙΚΗ ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Ρεγγίνα Γιαννάκη,

*Ψυχολόγος, Κέντρο Ημέρας Αργοστολίου, Μ.Κ.Ο. «Αλληλεγγύη» www.solidarity.gr
reginekef@yahoo.gr*

Είναι γνωστό ότι παιδιά και έφηβοι που έχουν κακοποιηθεί σεξουαλικά, δυσκολεύονται να ξεχάσουν το επώδυνο γεγονός, με κίνδυνο μάλιστα εμφάνισης ψυχικών διαταραχών. Από την άλλη πλευρά, υποστηρίζεται και η άποψη ότι το τραύμα πιθανόν να ξεχαστεί, και μετά από μεγάλη περίοδο αμνησίας, ξαφνικά να επανέλθει στη μνήμη. Στην περίπτωση αυτή, οι θεραπευτές πρέπει να θεωρήσουν την μνημονική ανάκληση του τραυματικού γεγονότος ως αξιόπιστη ή όχι; Την προηγούμενη δεκαετία στις ΗΠΑ, το Ηνωμένο Βασίλειο και σε άλλες χώρες πολλοί ασθενείς στη διάρκεια ψυχοθεραπείας ανέφεραν γεγονότα Παιδικής Σεξουαλικής Κακοποίησης (ΠΣΚ) που ως εκείνη τη στιγμή δεν τα θυμούνταν, με αποτέλεσμα να υποβάλουν ακόμα και μηνύσεις σε μέλη της οικογένειάς τους. Λόγω της μεγάλης κοινωνικής αναστάτωσης, το Βασιλικό Κολλέγιο Ψυχιάτρων του Ηνωμένου Βασιλείου ίδρυσε μια επιτροπή εμπειρογνομόνων για να ερευνηθεί το φαινόμενο μνημονικής ανάκλησης ΠΣΚ, ώστε να δοθούν οδηγίες στους επαγγελματίες ψυχικής υγείας. Όπως δείχνουν έρευνες, υπάρχουν αυξημένες πιθανότητες ένα γεγονός ΠΣΚ που επανέρχεται στη μνήμη μετά από χρόνια, να είναι ψευδές. Η επιρροή του θεραπευτή, κάποιων βιβλίων αυτοβοήθειας και ορισμένων τεχνικών ψυχοθεραπείας μπορεί να διαστρεβλώσουν ένα γεγονός ή να δημιουργήσουν ένα νέο φανταστικό γεγονός περί ΠΣΚ. Επομένως, χρέος των θεραπευτών είναι να γνωρίζουν τις ιδιαιτερότητες της μνήμης, τις βλαβερές συνέπειες κάποιων τεχνικών ψυχοθεραπείας, και τις συνθήκες όπου εμφανίζονται αναμνήσεις τραυματικών γεγονότων, ώστε να μειωθεί ο κίνδυνος πρόκλησης ψευδών αναμνήσεων που θα βλάψουν τον ασθενή και την οικογένειά του.

ΟΤΑΝ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΠΙΛΕΓΟΥΝ ΤΗ ΣΙΩΠΗ: ΤΟ «ΣΥΝΔΡΟΜΟ ΤΗΣ ΑΠΟΚΡΥΨΗΣ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ»

Όλγα Θεμελί

Λέκτορας Εγκληματολογικής Ψυχολογίας

Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης, themeli@psy.soc.uoc.gr

Η μελέτη της βιβλιογραφίας αποδεικνύει πως η έρευνα για ζητήματα σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων είναι εστιασμένη σε ορισμένες πτυχές του φαινομένου, αγνοώντας κάποιες άλλες ιδιαίτερα σημαντικές. Έτσι, αν και τα ευρήματα της επιστημονικής κοινότητας συγκλίνουν τόσο ως προς τις δυσμενείς συνέπειές της παραβίασης στο θύμα, όσο και ως προς τις επιπτώσεις της μη αποκάλυψης και μη έγκαιρης παρέμβασης, ελάχιστα είναι γνωστά για τη διαδικασία της δημοσιοποίησης του επώδυνου γεγονότος. Η αποκάλυψη της κακοποίησης δεν είναι απλά μια πράξη, αλλά μια δυναμική διαδικασία με επιμέρους στάδια/φάσεις (η μυστικότητα, η δημιουργία ενός αισθήματος ανημποριάς και βροθησίας, η παγίδευση και ο συμβιβασμός, η καθυστέρηση στην αποκάλυψη και τέλος η ανάκληση των όσων ειπώθηκαν) κατά την οποία ο ανήλικος προσπαθεί να μοιραστεί τα δεινά της θυματοποίησής του. Τι είναι «το συνδρόμου της απόκρυψης της σεξουαλικής κακοποίησης» (Summit, 1983); Τι διαφορές συναντούμε στην αποκάλυψη διαφορετικών ηλικιών; Πώς επηρεάζεται το θύμα όταν ο δράστης είναι μέλος της οικογένειάς του; Σε ποιους επιλέγει να μιλήσει και πότε; Τι γίνεται με τη ροή των πληροφοριών μετά την πρώτη φάση της αποκάλυψης; Γιατί είναι αναμενόμενη η ανάκληση της αρχικής δημοσιοποίησης; Η ανάγκη εκπαίδευσης των επαγγελματιών όχι μόνο σε θέματα διάγνωσης και θεραπείας ανηλίκων θυμάτων σεξουαλικής βίας, αλλά και χρήσης μοντέλων αποκάλυψης της κακοποίησης καθώς και εξειδικευμένων εργαλείων, είναι επιτακτική. Η καλύτερη κατανόηση της διαδικασίας που ακολουθεί ένα παιδί στην προσπάθειά του να γνωστοποιήσει το γεγονός, ο εντοπισμός των ανασταλτικών παραγόντων και η διερεύνηση των επιπτώσεων της μακροχρόνιας απόκρυψης, θα βοηθήσει σημαντικά τους επαγγελματίες σε έναν πιο αποτελεσματικό χειρισμό περιστατικών παραβίασης της γενετήσιας ελευθερίας, ενθαρρύνοντας μεν τα ανήλικα θύματα στην ομολογία του «μυστικού» τους, προστατεύοντας τα δε από τον κίνδυνο μιας δευτερογενούς θυματοποίησης, αυτή τη φορά από το σύστημα.

15.30 – 16.50

ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΦΗΒΩΝ: ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΙΔΟΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ

Διοργάνωση

Πανεπιστημιακή Παιδοψυχιατρική Κλινική, Γενικό Νοσοκομείο Παίδων «Αγία Σοφία»

ΠΕΡΙΛΨΕΙΣ

Συντονισμός

Βλάσση Τομαράς, Αν Καθηγήτρια Ψυχιατρικής, Δντής Πανεπιστημιακής Παιδοψυχιατρικής Κλινικής Γενικού Νοσοκομείου Παίδων «Αγία Σοφία»

ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΞΕΘΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Άννα Καρδάση-Μαλλίδου,

Παιδοψυχίατρος, Πανεπιστημιακή Παιδοψυχιατρική Κλινική, Γενικό Νοσοκομείο Παίδων «Αγία Σοφία»

ΟΙ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΞΕΘΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΣΥΖΗΤΟΥΝΤΑΙ ΔΙΕΞΟΔΙΚΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΡΕΙΣ ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΒΙΝΙΕΤΕΣ. ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ 3½, 10 ΚΑΙ 11 ΕΤΩΝ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ, ΕΚ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ ΤΑ ΔΥΟ ΝΟΣΗΛΕΥΤΗΚΑΝ ΣΤΗΝ ΜΟΝΑΔΑ ΕΝΔΟΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΗΣ ΝΟΣΗΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗΣ ΠΑΙΔΟΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗΣ ΚΛΙΝΙΚΗΣ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΠΑΙΔΩΝ «Η ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ». Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΗΡΙΖΕΤΑΙ ΣΕ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΠΟΥ ΘΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΤΟΥΝ.

ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΔΙΑΣΥΝΔΕΤΙΚΗΣ-ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΠΑΙΔΟΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗΣ

Μάγδα Λιακοπούλου,

Παιδοψυχίατρος, Αναπλ Δντρια ΕΣΥ, Πανεπιστημιακή Παιδοψυχιατρική Κλινική, Γενικό Νοσοκομείο Παίδων «Αγία Σοφία»

Ο ΚΑΛΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΔΙΑΣΥΝΔΕΤΙΚΗΣ ΕΝΟΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΑΙΔΙΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΝΤΕΛΩΣ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟΣ, ΕΤΣΙ ΩΣΤΕ ΝΑ ΕΠΙΤΕΥΧΘΟΥΝ ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΕΝΤΟΣ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΟΥ ΧΡΟΝΙΚΟΥ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΟΣ. ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΗ ΕΙΝΑΙ Η ΕΝΕΡΓΟΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΣΤΗΝ ΟΜΑΔΑ. ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ ΕΞΑΛΛΟΥ ΣΥΝΕΧΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΜΑΧΙΑΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΠΑΙΔΙΑΤΡΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΓΙΑΤΡΟΥΣ ΑΛΛΩΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΩΝ ΩΣΤΕ ΝΑ ΓΙΝΟΥΝ ΤΑ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΑ ΒΗΜΑΤΑ, ΟΠΩΣ Η ΚΛΗΣΗ ΤΟΥ ΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΗ ΚΑΙ Η ΑΠΟ ΚΟΙΝΟΥ Η ΕΚ ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΥ ΕΚΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑ. Η ΟΛΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΧΡΟΝΟΒΟΡΑ ΚΑΙ ΨΥΧΟΦΘΟΡΑ.

ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΠΑΙΔΩΝ «Η ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ» : ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ ΤΟΥΣ

Βασιλική Χατζάρα,

Παιδοψυχίατρος, Αναπλ Δντρια ΕΣΥ, Πανεπιστημιακή Παιδοψυχιατρική Κλινική, Γενικό Νοσοκομείο Παίδων «Αγία Σοφία»

ΑΠΟ ΤΗΝ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΠΟΥ ΦΤΑΝΟΥΝ ΣΤΗΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΠΑΙΔΟΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΠΑΙΔΩΝ «Η ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ» ΜΕ ΑΙΤΗΜΑ ΤΗΝ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΝΑΦΕΡΟΜΕΝΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ, ΦΑΙΝΕΤΑΙ Η ΣΤΑΘΕΡΗ ΑΥΞΗΣΗ ΤΟΥ ΑΡΙΘΜΟΥ ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΧΡΟΝΙΑ. ΣΕ ΠΟΛΛΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΥΝΥΠΑΡΧΕΙ ΣΩΜΑΤΙΚΗ, ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗ. ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΕΠΙΣΗΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΜΙΚΤΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ. ΣΥΧΝΑ ΕΠΙΣΗΣ ΦΑΙΝΕΤΑΙ ΝΑ ΣΥΝΥΠΑΡΧΟΥΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΜΕ ΣΩΜΑΤΙΚΗ Η ΨΥΧΙΚΗ ΝΟΣΟ ΣΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ. ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΕΤΑΙ Η ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΣΥΝΝΟΣΗΡΟΤΗΤΑΣ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΥΠΟΣΤΕΙ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ, ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ Η ΣΥΝΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΑΠΟΤΥΧΙΑ ΣΤΗ ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΖΗΤΟΥΝΤΑΙ ΤΑ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΓΟΝΙΩΝ ΤΟΥΣ.

ΤΟ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΠΑΙΔΙ Ή Η ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ;

Βλάσης Τομαράς

Αν Καθηγητής Ψυχιατρικής, Δντής Πανεπιστημιακής Παιδοψυχιατρικής Κλινικής Γενικού Νοσοκομείου Παίδων «Αγία Σοφία»

Η ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΥΤΗ ΓΙΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗ ΣΚΟΠΙΑ ΕΝΟΣ ΨΥΧΙΑΤΡΟΥ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΤΑΥΤΟΧΡΟΝΑ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ. ΣΥΖΗΤΟΥΝΤΑΙ ΟΙ ΡΟΛΟΙ ΘΥΤΗ-ΘΥΜΑΤΟΣ-ΥΠΟΛΟΙΠΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΚΑΙ Η ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ Η ΜΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ. ΤΑ ΥΠΟ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΘΕΜΑΤΑ ΘΑ ΚΑΤΑΝΟΗΘΟΥΝ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΜΕΣΩ ΜΙΑΣ ΚΛΙΝΙΚΗΣ ΒΙΝΙΕΤΑΣ.

17.00 – 18.20

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Διοργάνωση

Εργαστήριο Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας, ΕΚΠΑ

Συντονισμός

Χ. Σπηλιοπούλου, Αν. Καθηγήτρια, Διευθύντρια Εργαστηρίου Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας ΕΚΠΑ

ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗΣ Ή/ΚΑΙ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΦΗΒΩΝ

Άρτεμις Κ. Τσίτσικα,

Λέκτορας Παιδιατρικής –Εφηβικής Παιδιατρικής, Επιστ. Υπεύθυνος Μονάδας Εφηβικής Υγείας (Μ.Ε.Υ.), Β΄ Παιδιατρική Κλινική Πανεπιστημίου Αθηνών Νοσοκομείο Παίδων «Γ & Α Κυριακού»

Περίληψεις

Τα παιδιά και οι έφηβοι έχουν ουσιαστικά δικαιώματα και είναι σημαντικό να τηρούνται σαφείς προϋποθέσεις προκειμένου να διασφαλιστεί η υγιής σωματική, γνωσιακή και ψυχοκοινωνική ανάπτυξή τους. Οποιαδήποτε παραβίαση των βασικών δικαιωμάτων τους για ασφάλεια, προστασία, σεβασμό και αρμονία στο περιβάλλον τους, ενδέχεται να οδηγήσει σε παραμέληση ή και κακοποίησή τους, με αρνητικά αποτελέσματα στη διαμόρφωση της προσωπικότητάς τους και σημαντικές πιθανότητες δυσλειτουργίας καθ'όλη τη διάρκεια της ζωής τους. Οι σύγχρονες κοινωνικές δομές και συνθήκες διαβίωσης εγκυμονούν κινδύνους εμφάνισης νέων μορφών παραμέλησης ή/και κακοποίησης της ευαίσθητης ομάδας παιδιών και εφήβων. Ποια είναι τα σημάδια αναγνώρισης του προβλήματος στη συμπεριφορά ή και την εμφάνιση των μικρών θυμάτων; Ποιες είναι οι απαραίτητες συστάσεις προς γονείς και εκπαιδευτικούς προκειμένου να ανιχνεύσουν εγκαίρως το πρόβλημα; Ποια είναι τα στοιχεία που υπάρχουν για την επίπτωση των διαφόρων μορφών κακοποίησης; Ποιες είναι οι σύγχρονες μορφές του φαινομένου και ποια μέτρα μπορούν να ισχύουν για την καταπολέμησή του; Τέλος, ποιες είναι οι συστάσεις και τα μέτρα προστασίας προς τα ίδια τα παιδιά, προκειμένου από μικρή ηλικία να αποφύγουν ή και να διαχειριστούν οποιαδήποτε παρενόχληση; Η ιατρική κοινότητα καλείται να δώσει τις απαντήσεις σε όλα τα παραπάνω ερωτήματα και να δράσει με στόχο την πρόληψη και την πρώιμη ανίχνευση του προβλήματος. Δεδομένου ότι πολλά στοιχεία σχετικά με το θέμα αυτό δεν έρχονται ποτέ στο φως και αποτελεί «ταμπού» ακόμη και στις σύγχρονες κοινωνίες, η παρουσίαση του παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και αφορά την άμεση ανάγκη διασφάλισης των βασικών εκείνων συνθηκών που θα οδηγήσουν σε προσωπικές ισορροπίες και αρμονία, αλλά και σε σημαντικό κοινωνικό όφελος.

Η ΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΟΥ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Σταυρούλα Α. Παπαδόδημα,

Λέκτορας, Εργαστήριο Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας, ΕΚΠΑ

Η εξέταση του κακοποιημένου παιδιού απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή και ευαισθησία, ικανότητα επικοινωνίας και χρήσης του κατάλληλου λεξιλογίου ανάλογα με την ηλικία του και μεγάλη υπομονή. Η κακοποίηση είναι μια ιδιαίτερα ψυχοτραυματική εμπειρία για το παιδί και ο ιατροδικαστής θα πρέπει να καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε η εξέταση να μην εξελιχθεί σε ακόμη χειρότερη εμπειρία. Οι γονείς ή τα πρόσωπα που φροντίζουν το παιδί ενδέχεται να εμπλέκονται με κάποιον τρόπο στην κακοποίησή του και συνεπώς καλείται να εκτιμήσει αν η παρουσία τους στον εξεταστικό χώρο μπορεί να επιτραπεί προκειμένου να διευκολυνθεί η εξέταση του παιδιού ή να αποφευχθεί, σε περίπτωση που διατηρεί αμφιβολίες για το ρόλο τους στην κακοποίηση. Η διερεύνηση του ιατρικού ιστορικού και κυρίως επανειλημμένων νοσηλείων για μη επαρκώς δικαιολογημένα «ατυχήματα» θα πρέπει να πραγματοποιείται σχολαστικά. Η μελέτη παλαιών και πρόσφατων ακτινογραφιών μπορεί να υποδείξει την ύπαρξη επουλωμένων

καταγμάτων. Η κλινική εξέταση πρέπει να περιλαμβάνει την εξέταση όλου του σώματος και σε περίπτωση ανεύρεσης κάκωσης να ζητείται αιτιολόγηση της και να αξιολογείται κατά πόσο αυτή ευσταθεί. Σε παιδιά που υφίστανται σωματική κακοποίηση, συνήθως είναι η ανεύρεση κακώσεων διαφόρων ηλικιών. Ειδικότερα η σεξουαλική κακοποίηση αποτελεί ένα από τα πλέον δύσκολα καθήκοντα για τον ιατροδικαστή, δεδομένου ότι τις περισσότερες φορές τα ευρήματα είναι ανύπαρκτα ή ανεπαρκή. Η προσεκτική εξέταση των γεννητικών οργάνων, του πρωκτού και των πέριξ περιοχών επιβάλλεται σε αυτές τις περιπτώσεις. Εκτός της κλινικής εξέτασης, ο ιατροδικαστής οφείλει να συγκεντρώσει και αξιολογήσει τα αποτελέσματα των εργαστηριακών εξετάσεων. Με την ολοκλήρωση των εξετάσεων αυτών θα πρέπει να παραδώσει μια εμπειριστωμένη και περιεκτική έκθεση, η οποία να αφήνει όσο το δυνατόν μικρότερο ποσοστό αμφιβολιών προκειμένου να βοηθηθεί ανάλογα το Δικαστήριο. Τέλος, αν και δεν συμπεριλαμβάνεται στα αυστηρώς εννοούμενα καθήκοντα ενός ιατροδικαστή, το χρέος του ως ιατρός επιβάλλει την μέριμνα για την ψυχική και, ενδεχομένως, σωματική αποκατάσταση του παιδιού, μέσω της κατάλληλης καθοδήγησης σε υπηρεσίες και επαγγελματίες υγείας.

Η ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Γιώργος Αλεβιζόπουλος

Αναπλ Καθηγητής Ψυχιατρικής

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Σ. Αθανασέλης

Αν Καθηγητής, Εργαστήριο Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας, ΕΚΠΑ

Η στοιχειοθέτηση του αδικήματος της παιδικής κακοποίησης, σεξουαλικής ή μη, αποτελεί το αντικείμενο της ιατροδικαστικής διερεύνησης των σχετικών περιστατικών. Η διαπίστωση της χρήσης φαρμακευτικών ουσών για την κάμψη της αντίστασης του θύματος συμβάλλει καθοριστικά στην διερεύνηση των συνθηκών κάτω από τις οποίες ετελέσθη το αδίκημα αλλά και στην προσμέτρηση της ποινής στο δράστη. Το τοξικολογικό εργαστήριο συμβάλλει ουσιαστικά στην κατεύθυνση αυτή αναλύοντας βιολογικά υλικά και πειστήρια που σχετίζονται με την υπόθεση δίνοντας σημαντικές πληροφορίες στις αστυνομικές και δικαστικές αρχές. Η σωστή και έγκαιρη δειγματοληψία καθώς και η άμεση αποστολή των δειγμάτων για εργαστηριακό έλεγχο είναι ιδιαίτερης σημασίας αφού τα αποτελέσματα της τοξικολογικής ανάλυσης σε συνδυασμό με την κλινική εικόνα του θύματος αλλά και με ευρήματα ευρύτερου εργαστηριακού ελέγχου (πχ. αναζήτηση σπέρματος σε περιπτώσεις σεξουαλικής κακοποίησης) θα στοιχειοθετήσουν εκ του ασφαλούς το ή τα αδικήματα. Η μεθοδολογία της εργαστηριακής διερεύνησης περιστατικών κακοποίησης καθώς και τα προβλήματα που ανακύπτουν κατά τη διερεύνηση αυτή θα συζητηθούν διεξοδικά.

ΠΕΡΙΛΨΕΙΣ

ΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ: Η ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΑΠΟ ΤΑ ΔΥΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ ΠΑΙΔΩΝ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

*Σουλτάνα Μαρριανού, Ιατροδικαστής,
Ιατροδικαστική Υπηρεσία Αθηνών*

Η Ιατροδικαστική Υπηρεσία Αθηνών αναλαμβάνει τη διεκπεραίωση ενός σημαντικού αριθμού περιστατικών παιδικής κακοποίησης. Συνήθως οι υποψίες σχετικά με την πιθανή κακοποίηση τίθενται από τους ιατρούς, οι οποίοι και ενεργούν ανάλογα προκειμένου να εκδοθεί η απαραίτητη εντολή από την Ανακριτική Αρχή και να πραγματοποιηθεί η ιατροδικαστική εξέταση του παιδιού. Σε αρκετές περιπτώσεις βέβαια, όταν ο θύτης δεν ανήκει στο στενό οικογενειακό περιβάλλον, οι ίδιοι οι γονείς ζητούν την ιατροδικαστική εξέταση και το περιβάλλον του νοσοκομείου κρίνεται ως το καταλληλότερο, ειδικά όταν το παιδί νοσηλεύεται και για κακώσεις που ενδεχομένως έχει υποστεί. Τα παιδιά-θύματα ανήκουν σε όλες τις ηλικιακές ομάδες και σε όλες τις κοινωνικοοικονομικές βαθμίδες. Οι δυσχέρειες που αντιμετωπίζονται στη διαλεύκανση των περιστατικών αυτών, με ιδιαίτερη έμφαση σε συγκεκριμένα περιστατικά, συζητούνται.

18.30 – 19.50

ΠΑΙΔΟΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΟΓΝΩΜΟΣΥΝΗ: ΠΑΡΟΥΣΕΣ ΔΥΣΧΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ

Διοργάνωση

Παιδοψυχιατρική Εταιρεία Ελλάδος- Ένωση Ψυχιάτρων Παιδιών και Εφήβων
Εταιρεία Προστασίας Ανηλίκων Αθηνών

Συντονισμός

Δημήτρης Γεωργιάδης, Παιδοψυχίατρος, Πρόεδρος της Παιδοψυχιατρικής Εταιρείας Ελλάδος- Ένωσης Ψυχιάτρων Παιδιών και Εφήβων
Ειρήνη- Πανταζή Μελίστα, Αντιεισαγγελέας Εφετών, Πρόεδρος της Εταιρείας Προστασίας Ανηλίκων Αθηνών

Το τραπέζι θα διαπραγματευθεί την εξέταση των ανηλίκων, θυμάτων κακοποίησης ή και θυτών, από παιδοψυχίατρο και ψυχολόγο στο πλαίσιο πραγματογνωμοσύνης που ανατίθεται από τις ανακριτικές ή δικαστικές αρχές. Θα εξεταστεί το ισχύον νομικό πλαίσιο. Θα κατατεθούν στοιχεία για την πρακτική της πραγματογνωμοσύνης, όπως διενεργείται στη χώρα μας. Θα προσεγγιστούν οι υπάρχουσες αδυναμίες και δυσλειτουργίες. Θα παρουσιαστούν εμπειρίες από άλλες

χώρες. Τέλος θα κατατεθούν προτάσεις, οι οποίες πιστεύουμε ότι θα οδηγήσουν στην ενίσχυση και αξιόπιστη λειτουργία του θεσμού στο μέλλον.

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΑΝΗΛΙΚΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΠΡΑΓΜΑΤΟΓΝΩΜΟΝΑ

Ειρήνη-Πανταζή Μελίστα

Αντιεισαγγελέας Εφετών, Πρόεδρος της Εταιρείας Προστασίας Ανηλίκων Αθηνών

Η ΑΝΑΘΕΣΗ ΠΡΑΓΜΑΤΟΓΝΩΜΟΣΥΝΗΣ ΣΕ ΠΑΙΔΟΨΥΧΙΑΤΡΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΚΑΙ Η ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ: ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

Λίλιαν Αθανασοπούλου,

Παιδοψυχίατρος, υπεύθυνη Ιατροπαιδαγωγικού Κέντρου, Γ.Ν. 'Γ.Παπανικολάου' Θεσσαλονίκης

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΨΥΧΟΛΟΓΟΥ ΣΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΟΓΝΩΜΟΣΥΝΗ ΑΝΗΛΙΚΩΝ: Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

Αναστασία Παρασκευοπούλου *Rush, Ph. D., Κλινικός Ψυχολόγος,*

CEO Hellas EAP Ltd, Ελλάδα

Forensic Psychologist (Family and Juvenile Law), Family Mediator (Supreme Court of Florida) USA

ΠΡΟΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ «ΠΑΙΔΟΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ – ΕΝΩΣΗΣ ΨΥΧΙΑΤΡΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΦΗΒΩΝ» ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ

Δημήτρης Γεωργιάδης

Παιδοψυχίατρος, Παιδοψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής-ΕΣΥ

Πρόεδρος «Παιδοψυχιατρικής Εταιρείας Ελλάδος- Ένωσης Ψυχιάτρων Παιδιών και Εφήβων»,

Μέλος Δ.Σ. Εταιρείας Προστασίας Ανηλίκων Αθηνών

20.00 – 21.20

ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΑΠΟ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΝΗΛΙΚΟΥ

Διοργάνωση

Ψυχιατροδικαστικός Κλάδος Ελληνικής Ψυχιατρικής Εταιρείας

Συντονισμός

Απόστολος Βούρδας, Παιδοψυχίατρος

Οι περιπτώσεις καταγγελλόμενης κακοποίησης ανηλίκου είναι από τα δυσκολότερα περιστατικά που συνήθως παραπέμπονται σε μια υπηρεσία ψυχικής υγείας. Το τραύμα αφορά στον ανήλικο

περιλήψεις

και στο περιβάλλον του, αλλά όχι σπάνια και στο περιβάλλον του δράστη. Ένταση, θυμός, άγχος και φόβος είναι συνήθη συναισθήματα. Από την πλευρά των επαγγελματιών υγείας, η προσέγγιση και η μεθοδολογία διερεύνησης ενός τέτοιου περιστατικού είναι μακρά και επίπονη. Οι ισορροπίες είναι ευαίσθητες και η διαδικασία απομυζά μεγάλο μέρος του δυναμικού των υπηρεσιών, τόσο σε επίπεδο στελέχωσης όσο και σε επίπεδο ψυχολογίας. Συχνά, οι υπηρεσίες βρίσκονται στο επίκεντρο της διαμάχης όπου είτε ως θεραπευτές είτε ως αξιολογητές, γίνονται οι αποδέκτες των αρνητικών συναισθημάτων. Επιπρόσθετες δυσκολίες, όπως ανεπαρκή επαγγελματική στελέχωση, θεσμικά κενά, έλλειψη επαρκών υπηρεσιών και συνεργασίας αυτών επιτείνουν το πρόβλημα. Αδυναμία στη διαχείριση των παραπάνω καταστάσεων μπορεί να οδηγήσει στην 'κακοποίηση' της ίδιας της υπηρεσίας. Η τράπεζα, η οποία φιλοξενεί επαγγελματίες από ιατρικές, κοινωνικές και νομικές υπηρεσίες αποσκοπεί στο να διερευνήσει πολύπλευρα την πραγματικότητα της «κακοποίησης» των υπηρεσιών και να παρουσιάσει προτάσεις για το πώς αυτές θα μπορούσαν να προστατεύσουν τον εαυτό τους, χωρίς να συμβιβάζεται ο κλινικός τους ρόλος.

Συμμετέχοντες

Απόστολος Βούρδας

*Παιδοψυχίατρος, MRCPsych, CCST, Γραμματέας του κλάδου Ψυχιατροδικαστικής της ΕΨΕ
Επιστημονικός Διευθυντής Hollowell Center, apvourdas@hotmail.com*

Γεράσιμος Κολαΐτης

Παιδοψυχίατρος, Επίκουρος Καθηγητής Παιδοψυχιατρικής ΕΚΠΑ, Νοσοκομείο Παίδων «Αγία Σοφία», Γραμ. «Παιδοψυχιατρικής Εταιρείας Ελλάδος- Ένωσης Ψυχιάτρων Παιδιών και Εφήβων»

Δημήτρης Γεωργιάδης

Παιδοψυχίατρος, Διευθυντής ΕΣΥ, Πρόεδρος «Παιδοψυχιατρικής Εταιρείας Ελλάδος- Ένωσης Ψυχιάτρων Παιδιών και Εφήβων»

Αικατερίνη Κουρέτα

Κοινωνική Λειτουργός, Εταιρεία Προστασίας Ανηλίκων Αθηνών.

Μαρία Στέφα

Κοινωνική Λειτουργός, Κέντρο Κοινωνικής Πολιτικής δήμου Κηφισιάς

Δημήτρης Βούτσιος

Δικηγόρος Παρ' Αρείω Πάγω

Σάββατο 20 Δεκεμβρίου 2008

9.00 – 10.20

ΤΟ ΦΑΣΜΑ ΤΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Συντονισμός

Γιώργος Κατσαούνος, Υπεύθυνος Αγωγής Υγείας, Δνση Α'θμιας Εκπαίδευσης Α' Αθήνας,
Απόστολος Σαμπαζιώτης, Ψυχολόγος, ΜΚΟ Αλληλεγγύη, Τηλεφωνική Γραμμή Ψυχολογικής
Στήριξης

Η ΑΒΟΛΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΜΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Αντιγόνη Κατσαδήμα,

Ένωση Ελληνικών Πόλεων με Μεσαιωνικά Κάστρα, akatsadima@yahoo.com

Στόχος της σημερινής εισήγησης είναι να συμβάλει στην έναρξη ενός γόνιμου προβληματισμού όσον αφορά στις δυνατότητες της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και στην εφικτή επικοινωνιακή ταυτότητα που μπορεί να σχηματίσει στην διαπολιτισμική Ελλάδα του 2008. Εξετάζεται η συναισθηματική μορφή της κακοποίησης και το τραύμα στο είναι του μαθητή που προκύπτει εξαιτίας επιθετικών συμπεριφορών κάποιων συμμαθητών του στο χώρο της εκπαίδευσης. Αυτές οι επιθετικές συμπεριφορές αναλύονται ακόμη και σε ατιμώρητη, άυλη, λεκτική βία, ή σε βλέμματα που δίνουν στον άλλο το μήνυμα ότι σε αυτή τη χώρα είναι ξένος. Επίσης, δίνεται έμφαση στο ζήτημα των ταυτοτήτων, ιδίως της διπλής ταυτότητας, και στην σημαντική συνεισφορά του καθηγητή – δασκάλου, που καλείται από τις συνθήκες να εξισορροπεί τις διαφορές αντί να οξύνει το χάσμα και τις περιπλοκότητες. Κατά συνέπεια, ανεξάρτητα από τον παράγοντα γνώση, το σχολείο πρέπει να εστιάσει στον παράγοντα επικοινωνία, ώστε να προσφέρει στην πρόληψη της βίας και στην αντιμετώπιση της παιδικής εσωτερικής κακοποίησης. Η εισήγηση δεν στηρίζεται παρά σε μία κατασκευή γλώσσας για τη ζωή, η ίδια η ζωή όμως απαιτεί μια επικοινωνιακή γλώσσα που να μπορεί να ανιχνεύεται, να επαναλαμβάνεται και να αποκρούει τις αναντιστοιχίες θεωρίας και πράξης με τη συνέχεια σχολικών μαθημάτων, τη θέσπιση καινοτόμων προτάσεων για εκάστοτε εκπαιδευτικά προγράμματα και την συστοιχία βιώματος και γνώσης, ώστε ο μαθητής να διατηρεί την παιδική του ταυτότητα και να μην εκτίθεται πρόωρα και άβολα σε ρόλους ενηλίκων. Η εκπαίδευση μπορεί και πρέπει να ανακτήσει την επικοινωνιακή της δύναμη.

ΠΕΡΙΛΨΕΙΣ

ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ: Η ΚΥΡΙΑΡΧΗ ΜΟΡΦΗ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Παπαδομαρκάκη Ελένη,

Συμβουλευτική Ψυχολόγος, papadoelen@yahoo.com

Η παραμέληση είναι η πιο συχνά εμφανιζόμενη μορφή παιδικής κακοποίησης και μπορεί να έχει σοβαρότατες συνέπειες, με κυριότερη το θάνατο. Παρά το γεγονός αυτό, πρόκειται για ένα φαινόμενο που δεν έχει διερευνηθεί εκτενώς, σε σύγκριση με τη σωματική και σεξουαλική βία. Το μεγαλύτερο μέρος της βιβλιογραφίας σχετικά με τη παιδική κακομεταχείριση εξετάζει την κακοποίηση και την παραμέληση μαζί, σαν να πρόκειται για δύο ταυτόσημες έννοιες, ή εστιάζει μόνο στην κακοποίηση επειδή είναι πιο εύκολα προσδιοριζόμενη και αναγνωρίσιμη. Η βιβλιογραφική αυτή ανασκόπηση θα εξετάσει αναλυτικά την έννοια του φαινομένου, την επιδημιολογία και τα ερευνητικά δεδομένα γύρω από αυτό, τους τύπους παραμελητικής συμπεριφοράς, τις συνέπειες αυτής στα παιδιά, καθώς και το προφίλ του παραμελητικού γονέα. Η ανασκόπηση θα ολοκληρωθεί με προτάσεις για πρόληψη και αντιμετώπιση.

ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Σπύρος Μπολάκης,

*Κοινωνιολόγος-Εγκληματολόγος, Σύμβουλος Σταδιοδρομίας στο ΣΔΕ Φυλακών Κορυδαλλού
Spyridon.Bolakis@hol.gr*

(Παρατηρήσεις και προβληματισμοί από την εμπειρία μου ως συνεργάτη δικτύου με την ιδιότητα του Κοινωνιολόγου-Ερευνητή στο Πρόγραμμα «Ένταξη τσιγγανοπαίδων στο σχολείο» που συγχρηματοδοτήθηκε από το ΥΠ.Ε.Π.Θ. και την Ευρωπαϊκή Ένωση και υλοποιήθηκε από την Επιτροπή Ερευνών Πανεπιστημίου Θεσσαλίας)

Όπως ορίζεται στο άρθρο 28 της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (Ιανουάριος 1990, Ν. Υόρκη), την οποία η Ελλάδα επικύρωσε τον Δεκέμβριο του 1992, η στοιχειώδης εκπαίδευση των παιδιών πρέπει να είναι υποχρεωτική, ενώ τα κράτη πρέπει να λαμβάνουν μέτρα για την ενθάρρυνση της τακτικής σχολικής φοίτησης και τη μείωση του ποσοστού εγκατάλειψης των σχολικών σπουδών. Παρ' όλ' αυτά, στη χώρα μας, παρουσιάζονται σημαντικά ποσοστά σχολικής διαρροής και άτακτης φοίτησης, που αφορούν κυρίως περιθωριοποιημένους πληθυσμούς, όπως π.χ. οι τσιγγάνοι. Καθώς η εκπαίδευση αποτελεί παράγοντα αναπαραγωγής (αλλά και αλλαγής) της κοινωνίας και είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την κοινωνική κινητικότητα, γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι τα παιδιά που δεν έχουν ολοκληρώσει ούτε την υποχρεωτική εκπαίδευση ουσιαστικά καταδικάζονται στη διαιώνιση της περιθωριοποίησής τους. Η παραμέληση των παιδιών ως προς το δικαίωμά τους στην εκπαίδευση δεν βαρύνει μόνο τους γονείς των παιδιών, αλλά κυρίως τους επίσημους φορείς, στους οποίους εναπόκειται η αναζήτηση και, κατόπιν, εφαρμογή των κατάλληλων μέτρων για την αντιμετώπιση του προβλήματος. Η αποδοχή από το εκπαιδευ-

τικό σύστημα παιδιών που διαβιούν σε απάνθρωπες συνθήκες δεν μπορεί να εξετασθεί παρά μόνο σε συνάρτηση προς τις συνθήκες αυτές. Συνεπώς, η ένταξη των παιδιών που δεν έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση πρέπει να συνοδεύεται από αποφασιστικά μέτρα, όχι μόνο στον τομέα της εκπαίδευσης, αλλά μέτρα κατοχύρωσης βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων (όπως, π.χ. κατοικία, εργασία) και καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού εν γένει.

ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ: Η ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΑΠΟ ΤΟ «ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΑ ΑΠΟΣΤΕΡΗΜΕΝΟ» ΠΑΙΔΙ, ΣΤΟΝ «ΨΥΧΙΚΑ ΤΡΑΥΜΑΤΙΣΜΕΝΟ» ΕΝΗΛΙΚΑ

Βάνα Παπακίτσου,

Ψυχολόγος, Τηλεφωνική Γραμμή Ψυχολογικής Στήριξης Στρατού (8001145551), vrapaki@otenet.gr

Συναισθηματική κακοποίηση θεωρείται οποιαδήποτε πράξη, από άτομο υπεύθυνο για τη φροντίδα του παιδιού, κυρίως από τους γονείς, η οποία προκαλεί κάθε είδους συναισθηματική στέρση ή τραύμα στο παιδί. Η συναισθηματική κακοποίηση χαρακτηρίζεται από τη συνεχή και μακροχρόνια εμφάνισή της. Είναι ένα επαναλαμβανόμενο μοντέλο συμπεριφοράς, λεκτικής ή και πρακτικής που θέτει σε κίνδυνο την ψυχοσυναισθηματική κατάσταση του παιδιού. Η συμπεριφορά αυτή εκφράζεται κυρίως με την υποτίμηση του παιδιού, την απειλή εγκατάλειψής του, τον εκφοβισμό του, την απομόνωσή του από κοινωνικές σχέσεις και επαφές, την απαξίωσή του, την προσβολή του μπροστά σε τρίτους και με διάφορες άλλες συμπεριφορές-κυρίως απειλητικές- προς το παιδί. Οι γονείς που κακοποιούν συναισθηματικά το παιδί τους, έχουν συνήθως υποστεί κάποιου είδους κακοποίηση και οι ίδιοι ως παιδιά. Συνολικά η στάση τους χαρακτηρίζεται από αρνητική διάθεση, βιαιότητα, ενώ συχνά οι ίδιοι είναι οξύθυμοι και απότομοι. Η συναισθηματική κακοποίηση έχει επιπτώσεις άμεσες στη ζωή του παιδιού και μακροπρόθεσμες συνέπειες στην ενήλικη ζωή. Το παιδί, καθώς δεν έχει βιώσει την απαραίτητη συναισθηματική σταθερότητα και ασφάλεια, ως ενήλικας συχνά εμποδίζεται ή δυσκολεύεται να δημιουργήσει ισχυρούς συναισθηματικούς δεσμούς.

ΑΝΤΙ ΤΗΣ ΣΩΜΑΤΙΚΗΣ ΤΙΜΩΡΙΑΣ ΤΙ ; ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΙΑΠΑΙΔΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΠΕΙΘΑΡΧΙΑΣ

Απόστολος Σαμπαζιώτης, Ψυχολόγος

ΜΚΟ Αλληλεγγύη, Τηλεφωνική Γραμμή Ψυχολογικής Στήριξης (8001137777).

www.solidarity.gr, help@solidarity.gr

Η σωματική τιμωρία έχει πλέον απορριφθεί στις σύγχρονες κοινωνίες προς όφελος άλλων μεθόδων διαπαιδαγώγησης και επιβολής της πειθαρχίας. Αν και η σωματική τιμωρία χρησιμοποιείται ακόμα στο πλαίσιο της οικογένειας, έχει απαγορευτεί σε περισσότερες από 17 χώρες, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα. Ο νέος νόμος 3500/06 για την ενδοοικογενειακή βία απαγορεύει την άσκηση σωματικής βίας σε βάρος ανηλίκου ως μέσο σωφρονισμού στο πλαίσιο της ανατροφής του. Όσον αφορά

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

τις επιπτώσεις της σωματικής τιμωρίας, σύμφωνα με έρευνες, τα παιδιά που υφίστανται σωματική τιμωρία επιδεικνύουν μεγαλύτερη αντικοινωνική συμπεριφορά για σημαντικό χρονικό διάστημα, μαθαίνουν ότι η βία είναι μια ορθή μέθοδος επίλυσης των προβλημάτων, αντιμετωπίζουν προβλήματα στη σχέση εμπιστοσύνης με τους γονείς τους και φαίνεται να έχουν χαμηλότερες επιδόσεις στο σχολείο. Οι ενήλικες που υπήρξαν θύματα σωματικής τιμωρίας ως παιδιά είναι πιο πιθανό να παρουσιάσουν καταθλιπτικά συμπτώματα ή βίαιη συμπεριφορά. Όταν εμφανίζεται η ανεπιθύμητη συμπεριφορά, υπάρχουν στρατηγικές μείωσης ή περιορισμού της οι οποίες μπορούν να υιοθετηθούν αντί της σωματικής τιμωρίας και λειτουργούν ως εναλλακτικές μορφές διαπαιδαγώγησης, εκμάθησης και πειθαρχίας. Τέτοιες τεχνικές πειθαρχίας είναι το «διάλειμμα» ή «διακοπή» (“time-out”), η «απομάκρυνση προνομίων», η θετική ενίσχυση και η λεκτική αποδοκιμασία. Με τον τρόπο αυτό αναπτύσσονται εναλλακτικοί τρόποι διαχείρισης της προβληματικής/ανεπιθύμητης κατάστασης, ενθαρρύνεται η οριοθέτηση της σχέσης γονιού – παιδιού και ενισχύεται η αυτοεκτίμηση κι η αυτοπειθαρχία του παιδιού, χωρίς αυτό να τιμωρείται σωματικά.

ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑΣ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΕΦΗΒΟΥΣ

Μπεκιάρη Ελένη, MD, Κατσαδώρας Κυριάκος, Ψυχίατρος

Κλίμακα ΜΚΟ, central@klimaka.org.gr, www.klimaka.org.gr

Εισαγωγή: Η αυτοκτονία αποτελεί ένα σημαντικό πρόβλημα της δημόσιας υγείας. Στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκτιμάται ότι κάθε χρόνο οι θάνατοι λόγω αυτοκτονίας είναι περισσότεροι από τους θανάτους που οφείλονται σε τροχαία ατυχήματα. Σύμφωνα με την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία, στην Ελλάδα το διάστημα 2000- 2006 αυτοκτόνησαν 81 παιδιά και έφηβοι ηλικίας 10-19 ετών. Η κακοποίηση (σωματική, σεξουαλική ή συναισθηματική) είναι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες που αυξάνουν τον κίνδυνο αυτοκτονίας στο παιδί και τον έφηβο. Σκοπός: Η πρόληψη της αυτοκτονίας του παιδιού και του εφήβου. Τα περισσότερα παιδιά και έφηβοι παρακολουθούν το σχολείο. Κατ' επέκταση το σχολείο αποτελεί ιδανικό τόπο υλοποίησης προληπτικών δράσεων. Μέθοδος: Η ψυχιατρική υπηρεσία της «ΚΛΙΜΑΚΑ» προχώρησε στη συγγραφή ενός οδηγού που απευθύνεται στους εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ούτως ώστε να είναι σε θέση: • να αναγνωρίσουν τους μαθητές που βρίσκονται σε κίνδυνο • να χειριστούν τους αυτοκαταστροφικούς μαθητές • να παρέμβουν σε περίπτωση που κάποιος μαθητής αυτοκτονήσει ή επιχειρήσει να αυτοκτονήσει. Παράλληλα δίνονται πληροφορίες για τις κυριότερες ψυχικές παθήσεις του παιδιού και του εφήβου, για τους παράγοντες που δρουν προστατευτικά και για τους παράγοντες που αυξάνουν τον κίνδυνο εμφάνισης αυτοκαταστροφικής συμπεριφοράς. Προτείνεται η ανάπτυξη δεσμών του σχολείου με τις υπηρεσίες ψυχικής υγείας της κοινότητας με σκοπό την αποτελεσματικότερη παρέμβαση σε περίπτωση κρίσης. Αποτελέσματα: Ο οδηγός θα διανεμηθεί σε εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και τα αποτελέσματα θα αξιολογηθούν.

10.30 – 11.50

ΠΑΙΔΙΚΗ ΠΑΡΑΠΤΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ

Συντονισμός

Μαίρη Χιόνη: Υπεύθυνη Αγωγής Υγείας, Δνση Β΄θμιας Εκπαίδευσης Α΄ Αθήνας
Δήμητρα Γιαννακοπούλου, Κλινικός Παιδοψυχολόγος, DPpsych, ΕΨΥΠΕ

ΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟ ΨΥΧΙΚΟ ΤΡΑΥΜΑ, ΤΗΝ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥ- ΣΗΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΕ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

Μαρία Χ. Δροσινού

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, τμήμα ειδικής αγωγής, mdros@pi-schools.gr

Οι μαθητές που παρουσιάζουν σύνθετες γνωστικές, συναισθηματικές και κοινωνικές δυσκολίες, παραβατική συμπεριφορά λόγω κακοποίησης, γονεϊκής παραμέλησης και εγκατάλειψης ή λόγω ενδοοικογενειακής βίας ανήκουν στα άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, σύμφωνα με την πρόσφατη νομοθεσία για την Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (επίσημα Πρακτικά Βουλής των Ελλήνων, της ΚΕ΄, 9 Σεπτεμβρίου 2008). Η σκοπιμότητα της παρούσας εργασίας εστιάστηκε στον εντοπισμό της παραβατικής συμπεριφοράς ως δευτερογενούς μαθησιακής δυσκολίας, η οποία συνδέεται άμεσα ή έμμεσα με την κατανόηση του ψυχικού τραύματος και στην αποδοχή του ως οργανικό μέρος των φαινομένων, της κακοποίησης, της γονεϊκής εγκατάλειψης και της ενδοοικογενειακής βίας. Ειδικότερα διερευνά το μηχανισμό της παραβατικής συμπεριφοράς και τις στάσεις της Ελληνικής Κοινωνίας απέναντι στο ψυχικό τραύμα με φορέα το σχολείο. Στην μεθοδολογία μας αξιοποιήσαμε την βιβλιογραφική μελέτη σε θέματα ψυχικού τραύματος, ενδοοικογενειακής βίας, κακοποίησης και ειδικής αγωγής από την οπτική θεώρηση της εκπαιδευτικής, ψυχολογικής, κοινωνιολογικής, ειδικής παιδαγωγικής, και ψυχοπαιδαγωγικής επιστήμης. Επίσης εργαστήκαμε με τα δεδομένα από το προσωπικό αρχείο με διδακτικές ατομικές περιπτώσεις από την πολυετή ερευνητική εργασία μας με κακοποιημένους γονείς και παιδιά. Στα αποτελέσματα σημειώνουμε την ανάγκη για διεπιστημονική ενημέρωση των εκπαιδευτικών λειτουργών και των λειτουργών ψυχικής υγείας σχετικά με την σύνδεση του ψυχικού τραύματος και της κακοποίησης με την παραβατική συμπεριφορά από το φορέα του ΥΠΕΠΘ. Σε ένα δεύτερο επίπεδο καταγράφουμε ως σημαντική την ανάγκη για αποσαφήνιση της διεπιστημονικής παροχής υπηρεσιών ειδικής παιδαγωγικής και ψυχοπαιδαγωγικής φροντίδας σε παιδιά που μεγαλώνουν με ενδοοικογενειακή βία και παρουσιάζουν σοβαρά προβλήματα παραβατικής συμπεριφοράς.

ΠΕΡΙΛΨΕΙΣ

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΣΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ

Μαρίνα Ι. Ψωμά

Σχολική Ψυχολόγος MSc, Υποψήφια Διδάκτωρ Παν/μίου Αθηνών, mpsoma@yahoo.gr

Το σχολείο αποτελεί ένα θεσμό μέσω του οποίου επιτυγχάνεται η απόκτηση γνώσεων και η κοινωνικοποίηση των μαθητών. Συχνά, στα πλαίσια του σχολείου οι μαθητές εκδηλώνουν κάποιες συμπεριφορές οι οποίες δημιουργούν δυσκολίες στις σχέσεις μεταξύ συμμαθητών. Ένα τέτοιο φαινόμενο αποτελεί ο σχολικός εκφοβισμός που είναι η χρήση βίας μεταξύ μαθητών με σκοπό να προκαλέσει πόνο και αναστάτωση. Τα τελευταία χρόνια φαίνεται ότι αυξάνονται τα ποσοστά εμφάνισης του φαινομένου για αυτό είναι απαραίτητη η εφαρμογή προγραμμάτων πρόληψης στα σχολεία. Τα προγράμματα πρόληψης απευθύνονται στους εκπαιδευτικούς, τους μαθητές, τους γονείς. Αρχικά, είναι σημαντικό όλοι οι εκπαιδευτικοί του σχολείου να ευαισθητοποιηθούν και να ενημερωθούν σχετικά με το σχολικό εκφοβισμό και να υπάρξει ένα κοινό σχέδιο δράσης. Σχετικά με τους μαθητές σημαντική είναι η ενημέρωση όλων των μαθητών της τάξης για το τι είναι ο σχολικός εκφοβισμός, πως μπορούν να αντιμετωπίζουν τέτοιες συμπεριφορές και η εκπαίδευση τους σε κοινωνικές δεξιότητες. Η ενημέρωση των μαθητών μπορεί να γίνει με διάφορους τρόπους όπως η συζήτηση στην τάξη, παιχνίδια ρόλων, ομαδικές δημιουργικές δραστηριότητες. Επιπλέον, η ευαισθητοποίηση και συνεργασία των γονέων είναι πολύτιμη για την ομαλή εφαρμογή των προγραμμάτων. Τέλος, είναι απαραίτητη η συνεργασία με το σχολικό ψυχολόγο τόσο κατά για τη δημιουργία του προγράμματος όσο και κατά την εφαρμογή του. Με αυτό τον τρόπο το σχολείο δρα ως σύνολο, ευαισθητοποιούνται όλες οι εμπλεκόμενες πλευρές και συμβάλει στη δημιουργία ένα κλίματος φροντίδας προς όλους.

ΜΟΡΦΕΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ- ΘΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΑΡΗΝΕ : ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΑΝΑΓΚΩΝ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ ΜΑΘΗΤΩΝ – BULLYING - ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ)

Δήμητρα Γιαννακοπούλου, Κλινικός Παιδοψυχολόγος, DPsyCh

Ιωάννης Τσιάντης, Αν. Καθηγητής Παιδοψυχιατρικής

Τζένη Σουμάκη, Παιδοψυχίατρος

Εταιρεία Ψυχοκοινωνικής Υγείας του Παιδιού και του Εφήβου (ΕΨΥΠΕ), info@espype.gr

Διεθνείς έρευνες έχουν δείξει ότι περίπου το 15% των μαθητών έχουν βιώσει συμπεριφορές εκφοβισμού-βίας από συμμαθητές τους. Ένας μαθητής εκφοβίζεται-θυματοποιείται όταν υπάρχει ανισορροπία δύναμης και εκτίθεται επανειλημμένα και για αρκετό χρονικό διάστημα σε αρνητικές πράξεις άλλου ή άλλων μαθητών. Αυτές οι πράξεις μπορεί να εκδηλώνονται με λόγια (λεκτικός εκφοβισμός), με σωματικές πρακτικές (σωματικός εκφοβισμός) ή και με εσκεμμένο αποκλεισμό του παιδιού στόχου από την ομάδα και τη συμμετοχή του σε ομαδικές δραστηριότητες (κοινωνικός εκφοβισμός). Το φαινόμενο του εκφοβισμού-θυματοποίησης στο σχολείο έχει πολλαπλές επι-

πτώσεις στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των μαθητών και τη διαδικασία της μάθησης. Με σκοπό την μελέτη, την πρόληψη και την αντιμετώπιση του εκφοβισμού σε σχολεία της Αθήνας πραγματοποιήθηκε ειδικό πρόγραμμα - από την Εταιρεία Ψυχοκοινωνικής Υγείας του Παιδιού και του Εφήβου (Ε.Ψ.Υ.Π.Ε.) στο πλαίσιο του διακρατικού ευρωπαϊκού προγράμματος «Δάφνη». Το Πρόγραμμα στόχευσε στην καταγραφή του προβλήματος και στην ευαισθητοποίηση των εμπλεκόμενων ομάδων (μαθητών Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού, εκπαιδευτικών, γονέων), στην ανάπτυξη και πιλοτική εφαρμογή ψυχο-εκπαιδευτικής παρέμβασης στα επιλεγέντα σχολεία. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το φαινόμενο του εκφοβισμού με τους μαθητές του Δημοτικού στην Αθήνα είναι σημαντικό με υψηλά ποσοστά (θύματα: 7.87%, θύτες: 5.61%) τα οποία είναι συναφή με εκείνα από άλλες μελέτες παγκοσμίως. Μετά την εφαρμογή της παρέμβασης, οι μαθητές μιλούν περισσότερο σε πρόσωπα στήριξης (π.χ., διευθυντή, γονείς, αδέρφια) για τις καταστάσεις εκφοβισμού. Οι δάσκαλοι θεωρούν ότι μπορούν να βοηθήσουν, αλλά στις περισσότερες περιπτώσεις με κατάλληλη εκπαίδευση (80%). Ολιστικές σχολικές παρεμβάσεις που συνδυάζουν ανάπτυξη δεξιοτήτων και αλλαγή περιβάλλοντος είναι αναγκαίες για την πρόληψη του Εκφοβισμού στο σχολείο.

ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ: ΜΙΑ ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΕΛΑΦΡΑ ΝΟΗΤΙΚΗ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ

Ξανθή Καλογεράκη,

Διευθύντρια του Ειδικού Δημοτικού Σχολείου Καλλιθέας- Msc (Κοινωνικός αποκλεισμός), Med (Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο), Πάντειο Πανεπιστήμιο, xkalogeraki@gmail.com

Ο σχολικός εκφοβισμός αναφέρεται στις επιθετικές συμπεριφορές οι οποίες εκδηλώνονται επαναληπτικά και σκόπιμα από έναν ή περισσότερους μαθητές εις βάρος ενός μαθητή προκαλώντας τόσο φυσικό όσο και ψυχολογικό κακό. Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση, μέσα από τη συμμετοχική παρατήρηση και τις συνεντεύξεις με μαθητές και εκπαιδευτικούς, των συμπεριφορών εκφοβισμού και των συνεπειών τους εντός των ομάδων συνομηλίκων με νοητική καθυστέρηση καθώς και των παρεμβάσεων του σχολείου για την αντιμετώπισή τους. Η μελέτη κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι συμπεριφορές παλληκαρισμού έχουν ομοιότητες με αυτές που έχουν παρατηρηθεί στα σχολεία γενικής αγωγής με τη διαφορά ότι κυριαρχούν οι άμεσες σωματικές επιθέσεις παράλληλα με τις λεκτικές, μη λεκτικές και έμμεσες επιθέσεις. Οι αρνητικές συνέπειες του εκφοβισμού ιδιαίτερα για κάποιους μαθητές/τριες με ορισμένα χαρακτηριστικά που αποτελούν στόχο των επιθέσεων, μπορεί να οδηγήσουν σε επιθυμία δραπετεύσης από το σχολείο ή σε αντιδράσεις αντεκδίκησης και κατά συνέπεια κλιμάκωση της σύγκρουσης. Οι μαθητές που παρευρίσκονται στα επεισόδια εκφοβισμού βιώνουν αντιφατικά συναισθήματα και αποτυγχάνουν να αναλάβουν υπεύθυνη δράση. Οι εξηγήσεις γι' αυτές τις συμπεριφορές αφορούν στην επιθυμία για αποφυγή της ανίας, κυριαρχία στην ομάδα συνομηλίκων και δυσλειτουργίες στην οικογένεια. Οι μαθητές/τριες είναι απαισιόδοξοι ως προς την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων του

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

σχολείου για την αντιμετώπιση του εκφοβισμού. Η διαμόρφωση μιας συνολικής πολιτικής του σχολείου κατά του εκφοβισμού με την ενεργό εμπλοκή όλων των μελών της σχολικής κοινότητας, με συμμετοχή των συνομηλίκων σε διαδικασίες επίλυσης συγκρούσεων μεταξύ παλληκάρων/θύματος και παροχή υποστήριξης προς τους μαθητές - θύματα, κρίνεται ως ο αποτελεσματικότερος τρόπος αντιμετώπισης των συμπεριφορών αυτών.

ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ: ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΣΕ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Κ. Κωνσταντίνου, Τμήμα Ψυχολογίας, Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη

*Α. Ψάλτη, Τμήμα Τμήμα Βρεφονηπιοκομίας, Α.Τ.Ε.Ι. Θεσ/νίκης, Σίνδος
psalti@bc.teithe.gr, aikkonst@psy.auth.gr*

Στην παρούσα εισήγηση παρουσιάζονται δεδομένα από την πανελλαδική έρευνα για τη διερεύνηση του εκφοβισμού στα ελληνικά σχολεία, στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος Πυθαγόρας, με τίτλο «Εθνικές Ταυτότητες, Ταυτότητες Φύλου και Σχολική Βία». Πιο συγκεκριμένα, μέσα από τα αποτελέσματα της ποιοτικής έρευνας γίνεται μια προσπάθεια να παρουσιαστούν οι προτάσεις των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για την πρόληψη και την αντιμετώπιση του φαινομένου της σχολικής βίας και του εκφοβισμού. Διακόσιοι δύο εκπαιδευτικοί Δημοτικών, Γυμνασίων και Λυκείων όλης της χώρας συμμετείχαν στην έρευνα. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, στην πλειοψηφία τους οι εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν το πρόβλημα του εκφοβισμού και την έκτασή του στα ελληνικά σχολεία. Θεωρούν ότι είναι απαραίτητη η ευαισθητοποίηση και η ενεργοποίηση σε ατομικό αλλά και σε συλλογικό επίπεδο. Γενικά, οι εκπαιδευτικοί κάνουν λόγο για την ευθύνη τους αλλά και τις ανάγκες τους προκειμένου να είναι σε θέση να αναλάβουν δράσεις πρόληψης και παρέμβασης. Τέλος, θεωρούν ότι η πρόληψη και η αντιμετώπιση του σχολικού εκφοβισμού απαιτεί μια συνολική προσέγγιση, η οποία θα κινητοποιεί όχι μόνο το σχολείο αλλά και την ευρύτερη κοινότητα. Είναι απαραίτητο οι προσπάθειες αντιμετώπισης να απευθύνονται τόσο στα θύματα και στους θύτες, όσο και στην οικογένεια, το σχολείο και τους εκπαιδευτικούς, την ομάδα των συνομηλίκων και τα παιδιά εκείνα τα οποία γίνονται παρατηρητές τέτοιων φαινομένων. Με βάση τα παραπάνω, παρουσιάζονται προγράμματα πρόληψης και αντιμετώπισης του σχολικού εκφοβισμού που εφαρμόζονται με επιτυχία σε διεθνές επίπεδο.

12.00 – 13.30

ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΑΝΙΧΝΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

Συντονισμός:

Χριστίνα Χρησιτίδου, Υπεύθυνη Αγωγής Υγείας, Δνση Β'βάθμιας Εκπαίδευσης Δυτικής Θεσ/νίκης, Αθανάσιος Μπότας, Εκπαιδευτικός, Πτυχιούχος Ειδικής Αγωγής, Msc Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

ΠΑΙΔΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΚΑΙ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ

Ευαγγελία Ανετσέλη & Ελένη Κολιού

*Μεταπτυχιακό πρόγραμμα «Ψυχική Υγεία», Τμήμα Νοσηλευτικής, ΕΚΠΑ
Eanetseli@gmail.com, Elenakoliou@yahoo.gr*

Η κακοποίηση αποτελεί τραυματική εμπειρία για το παιδί και μπορεί να επηρεάσει τη λειτουργικότητά του σε ποικίλους τομείς καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του. Το παιδικό σχέδιο στην παιδοψυχιατρική μπορεί να ερμηνευτεί σαν μέρος ενός συμβολικού συστήματος και σχετίζεται με την έκφραση ιδεών και συναισθημάτων. Συνεπώς, η μελέτη του έχει ιδιαίτερη σημασία για τους ειδικούς, για κλινικούς λόγους, αφού μπορεί να συμβάλλει στην αξιολόγηση της προσωπικότητας ή στη διάγνωση ψυχικών διαταραχών, καθώς και για την κλινική θεραπευτική του αξία, δεδομένου ότι κατά τη θεραπεία μέσω της τέχνης δίνεται η δυνατότητα στη ανάπτυξη μέσω συναισθηματικής έκφρασης. Στην ανάλυση των σχεδίων, ο ειδικός πρέπει να λαμβάνει υπόψη του κάποιες αρχές, όπως είναι η ηλικία του παιδιού, οι εξωλεκτικές του συμπεριφορές, τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της ζωγραφιάς, καθώς και ο τρόπος σχεδιασμού του κάθε παιδιού. Η εφαρμογή του σε παιδιά που έχουν υποστεί κάποια μορφή κακοποίησης, βοηθά στο να ξεπεραστούν τυχών προβλήματα επικοινωνίας, αφού τα παιδιά μπορεί να ντρέπονται να μιλήσουν, να μην κατανοούν ή να μη διαθέτουν τις κατάλληλες λέξεις για να περιγράψουν τις εμπειρίες τους ή μπορεί να φοβούνται την τιμωρία από αυτόν που τα κακοποίησε. Τα προβολικά σχεδιαστικά τεστ έχουν κερδίσει ευρεία αποδοχή και χρήση στην κλινική πράξη, παρά την αμφισβήτηση της εγκυρότητας και αξιοπιστίας τους. Η ανάλυση των σχεδίων, σε συνδυασμό με άλλες αξιολογικές διαδικασίες, χρησιμοποιείται ως μέρος μιας ευρύτερης εκτίμησης στην παιδοψυχιατρική, καθώς μπορεί να βοηθήσει τους επαγγελματίες να κατανοήσουν καλύτερα τη συναισθηματική ένταση των κακοποιημένων παιδιών και να συμβάλλει στην ολική διαδικασία εκτίμησής τους.

«ΝΙΩΘΩ ΑΣΦΑΛΗΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΟΥ» ΚΑΙ «ΟΙ ΕΦΗΒΟΙ ΛΕΝΕ ΟΧΙ ΣΤΗ ΒΙΑ»

Καντόγλου Ελένη, Καραβασιλή Σοφία, Μεδίτσκος Ανδρέας, Μελετίδου Λουκία, Ασκητοπούλου Βάσω, Γκιούρκα Γεωργία.

Κέντρο Πρόληψης Εξαρτησιογόνων Ουσιών Αν. Τομέα Θεσ/νίκης "ΕΛΠΙΔΑ", kpelpida@otenet.gr

Τα τελευταία χρόνια, το φαινόμενο της βίας έχει πάρει ανησυχητικές διαστάσεις στις σύγχρονες κοινωνίες ενώ ταυτόχρονα έχει αυξηθεί η συχνότητα εμφάνισής της και στο χώρο του σχολείου. Πολύ συχνά, οι εκπαιδευτικοί δηλώνουν τη δυσκολία τους να κατανοήσουν και να αντιμετωπίσουν τις εκρήξεις θυμού και τα περιστατικά βίας που συναντούν στην καθημερινότητα της σχολικής ζωής. Παράλληλα η έννοια της ασφάλειας αποκτά ιδιαίτερη σημασία για την σχολική ζωή καθώς είναι η χρονική περίοδος που οι άνθρωποι χτίζουν και διαπλάθουν τις αξίες και την προσωπικότητά τους ενώ παράλληλα διαμορφώνουν συμπεριφορές και αναπτύσσουν δεξιότητες που θα τους διευκολύνουν στην ενήλικη ζωή. Τα παιδιά, που αποτελούν μια από τις πιο

περιλήψεις

ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, πρέπει να μάθουν να ξεχωρίζουν τους κινδύνους και να παίζουν ενεργό ρόλο στην αυτοπροστασία τους. Το σχολείο μπορεί, από τη μια, να καλλιεργήσει στους μαθητές την ικανότητα να δρουν υπεύθυνα και να διαχειρίζονται τις συγκρούσεις ενώ δύναται, από την άλλη, να διδάξει εναλλακτικές μορφές συμπεριφοράς για την προαγωγή της ασφάλειας τους. Δεδομένου των παραπάνω, το Κέντρο Πρόληψης Εξαρτησιογόνων Ουσιών «ΕΛΠΙΔΑ» στην προσπάθειά του να συμβάλει στην αντιμετώπιση του φαινομένου της βίας υλοποιεί εδώ και τρία χρόνια δράσεις στα σχολεία της Ανατολικής Θεσσαλονίκης με στόχο την μεγαλύτερη δυνατή εμπλοκή της σχολικής κοινότητας. Έτσι εφαρμόστηκαν προγράμματα αγωγής υγείας με θέμα την πρόληψη της βίας στο σχολείο, στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση «Νιώθω Ασφαλής στο σχολείο μου» και στην δευτεροβάθμια «Οι Έφηβοι λένε Όχι στη βία». Τα προγράμματα περιλάμβαναν εκπαιδευτικά σεμινάρια σε καθηγητές και δασκάλους, παραγωγή εκπαιδευτικών υλικών, εφαρμογή των προγραμμάτων στους μαθητές, επιστημονική υποστήριξη-εποπτεία των εκπαιδευτικών που εφάρμοσαν τα προγράμματα. Τα προγράμματα έλαβαν ιδιαίτερα θετική αξιολόγηση από τους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς σε σχέση με τα αποτελέσματα που επέφεραν σε κάθε τμήμα αλλά και στο σύνολο της σχολικής κοινότητας. Ειδικότερα για τους μαθητές αναφέρθηκε περιορισμός των κρουσμάτων βίας στα σχολεία, βελτίωση των διαπροσωπικών τους σχέσεων, ανάπτυξη κοινωνικών και προσωπικών δεξιοτήτων για την αυτοπροστασία τους. Ενώ για τους εκπαιδευτικούς παρατηρήθηκε αλλαγή στον τρόπο αντιμετώπισης της επιθετικής συμπεριφοράς των μαθητών, εξοικείωση εναλλακτικών τρόπων προσέγγισης των παιδιών και βελτίωση της επικοινωνίας μαζί τους. Τέλος, διαφάνηκε ότι η ευαισθητοποίηση της ευρύτερης σχολικής κοινότητας συνέβαλε στην πρόληψη της βίας και την προαγωγή της ασφάλειας στο χώρο του σχολείου.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΨΥΧΟΛΟΓΟΥ ΣΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

***Στυλιανή Κασάπη**, Σχολική-Εξελικτική Ψυχολόγος,*

***Δημήτρης Κατσιέκης**, Σχολικός-Εξελικτικός-Συμβουλευτικός Ψυχολόγος, Υποψ Διδάκτ Τομέα Σχολικής-Εξελικτικής Ψυχολογίας, Α.Π.Θ. , skassapi@yahoo.gr lamnokoπος_psy@yahoo.gr*

Στόχος της συγκεκριμένης εισήγησης είναι η παρουσίαση εμπειρικά τεκμηριωμένων πληροφοριών για τον προληπτικό ρόλο του Σχολικού Ψυχολόγου στην αντιμετώπιση της βίας και της παιδικής κακοποίησης στον χώρο του σχολείου. Η παρουσίαση θα δώσει έμφαση στην εφαρμοσμένη πλευρά της δουλειάς του Σχολικού Ψυχολόγου στο σχολείο με βάση τη διεθνή και την ελληνική βιβλιογραφία. Σύμφωνα με το μοντέλο του Caplan (1964) για τα τρία επίπεδα πρόληψης της ψυχικής υγείας, οι εισηγητές θα αναφερθούν σε σύγχρονους τρόπους ανάληψης δράσης και σε στρατηγικές αντιμετώπισης της παιδικής κακοποίησης σε πρωτογενές και δευτερογενές (παιδιά σε κίνδυνο) επίπεδο πρόληψης. Επίσης, θα αναφερθούν τρόποι άσκησης σε δεξιότητες καθώς και δυνατότητες εφαρμογής των δεξιοτήτων αυτών σε ένα ευρύ φάσμα πλαισίων. Η παρούσα εισήγηση πραγματεύεται εναλλακτικούς τρόπους συνεργασίας των παιδιών, των γονέων και των εκπαιδευτικών στο πλαίσιο του σχολείου καθώς και τρόπους διάχυσης της συνεργασίας

αυτής στο πλαίσιο της κοινότητας. Η παρουσίαση αυτή τονίζει τη σημασία του σχολείου «ΠΟΥ ΝΟΙΑΖΕΤΑΙ ΚΑΙ ΦΡΟΝΤΙΖΕΙ» για την προετοιμασία ατόμων εξοπλισμένων με δεξιότητες ζωής.

ΔΙΚΤΥΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΜΙΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΟΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Αθανάσιος Μπότας, Εκπαιδευτικός Π.Ε., Πτυχιούχος Ειδικής Αγωγής, *Msc Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης*,

Φαλάρα Φραγκίσκα, Λογοπεδικός,

Ακρίβου Μαρία, Νηπιαγωγός, *ampotas@gmail.com*

Δουρούκα Σοφία, Εκπαιδευτικός Π.Ε., Πτυχιούχος Ειδικής Αγωγής, *Msc Επιστήμες της Αγωγής*

Οι εκπαιδευτικοί οργανισμοί δεν λειτουργούν ξεκομμένοι από το κοινωνικό τους περιβάλλον. Το κατά πόσο μια σχολική μονάδα μπορεί να διαγράψει μια πορεία δυναμική, υποτονική ή αδιάφορη, είναι θέμα που άπτεται της πολιτικής που θα υιοθετήσει. Ανάλογα θα υπάρξουν και οι αντίστοιχες συνέπειες όπως: η δημιουργική του παρουσία στο χώρο, η επιδίωξη συνεργασίας με φορείς από το περιβάλλον του, ή η απομόνωσή του και στη συνέχεια ο μαρasmusός του. Τα δίκτυα αποτελούν μια νέα αντίληψη στο χώρο της εκπαίδευσης. Συμβάλλουν στην υλοποίηση καινοτόμων δράσεων οι οποίες προσεγγίζουν τους στόχους των αναλυτικών προγραμμάτων και τις σύγχρονες εκπαιδευτικές επιδιώξεις. Η συνεργασία των εκπαιδευτικών οργανισμών, κινητοποιεί τους μαθητές στο πλαίσιο του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος αφού αυτοί δέχονται πλέον επιρροές από παράγοντες όπως: οι πολιτικοί, οι πολιτιστικοί, οι οικονομικοί, οι τεχνολογικοί και οι εκάστοτε δημογραφικές συνιστώσες. Η δημιουργία δικτύων αποτελεί μια σύγχρονη αντίληψη που διαφέρει σαφώς από τα παραδοσιακά εκπαιδευτικά μοντέλα. Με αυτά επιτυγχάνεται η υλοποίηση καινοτόμων στρατηγικών επιλογών σε συνδυασμό με την ανάπτυξη αμφίδρομων επικοινωνιακών δραστηριοτήτων. Σχολικές μονάδες, σύλλογος γονέων και κηδεμόνων, μη κυβερνητικές οργανώσεις, ΟΤΑ, και άλλοι φορείς του τόπου θα μπορούσαν να συμμετέχουν ως οργανικά μέλη των δικτύων. Θα μπορούσαν επίσης να συμμετέχουν σε αυτά εκπαιδευτικοί οργανισμοί και από άλλες περιφέρειες. Είναι αποτελεσματική η συνεργασία, για παράδειγμα, σε προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, πολιτισμού, αγωγής υγείας, θεατρικού παιχνιδιού. Στο παραπάνω πλαίσιο θεωρείται δόκιμο να εμπλακούν και τα σχολεία της ειδικής αγωγής, έτσι ώστε με συντονισμένες, σύγχρονες προσεγγίσεις να προβάλλουν και να εδραιώσουν το στίγμα τους, στο κοινωνικό σύνολο το οποίο τους περιβάλλει.

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΒΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Χριστίνα Χρηστίδου (1), Κυριακή Φυλακτού (2)

(1). Υπεύθυνη Αγωγής Υγείας, Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Δυτικής Θεσ/νίκης

(2). Στέλεχος Κέντρου Πρόληψης Θεσ/νίκης, *christido@sch.gr*

Περίληψεις

Φαινόμενα ενδοσχολικής βίας και σχολικού εκφοβισμού πλήττουν και τα ελληνικά σχολεία κάνοντας έντονη την ανάγκη για μια αγωγή με βάση το διάλογο και την αναζήτηση θετικών μορφών επίλυσης των διαφορών στο σχολείο. Στο πλαίσιο των καινοτόμων δράσεων η αγωγή υγείας στο σχολείο δίνει την ευκαιρία για ανάπτυξη ενός προγράμματος με στόχο την πρόληψη της βίας και της κακοποίησης. Σκοπός της ανακοίνωσης είναι η παρουσίαση ενός προγράμματος με στόχο την εκπαίδευση στα δικαιώματα του παιδιού ως μέσο πρόληψης, μια που ένα βασικό βήμα στην πρόληψη είναι να γνωρίζουν οι νέοι τα δικαιώματά τους και να μάθουν να αγωνίζονται για την προάσπισή τους. Μέσα από ένα «ταξίδι» και ακολουθώντας βιωματικές προσεγγίσεις οι μαθητές αναζητούν τα δικαιώματά τους για Ελεύθερο χρόνο, Ισότητα, Ιδιωτική ζωή, Φροντίδα και Προστασία (μελετώντας μία περίπτωση κακοποίησης), Εκπαίδευση, Ελευθερία έκφρασης και γνώμης, Ταυτότητα, Υγεία και Κοινωνική Πρόνοια. Οι δραστηριότητες στοχεύουν όχι μόνο στο επίπεδο των γνώσεων αλλά και των ικανοτήτων και των στάσεων. Γίνεται εκπαίδευση σε κοινωνικές δεξιότητες, στην επικοινωνία, στην ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων και υιοθετούνται ενεργητικές μέθοδοι μάθησης. Συμπερασματικά, υπάρχει ανάγκη εκπαίδευσης στα δικαιώματα σε όλους τους μαθητές και όχι μόνο σ' αυτούς που επιλέγουν ν' ασχοληθούν μ' ένα πρόγραμμα αγωγής υγείας.

Βιβλιογραφικές αναφορές: 1) Χ. Χρηστίδου, Κ.Φυλακτού (2008) Εκπαιδευτικό Υλικό: Ταξιδεύοντας στον κόσμο, γνωρίζοντας τα δικαιώματά μου, Δ.Δ.Ε.Δ.Θ. 2) Ε. Αγάθωνος-Γεωργοπούλου & Μ.Τσάγκαρη (1999) Εγχειρίδιο για τα Δικαιώματα του Παιδιού, Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού, Αθήνα. 3) Α. Σουέρεφ & Ι. Μπίμπου-Νάκου (2006) Κατανοώντας την έννοια των Δικαιωμάτων του Παιδιού στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα, (σελ. 119-155) από το: Πλαίσια συνεργασίας Ψυχολόγων και Εκπαιδευτικών για την οικογένεια και το σχολείο Ι.Μπίμπου-Νάκου-Α.Στογιαννίδου Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδάνος

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Μαρία Ελευθεριάδου, Παιδοψυχίατρος, Επιμελήτρια Α Έ.Σ.Υ. Υπεύθυνη Ιατροπαιδαγωγικού Κέντρου Β. Ελλάδος

Βαγγέλης Τσαβδάρης, Εκπαιδευτικός- Συνεργάτης Αγωγής Υγείας

Ντίνα Σταμπόλη- Γεροβασιλείου, Ψυχολόγος Ειδικού Δημοτικού Σχολείου Κατερίνης
vogindroukas@yahoo.com

Η εφαρμογή προγραμμάτων σεξουαλικής αγωγής στα σχολεία, όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης εξακολουθεί να αποτελεί ένα θέμα ταμπού. Άλλωστε, οι σημαντικοί ενήλικες, τόσο οι γονείς, όσο και οι εκπαιδευτικοί δε νιώθουν πάντοτε άνετα να συζητήσουν για το θέμα αυτό με τα παιδιά. Ωστόσο, η έμφαση που δίνει το σύγχρονο σχολείο στην υλοποίηση Προγραμμάτων Αγωγής Υγείας θα μπορούσε να διευκολύνει και την ένταξη σ' αυτά ενός Προγράμματος με στόχο την προσέγγιση του θέματος «Φροντίζω το σώμα μου» ή «Το σώμα μου μου ανήκει», έτσι ώστε να καταφέρει το σχολείο και οι εκπαιδευτικοί σε συνεργασία με

επαγγελματίες ψυχικής υγείας να ενημερώσουν ολοκληρωμένα τους μαθητές, όχι μόνο για σεξουαλικά θέματα, αλλά και για κάποιους απλούς κανόνες αυτοπροστασίας. Αν αυτή είναι η πραγματικότητα για παιδιά χωρίς προβλήματα κατανόησης και αντίληψης, το ζήτημα καθίσταται ακόμη πιο περίπλοκο, όταν αναφέρεται κανείς στην ιδιαίτερη περίπτωση των ατόμων με νοητική υστέρηση. Οι γονείς των παιδιών με καθυστέρηση βέβαια, έχουν να χειριστούν πολλά διαφορετικά ζητήματα ταυτόχρονα, αρχίζοντας φυσικά από την αποδοχή της διάγνωσης και των δυσκολιών της καθημερινής ζωής που αυτή συνεπάγεται. Έτσι, ακόμη και όταν το παιδί με την καθυστέρηση μπαίνει στην εφηβεία, συχνά αγνοούν την αναδυόμενη σεξουαλικότητά του, καθώς και την εσωτερική ένταση που ο έφηβός τους βιώνει εξαιτίας της έκρηξης των ορμονών του φύλου.

14.00 – 15.20

ΠΑΙΔΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΣΕ ΕΙΔΙΚΟΥΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥΣ

Συντονισμός

Κωνσταντίνα Σκλάβου, Παιδαγωγός-Κοινωνική Λειτουργός, Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες.

Γιολάντα Δήμου, Ειδική Παιδαγωγός, Δρ. Ειδικής Παιδαγωγικής Παν/μίου Αθηνών

ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ ΣΤΟΥΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ: Η ΘΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

Κωνσταντίνα Σκλάβου,

Παιδαγωγός-Κοινωνική Λειτουργός, Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, sklanou@socialwork.gr

Η παρούσα εργασία επιδιώκει την ανάδειξη των επιπτώσεων της ενδοοικογενειακής βίας στη σωματική και ψυχική υγεία των αλλοδαπών παιδιών, που συμμετέχουν ως μάρτυρες ή θύματα στα επεισόδια βίας που εκτυλίσσονται ανάμεσα στους γονείς τους. Η ερευνητική διαδικασία βασίστηκε στο ποιοτικό πρότυπο. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 18 γυναίκες πρόσφυγες και μετανάστριες, θύματα ενδοοικογενειακής βίας, οι οποίες κλήθηκαν να απαντήσουν σε μια σειρά από ερωτήσεις αναφορικά με τη συμμετοχή των παιδιών τους, ως μάρτυρες ή θύματα στα επεισόδια βίας και να περιγράψουν τις επιπτώσεις στη συμπεριφορά τους. Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε μέσω ημιδομημένων ατομικών συνεντεύξεων, διάρκειας 1 ½ - 2 ωρών. Η επεξεργασία των δεδομένων στηρίχθηκε στην ανάλυση περιεχομένου. Τα ερευνητικά δεδομένα προσδιορίζουν τα προβλήματα που επιφέρει η βία στη σωματική και ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των παιδιών, καθώς και στη συμπεριφορά που στη συνέχεια υιοθετούν εντός και εκτός του οικογενειακού περιβάλλοντος.

ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΟΙ ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΑΙΤΟΥΝΤΕΣ ΑΣΥΛΟ: ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΝΤΑΙ Ή ΠΑΡΑΜΕΛΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ?

Αικατερίνη Καραστέργιου,

Κοινωνική Λειτουργός – Κοινωνιολόγος (MSc), Κοινωνική Υπηρεσία, Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης Παπαγεωργίου, Karastergiouk@hotmail.com

Η μελέτη αυτή αναφέρεται στη διερεύνηση της κατάστασης μιας ιδιαίτερα ευάλωτης κατηγορίας παιδιών που αποδεδειγμένα υφίσταται παραμέληση και ταυτόχρονα αποτελεί ομάδα υψηλού κινδύνου για κακομεταχείριση, εκμετάλλευση ακόμη και κακοποίηση – ψυχική, σωματική ή σεξουαλική: τους ασυνόδευτους ανήλικους που ζητούν πολιτικό άσυλο στην Ελλάδα. Το κύριο ερευνητικό ερώτημα είναι κατά πόσο υπάρχει κατάλληλη μέριμνα από την πολιτεία και επαρκή μέτρα υποδοχής για την προστασία των ανηλίκων. Η απάντηση σε αυτό το ερώτημα δίνεται εξετάζοντας το τί γίνεται καθημερινά στην πράξη, μέσα από τις προσωπικές εμπειρίες των ανηλίκων, σε αντιπαράθεση με τη νομοθεσία περί ασύλου και τις διεθνείς δεσμεύσεις της Ελλάδας. Ένας συνδυασμός μεθόδων χρησιμοποιήθηκε για τη συλλογή των δεδομένων: Ημιδομημένες συνεντεύξεις με ανήλικους που ζουν σε κέντρα υποδοχής και με επαγγελματίες που εργάζονται σε σχετικές με το άσυλο οργανώσεις. Επίσημα έγγραφα, εκθέσεις και σημειώματα παρατηρήσεων από διάφορες οργανώσεις χρησιμοποιήθηκαν επίσης. Τα ερευνητικά αποτελέσματα καταδεικνύουν σοβαρά προβλήματα στο εθνικό σύστημα ασύλου που προκαλούνται από κενά στη νομοθεσία, μη συμμόρφωση της στις υιοθετημένες Ευρωπαϊκές και διεθνείς συμβάσεις, κακή πρακτική και έλλειψη κατάλληλης υποδομής. Η περίπλοκη διαδικασία ασύλου, η έλλειψη υπηρεσιών για τον εντοπισμό των ανηλίκων, η μακροχρόνια διαδικασία της καταγραφής, οι καθυστερήσεις στην εξέταση των αιτήσεων, η κράτηση και η απέλαση των ανηλίκων, οι πολύ κακές συνθήκες στα κέντρα κράτησης, η ανεπαρκής πληροφόρηση, η έλλειψη διερμνέων και τα περιορισμένα κέντρα υποδοχής αποτελούν μερικά από τα προβλήματα που τονίζουν την ανεπαρκή προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων. Το ελληνικό σύστημα ασύλου με αποσπασματικά μέτρα και ασαφείς διαδικασίες φαίνεται πως δεν μπορεί να προστατεύσει τους ασυνόδευτους ανήλικους. Αντί αυτού, τους καθιστά περισσότερο ευάλωτους δημιουργώντας συνθήκες μέσα από τις οποίες οι ανήλικοι είναι πιθανό να εκτεθούν σε κίνδυνο και, ακόμα χειρότερα, να πέσουν θύματα διάφορων μορφών εκμετάλλευσης.

ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΚΑΙ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ (TRAFFICKING) ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΑΙΤΟΥΝΤΩΝ ΑΣΥΛΟ

Μαρίνα Ρώτα,

Κοινωνιολόγος – Εγκληματολόγος, Ειδική σύμβουλος κοινωνικών θεμάτων, Δήμος Μοσχάτου marinarota@hotmail.com

Κάθε χρόνο χιλιάδες άνθρωποι διασχίζουν τα σύνορα της Ε.Ε. σε αναζήτηση ασύλου. Σε μια προσπάθεια να συγκρατηθεί η εισροή των παρανόμων μεταναστών, οι χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης

έχουν προσθέσει πολυάριθμους περιορισμούς στους αιτούντες άσυλο. Οι περιορισμοί αυτοί αναγκάζουν τους εν δυνάμει πρόσφυγες να εμπλακούν σε εγκληματικές δραστηριότητες ως τον μόνο τρόπο για να ασκήσουν το καθολικό, ανθρωπινό δικαίωμά τους, να αφήσουν οποιαδήποτε χώρα και να μεταναστεύσουν. Υπολογίζεται ότι ένα ποσοστό 25-30%, οδηγείται σε υπόγεια μέσα, μέσω της χρήσης διακινητών και λαθρεμπόρων. Οι ανήλικοι οι οποίοι ταξιδεύουν χωρίς κάποιο ενήλικο άτομο υπεύθυνο για την επιμέλεια τους, γνωστοί ως «ασυνόδευτοι ανήλικοι», είναι εξαιρετικά ευάλωτοι σε αυτές τις εγκληματικές ομάδες. Έχουν εντοπιστεί πολλοί λόγοι που ωθούν ασυνόδευτους ανήλικους στην αναζήτηση ασύλου. Οι λόγοι αυτοί μπορεί να περιλαμβάνουν τους κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες και τις κρίσεις στις χώρες προέλευσης. Η διακίνηση τους από τα κυκλώματα δουλεμπορίας συνήθως έχει ως αποτέλεσμα και την εκμετάλλευση τους στη χώρα προορισμού, τις περισσότερες φορές για την αποπληρωμή του κόστους ταξιδιού. Ακόμα και μετά τον εντοπισμό τους από τον κρατικό μηχανισμό οι ανήλικοι παραμένουν ευάλωτοι. Στέλνονται σε κέντρα υποδοχής όπου το προσωπικό είναι ανεπαρκές και ανειδίκευτο. Τοποθετούνται μαζί με ενήλικους αιτούντες άσυλο και συνήθως ακολουθούν παράτυπα την ίδια διαδικασία ασύλου. Χωρίς την καθοδήγηση και την προστασία κάποιου ενήλικα, μην ξέροντας τη γλώσσα ή τον τρόπο λειτουργίας του συστήματος, οι ανήλικοι συχνά «εξαφανίζονται» από τα κέντρα υποδοχής, για να έρθουν σε επαφή με τους εμπόρους που τους εκμεταλλεύονται οικονομικά ή/ και σεξουαλικά.

Η ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΥΑΛΩΤΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Γιολάντα Δήμου,

Ειδική Παιδαγωγός, Δρ. Ειδικής Παιδαγωγικής Παν/μίου Αθηνών, jolandadimou@yahoo.gr

Η σεξουαλική κακοποίηση που ασκείται προς τα άτομα με αναπηρία αποτελεί ένα αποσιωπημένο και περιθωριοποιημένο κοινωνικό φαινόμενο στις σύγχρονες δυτικές κοινωνίες. Σκοπός της μελέτης είναι να διερευνήσει τη σεξουαλική κακοποίηση των αναπήρων. Το δείγμα αποτελείται από 62 άτομα με νοπηκή αναπηρία που διαγιγνώσκονται με οριακή νοημοσύνη και ελαφρά νοπηκή υστέρηση από 18 έως 33 ετών και ως ομάδα ελέγχου συμπεριλαμβάνονται άτομα από τον γενικό πληθυσμό ισόποσα κατανεμημένα ως προς το φύλο και την ηλικία των αναπήρων. Τα εμπειρικά δεδομένα συλλέχθηκαν με τη μέθοδο της δομημένης συνέντευξης για τα άτομα με νοπηκή αναπηρία και την Κλίμακα «Σεξουαλική γνώση, εμπειρία και ανάγκες» (SexKen-ID), ενώ τα δεδομένα των ατόμων από τον γενικό πληθυσμό συλλέχθηκαν με το ερωτηματολόγιο «Σεξουαλική γνώση, εμπειρία και ανάγκες» (SexKen). Από την ποσοτική και ποιοτική ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας προκύπτει ότι: α) Οι εμπειρίες σεξουαλικής κακοποίησης των αναπήρων αποτελούν εκτεταμένο φαινόμενο, β) Η ευαλωτότητα των αναπήρων είναι αυξημένη σε σχέση με αυτήν του γενικού πληθυσμού, γ) Οι ανάπηρες γυναίκες θυματοποιούνται συχνότερα από τους άνδρες, δ) Υφίσταται απουσία συναινετικών δεξιοτήτων των αναπήρων. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στις ιδιαίτερες μορφές κακοποίησης και εξαναγκασμού που ασκούνται

ΠΕΡΙΛΨΕΙΣ

προς τις ανάπηρες γυναίκες, καθώς και στους αιτιολογικούς παράγοντες του φαινομένου που αυξάνουν την κοινωνική και σεξουαλική ευαλωτότητα των αναπήρων. Επιχειρείται εξαγωγή σχετικών συμπερασμάτων και κριτική προσέγγιση και θεώρηση.

Ο ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΠΟΥ ΚΑΚΟΠΟΙΕΙΤΑΙ

Χαροκόπου Α., Τσιώνη Μ., Λάγγαρη Β., Σταυράκη Δ., Πανταζή Α., Σουμάκη Ε.

Ιατροπαιδαγωγική Μονάδα Δήμου Μεγαρέων, lagari_vera@hotmail.com

Περιστατικά που αφορούν παραμέληση και κακοποίηση ανηλίκων παρουσιάζουν προβλήματα που δυσκολεύουν την παροχή βοήθειας στα θύματα, όπως είναι η ανεπαρκής νομοθεσία και οι ελλείψεις στις κοινωνικές δομές. Η ιδιαιτερότητα και σοβαρότητα των περιπτώσεων κακοποίησης και παραμέλησης είναι διεθνώς παραδεκτό ότι απαιτεί την ύπαρξη εξειδικευμένων υπηρεσιών που να στελεχώνονται από ειδικά εκπαιδευμένο και έμπειρο προσωπικό (παιδοψυχίατρο, κοινωνικό λειτουργό, κλινικό ψυχολόγο, επιμελητή ανηλίκων κ.α). Οι παιδοψυχίατροι που αναλαμβάνουν τις άκρως εξειδικευμένες πράξεις χωρίς ιδιαίτερη στήριξη από νομικές υπηρεσίες, συχνά κακοποιούνται οι ίδιοι είτε εκτεθειμένοι στην κακόβουλη κριτική και απαξίωση της εργασίας τους από κάποιον από τους διαδίκους, είτε αμφισβητούμενοι όσον αφορά τις εκθέσεις τους ως μη διαθέτουσες το κατάλληλο κύρος. Αν και κάθε μορφή κακομεταχείρισης ενός παιδιού αποτελεί ποινικό αδίκημα, χρειάζεται να είμαστε πολύ επιφυλακτικοί στην ποινικοποίηση μιας «οικογενειακής υπόθεσης». Σημαντικό είναι να λαμβάνουμε υπόψιν το στίγμα στην οικογένεια και μια σειρά μακροχρόνιων ψυχολογικών επιπτώσεων που αυτό φέρει. Πρωταρχική μας αποστολή είναι η υποστήριξη της ψυχικής υγείας του παιδιού και η εργασία με την οικογένεια. Απαραίτητο είναι να υπάρξουν και να στελεχωθούν δομές με πλήρως διευρυμένη ομάδα και σαφές θεωρημένο πρωτόκολλο αξιολόγησης από την παιδοψυχιατρική κοινότητα έτσι ώστε να μπορούν να παρέχουν θεραπευτικές παρεμβάσεις.

15.30 – 16.50

ΠΑΙΔΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΤΑ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ

Διοργάνωση

Α΄ Μαιευτική-Γυναικολογική Κλινική Πανεπιστημίου Αθηνών & Σύλλογος Εργαζομένων Μονάδων Κοινωνικής Φροντίδας ΑΥΠΕ Αττικής, agnodiki@sch.gr

Συντονισμός

Πετρος Δρακάκης, επικ. Καθ. Μαιευτικής-γυναικολογίας, Α΄ Μαιευτικής-γυναικολ. Κλινικής Πανεπιστημίου Αθηνών

Μυρτώ Σωτηροπούλου, Μαιευτήρας-Γυναικολόγος, Επιστημονικός συνεργάτης Α΄ Μαιευτικής-Γυναικολογικής Κλινικής Πανεπιστημίου Αθηνών, Κέντρο Οικογενειακού Προγραμματισμού

ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΑ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΗΣ ΕΦΗΒΗΣ: Η ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΟΥ

Μυρτώ Σωτηροπούλου,

Μαιευτήρας-Γυναικολόγος, Επιστημονικός συνεργάτης Α΄ Μαιευτικής-Γυναικολογικής Κλινικής Πανεπιστημίου Αθηνών, Κέντρο Οικογενειακού Προγραμματισμού

Η ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗ-ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΜΕΝΗ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ

Ανθή Βασιλείου-Λαμπίρη,

Παιδαγωγός-Νηπιοκομος, Παιδόπολη Αγ.Ανδρέας

ΕΜΠΕΙΡΙΚΕΣ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΑ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΥΣ ΕΦΗΒΟΥΣ

Θεοδώρα Καββαδά,

Παιδαγωγός, Παιδόπολη, Αγ. Βαρβάρα

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΑΙΔΟΠΟΛΗ ΤΙ; ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΓΚΕΣ ΣΤΗΝ ΕΝΗΛΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΠΡΩΗΝ ΦΙΛΟΞΕΝΟΥΜΕΝΩΝ ΜΕ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ-ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗΣ

Αικατερίνη Σικινιώτη

Ψυχολόγος, Προϊσταμένη κοινωνικών υπηρεσιών Παιδόπολης, Αγ.Βαρβάρα

17.00 – 18.20

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ Μ.Κ.Ο. ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Συντονισμός

Σωτήρης Παπασπυρόπουλος, Ιατρός, Διευθυντής Διαδημοτικού Δικτύου Υγείας Κοινωνικής Αλληλεγγύης ΟΤΑ

ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗ ΨΥΧΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΤΗΣ ΧΕΒΡΩΝΑΣ

Ελίνα Πελεκάνου, Ψυχολόγος,

Απόστολος Βεϊζής, Υπεύθυνος Προγραμμάτων

Γιατροί Χωρίς Σύνορα, Apostolos.VEIZIS@athens.msf.org

Τα παιδιά στην Παλαιστίνη γεννιούνται και μεγαλώνουν μέσα σε μία βεβαρύμενη πολιτική κα-

Περίληψεις

τάσταση που επηρεάζει σαφώς την ψυχική τους ανάπτυξη. Στην Χεβρώνα της Δ. Όχθης τα ισραηλινά στρατιωτικά check points, οι εβραϊκοί εποικισμοί στο κέντρο της πόλης, ο έλεγχος, οι συλλήψεις, η απουσία παλαιστινιακής αρχής με εξουσία δυσκολεύουν την ζωή των κατοίκων και βέβαια των παιδιών. Τα παιδιά από πολύ μικρά βιώνουν την κατάλυση της ασφάλειας του σπιτιού τους, το ίδιο τους το σπίτι ενίοτε, την βίαιη σύλληψη μελών της οικογένειας τους μπροστά στα μάτια τους, την απουσία του γονέα, το θάνατο μέλους της οικογένειας, και την δική τους σωματική κακοποίηση. Όλα αυτά δημιουργούν διάφορα ψυχολογικά προβλήματα στα παιδιά που οι γονείς συχνά αδυνατούν να αντιμετωπίσουν και λόγω της δικής τους βεβαρυμένης ψυχολογικής κατάστασης και λόγω της απουσίας κατάλληλων δομών που θα μπορούσαν να τους στηρίξουν. Το επίπεδο ένταση της διαμάχης και η ενίοτε εκεχειρία δεν αλλάζει και πολλά πράγματα καθώς η καθημερινότητα των παιδιών είναι ήδη αρνητικά επηρεασμένη. Η διαδρομή για το σχολείο μπορεί να κρύβει ψυχική/ σωματική κακοποίηση, το παιχνίδι στο δρόμο με τους φίλους μπορεί να κρύβει άγχος, ο βραδυνός ύπνος μπορεί εύκολα να διαταραχθεί και να γίνει πηγή αγωνίας. Κάποια στιγμή μαθαίνουν να ζουν με αυτές τις ελλείψεις βασικών δικαιωμάτων όχι επειδή συνηθίζουν όμως απλά επειδή δεν έχουν άλλες επιλογές. Κάποια παιδιά μεγαλώνουν με το ιδεώδες της αντίστασης και ενός συγκεκριμένου σκοπού: να γίνουν μάρτυρες. Άλλα πάλι ονειρεύονται να φύγουν από την χώρα και άλλα ζουν μέσα στη θλίψη και την έλλειψη ελπίδας. Το πρόγραμμα ψυχολογικής υποστήριξης στα θύματα της συνεχιζόμενης αυτής διαμάχης των ΓΧΣ εφαρμόζεται στη Χεβρώνα, στη Γάζα και στην Ναμπλούς. Εκπαιρισμένοι και ντόπιοι ψυχολόγοι σε συνεργασία με κοινωνικούς λειτουργούς και γιατρούς προσπαθούν να παράσχουν μια ολοκληρωμένοι μορφή στήριξης.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΨΥΧΩΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ

Αναγνωστοπούλου Όλγα, Μουζάς Δημήτριος, Χιώτη Ιωάννα, Φαλάρα Φραγκίσκα, Γιωτάκος Ορέστης

Κινητή Μονάδα Ψυχικής Υγείας Καρδίτσας, ΜΚΟ Αλληλεγγύη, www.solidarity.gr

Τα τελευταία χρόνια υπήρξε έκρηξη της έρευνας σχετικά με την ανάπτυξη του εγκεφάλου και τις επιπτώσεις της κακοποίησης στην ανάπτυξή του κατά τη νηπιακή και πρώιμη παιδική ηλικία. Αυτή η έρευνα αρχίζει να δίνει σαφείς ενδείξεις ότι κατά τα πρώτα χρόνια ενός παιδιού η ανάπτυξη του εγκεφάλου μπορεί να μεταβληθεί από κάποιο παρατεταμένο, σοβαρό ή απρόβλεπτο στρες, περιλαμβανομένης της κακοποίησης. Μια τέτοια μεταβολή στην ανάπτυξη του εγκεφάλου μπορεί με τη σειρά της να επηρεάσει αρνητικά το παιδί, στη σωματική, γνωστική, συναισθηματική και κοινωνική του ανάπτυξη. Μία από τις σημαντικότερες έρευνες της προηγούμενης δεκαετίας είχε αποδείξει τη σύνδεση ανάμεσα στην παιδική κακοποίηση και τις επικίνδυνες για την υγεία συμπεριφορές στο μέλλον. Ένα λεπτομερές προσχέδιο για κάθε νέα μελέτη που ερευνά αυτές τις συνδέσεις παρέχεται

από τα Ερωτηματολόγια Αντίξων Εμπειριών Παιδικής Ηλικίας του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (Adverse Childhood Experiences Questionnaires). Το δείγμα της παρούσας έρευνας αποτελούν άνδρες πάσχοντες από ψυχωτική διαταραχή που εξυπηρετούνται από την Κινητή Μονάδα Ψυχικής Υγείας Καρδίτσας. Βρέθηκε ότι οι ασθενείς με ψυχωτική διαταραχή εμφανίζουν ιδιαίτερα επιβαρυσμένο ιστορικό συναισθηματικής και σωματικής κακοποίησης κατά τη διάρκεια των πρώτων 18 χρόνων της ζωής τους. Συζητώνται οι ιδιαιτερότητες εφαρμογής του ερωτηματολογίου στο συγκεκριμένο δείγμα ατόμων και προτείνονται τακτικές λήψης του ιστορικού, καθώς και της ειδικής αντιμετώπισης των συμπτωμάτων που σχετίζονται με την κακοποίηση.

TRAFFICKING ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΜΕ ΤΗ ΜΟΡΦΗ ΤΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ – Η ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΡΟΜΟ

Έλντα Μαρία Λούκα, Κοινωνιολόγος, ΑΡΣΙΣ – Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων, info@arsis.gr

Στην Ελλάδα τα περισσότερα ανήλικα θύματα trafficking ή οικονομικής εκμετάλλευσης προέρχονται από την Αλβανία (τελευταία από νεοεισαχθέντες χώρες στην Ευρωπαϊκή Ένωση). Εργάζονται πολλές ώρες την ημέρα, δεν έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση και σε υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας, και η ποιότητα της ζωής και της ανάπτυξής τους βρίσκεται σε χαμηλό επίπεδο. Για την άθιση του trafficking από τις συγκεκριμένες χώρες συνέβαλαν πολλοί παράγοντες: γεωγραφικοί, οικονομικοί, κοινωνικοί και πολιτικοί. Σύμφωνα με όσα ορίζει η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η παιδική εργασία συνιστά καταπάτηση των δικαιωμάτων των παιδιών. Επιπλέον, τα παιδιά θύματα οικονομικής εκμετάλλευσης, κακοποιούνται σωματικά και ψυχολογικά. Η Άρσις δουλεύει στο πεδίο του trafficking ανηλίκων και της παιδικής εργασίας από το 1998 μέχρι και σήμερα με την δράση Transnational Actions Against Child Trafficking σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη και Τίρανα Αλβανίας. Με βασικό εργαλείο την μεθοδολογία του street work (κοινωνική εργασία στο δρόμο), κοινωνικοί επιστήμονες διαπιστώνουν να προκύπτει μια αλλαγή του φαινομένου. Η εκμετάλλευση πλέον έχει περάσει στα χέρια των ίδιων των γονέων. Δουλεύουμε με τα βιώματα ανισότητας, διακρίσεων, παραμέλησης, περιθωριοποίησης και θυμού των παιδιών. Στόχημά μας είναι η επανάκτηση της εμπιστοσύνης τους στην κοινωνία και απαιτεί πολυεπίπεδη δουλειά με παιδιά, οικογένειες, κοινότητα. Ένα άλλο χαρακτηριστικό της αλλαγής του φαινομένου από τις αρχές του 2007 είναι η εμφάνιση οικογενειών στην επατεία προερχόμενες από τις νεοεισαχθείσες χώρες της Ε.Ε.. Η οικονομική ευθύνη της οικογένειας που μέχρι τώρα επιβάρυνε τα παιδιά, μοιράζεται σε όλα τα μέρη της οικογένειας. Το γεγονός ότι τα παιδιά θύματα συνοδεύονται από τους γονείς, δίνει το προνόμιο οι γονείς να κατηγορηθούν όταν και εφόσον συλληφθούν μόνο για επατεία, μικρή και εξαγοράσιμη ποινή. Παράλληλα, με την γενικευμένη φτώχεια στις χώρες αυτές το trafficking και η οικονομική εκμετάλλευση ανηλίκων επισκιάζεται από τις μεταναστευτικές ροές, δημιουργώντας νομικά, κοινωνικά και ηθικά ζητήματα.

ΠΕΡΙΛΨΕΙΣ

ΠΑΙΔΙΑ ΠΟΥ ΦΙΛΟΞΕΝΟΥΝΤΑΙ ΣΕ ΞΕΝΩΝΑ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΘΥΜΑΤΩΝ TRAFFICKING

Σοφία Λέκκα, Ψυχολόγος

Ρίτα Μορδώχ, Κοινωνική Λειτουργός

*Ξενώνας Κακοποιημένων Γυναίκων και Θυμάτων Τράφικινγκ "Στοργή", ΜΚΟ Αλληλεγγύη
www.solidarity.gr , storgi@solidarity.gr*

Η φιλοξενία κακοποιημένων γυναικών και θυμάτων τράφικινγκ, που είναι μητέρες και συνοδεύονται από τα παιδιά τους, είναι αρκετά συχνή. Στη διάρκεια των 2 περίπου ετών λειτουργίας, στον Ξενώνα μας φιλοξενήθηκαν μαζί με τις μητέρες τους 58 παιδιά (7 παιδιά 1-12 μηνών, 22 παιδιά 1-6 ετών, 18 παιδιά 6-10 ετών, 5 παιδιά 10-15 ετών, και 6 παιδιά 16-18 ετών. Είναι γνωστό ότι η παρουσία των παιδιών σε περιστατικά κακοποίησης της μητέρας, τα καθιστά αυτομάτως θύματα βίας. Τα κυρίαρχα συναισθήματα που παρατηρήσαμε στα παιδιά που φιλοξενήσαμε ήταν διάχυτος φόβος, παθητικότητα και παραίτηση, επίπλαστη δύναμη και θέληση, θυμός, τάσεις φυγής, σύγχυση, χαοτικοί στόχοι ή αδυναμία μακροπρόθεσμων στόχων, ανησυχία, πανικός, αδυναμία συγκέντρωσης, ντροπή, καχυποψία, και χαμηλή αυτοπεποίθηση. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε σχετίζονται κυρίως θέματα σχέσης μητέρας-παιδιού, νομικά θέματα, όπως επιμέλειες ή έκδοση νομιμοποιητικών εγγράφων, καθώς και θέματα εκπαίδευσης των παιδιών.

Η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΜΚΟ PRAKSIS ΣΤΑ «ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΔΡΟΜΟΥ» (STREET CHILDREN) ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗΣ

Όλγα Μπαμπάνη,

Κοινωνική Κλινική Ψυχολόγος MSc, ΜΚΟ PRAKSIS, o.babani@praksis.gr

Η παρέμβαση της ΜΚΟ PRAKSIS και πιο συγκεκριμένα του Προγράμματος «Παιδιά της Διπλανής Πόρτας» (ΠΠΔΠ) στόχο έχει τη μείωση του φαινομένου της παιδικής εργασίας στη Θεσσαλονίκη, την ψυχοκοινωνική αποκατάσταση των παιδιών και την κοινωνική (επαν)ένταξη των οικογενειών τους. Η βασική μέθοδος που χρησιμοποιείται είναι η κοινωνική εργασία στο δρόμο (street work), η οποία επιτρέπει τη συνάντηση με τα παιδιά και τις οικογένειές τους στο φυσικό τους περιβάλλον. Από την καθημερινή εμπειρία που συλλέγουμε στο δρόμο προκύπτει ότι υπάρχουν πολλές περιπτώσεις παιδιών που είναι θύματα εκπαιδευτικής, σωματικής, ιατρικής αλλά και συναισθηματικής παραμέλησης. Τα παιδιά που εργάζονται στο δρόμο (street children/ «παιδιά του δρόμου») είναι ένας πληθυσμός με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Πρόκειται για παιδιά που φαίνεται να διαμορφώνουν την ταυτότητά τους γύρω από την εργασία και γύρω από αυτή περιστρέφονται και όλες οι αξίες της ζωής τους. Βασικός στόχος της παρέμβασης του ΠΠΔΠ είναι να ανιχνεύσει τις συνθήκες ζωής των παιδιών και να συμβάλλει στο μέγιστο στη βελτίωσή τους. Οι δράσεις του Προγράμματος προσανατολίζονται, μεταξύ άλλων, στην πρόληψη και στην αντιμετώπιση περιπτώσεων παραμέ-

λησης. Το μέσο για να πραγματοποιηθούν τα παραπάνω είναι η εκπαίδευση των δικαιωμάτων του παιδιού, οι ειδικές ενημερώσεις αγωγής υγείας, οι εκδηλώσεις ευαισθητοποίησης γύρω από το ζήτημα των «παιδιών του δρόμου», οι συνεργασίες με τους εκπαιδευτικούς, την Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, οι ψυχοεκπαιδευτικές δραστηριότητες με τα παιδιά και η ενδυνάμωση, εκπαίδευση και υποστήριξη των οικογενειών τους.

ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΟΛΙΣΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΤΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΠΑΡΑΒΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΜΥΓΔΑΛΕΖΑΣ

*Μπεκιάρη Ελένη, MD, Κατσαδώρας Κυριάκος, Ψυχίατρος, Γαρώνη Δωροθέα, Ψυχολόγος
ΚΛΙΜΑΚΑ ΜΚΟ, www.klimaka.org.gr*

Η ελληνική ποινική νομοθεσία σε μια προσπάθεια εκσυγχρονισμού και εναρμόνισης με τα ευρωπαϊκά πρότυπα προέβη το 2003 σε «Αναμόρφωση της ποινικής νομοθεσίας ανήλικων και άλλες διατάξεις» τροποποιώντας και βελτιώνοντας την ισχύουσα από το 1951 ποινική νομοθεσία ανήλικων ατόμων. Με την προσθήκη νέων αναμορφωτικών θεραπευτικών μέτρων, η παραπομπή του ανηλίκου σε σωφρονιστικό κατάστημα, καθίσταται -νομοθετικά τουλάχιστον- ως η έσχατη λύση. Τον Σεπτέμβριο του 2007 η Διεύθυνση του καταστήματος της Αμυγδαλέζας, ενόψει της μετατροπής του καταστήματος σε «Πρότυπο Κέντρο Υποδοχής Αλλοδαπών Ανήλικων παραβατών», απευθύνθηκε στην ΚΛΙΜΑΚΑ ζητώντας κατευθυντήριες γραμμές για την αναδιαμόρφωση του χώρου. Για τη σύνταξη της πρότασης συνεργάστηκε μια ομάδα αποτελούμενη από ψυχολόγο, ψυχίατρο, κοινωνικό λειτουργό, εργοθεραπευτή και νομικό σύμβουλο. Βάσει των διεθνών τάσεων στην αντιμετώπιση της ανήλικης παραβατικότητας, της εμπειρίας της ΚΛΙΜΑΚΑ στο θέμα αυτό και των προσδοκιών μας για ένα ολοκληρωμένο σύστημα επανένταξης κατατέθηκε ένα διεπιστημονικό προσχέδιο πρότασης σχετικά με την κατασκευή και τη λειτουργία του κέντρου. Το προσχέδιο περιελάμβανε τις εξής παραμέτρους: • Την κατασκευή ειδικών υποδομών (διαφοροποίηση των υποδομών ανάλογα με την ομάδα στόχο). • Τον αριθμό των κρατουμένων (σχέση αριθμού κρατουμένων με ψυχολογικές επιπτώσεις κράτησης, με την επίτευξη της επανένταξης και με το φορτίο εργασίας του προσωπικού). • Τη διαμόρφωση των χώρων (φωτισμός, αερισμός, χρώματα, υλικά, οπτικο-ακουστική επαφή με τον έξω κόσμο). • Το πρόγραμμα απασχόλησης / επανένταξης (ψυχιατρική-ψυχολογική στήριξη, δημιουργική απασχόληση, εκπαίδευση, πολιτισμικοί - θρησκευτικοί- οικονομικοί- οικογενειακοί παράγοντες). • Το προσωπικό του καταστήματος (ρόλος, μίμηση προτύπου, επίβλεψη, εργασιακή εξουθένωση, εκπαίδευση). Η συνεργασία της ΕΛ. ΑΣ. με ειδικούς ψυχικής υγείας θα μπορούσε να αποτελέσει ένα πρώτο βήμα στη βελτίωση του συντονισμού υπηρεσιών και φορέων. Ωστόσο, στην αντιμετώπιση της ανήλικης παραβατικότητας και του φαινομένου της μετανάστευσης κρίνεται απαραίτητη η ύπαρξη ολοκληρωμένων εξωιδρυματικών υποδομών ώστε να καταστεί εφικτή τόσο η εφαρμογή του Ν.3189/200 όσο και η επαν-ένταξη των ανηλίκων.

ΠΕΡΙΛΨΕΙΣ

18.30 – 19.30

**ΠΟΡΝΟΓΡΑΦΙΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ- ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ
ΣΤΟ α 348 Α Π.Κ.**

Συντονισμός

Φωτεινή Μηλιώνη, Νομικός, Επιστημονικός Συνεργάτης Εργαστηρίου Εγκληματολογικών και Ποινολογικών Ερευνών, Νομικού Τμήματος Παν/μίου Αθηνών
Ιωάννης Ηλίας, Νομικός, Δρ. Νομικής, Δικηγόρος Πειραιά

ΤΟ ΑΤΥΠΟ ΤΡΑΥΜΑ: ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΝΕΑ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗΣ

Ηλίας Κορομηλάς,

Δρ Παντείου Πανεπιστημίου, ilkor@panteion.gr

Υπό τις συνθήκες ανάπτυξης της σημερινής διαφημιστικής εικόνας, η εικονική πραγματικότητα (virtual reality) φαίνεται να παίζει ένα ρόλο πολλαπλού δείκτη για μια ομάδα πεδίων αλληλεπίδρασης. Πεδίων όπως το δικανικό, το σωφρονιστικό, της κοινωνιολογικής και εγκληματολογικής ανάλυσης, της ανθρωπολογικής προέλευσης και – κατά έναν τρόπο – του προϋποτιθέμενου πλαισίου της πολιτικής φιλοσοφίας. Και τούτο γιατί δεδομένα που δεν αντλούνται είτε απευθείας από τη ρεαλιστική πραγματικότητα, είτε από τα ερμηνευτικά της επιστημονικά μοντέλα, καλούνται να υπαγορεύσουν συμπεριφορές φαινομενικά καταναλωτικές, αλλά υποδορίως υπαγορευτικές των νέων ή των υπό διαμόρφωσιν ρόλων που απαιτούνται για οποιαδήποτε δράση εντός των ορίων της κοινωνικής αρένας. Υπό το πρίσμα των παραπάνω, μπορεί κανείς να μελετήσει την διάβρωση της κλασικής έννοιας της απαγόρευσης και της ποινής (όπως κατάγονται από τις αρχές του Διαφωτισμού) και να επιχειρήσει την αναζήτηση συμπερασμάτων στο ασύμβατο μεταξύ μιας νέας ορολογίας για τις ως άνω έννοιες και των γνωστών όρων περιγραφής της ψυχολογίας. Και μάλιστα, όχι μόνο της φροϋδικής και μετα-φροϋδικής γραμμής σκέψης, αλλά ακόμα και της γνωστικής ψυχολογικής άποψης, που προσπαθεί εντατικά – αν και κατά περίπτωση με αμφίβολη επιτυχία – να θεμελιώσει αιτιοκρατικά δομημένο επιστημονικό λόγο. Στην πρόταση εργασίας μου επιχειρώ να «περιγράψω» τα παιδικά ψυχικά τραύματα που δεν είναι καν αναγνωρίσιμα σε πρώιμο στάδιο ως παραβατικές συμπεριφορές, καθώς η ίδια η συμπεριφορά των παιδιών κατά μέσον όρο δεν έχει ακόμη αναγνωριστεί ως παρεκκλίνουσα, σύμφωνα με την έννοια του παιδιού κατά την προ-εικονικής πραγματικότητας εποχή. Και θα επιχειρήσω να καταδείξω πώς η μή αναγνώριση ανάγεται σε ένδεια περιγραφής λόγω κορεσμένων ψυχολογικών όρων και αδυναμίας εξάσκησης του παρατηρησιακού δυναμικού του ενήλικου περιβάλλοντος. Καταλήγοντας, θα προσπαθήσω να συνδέσω την παιδική εγκληματικότητα (ενεργητική αντίδραση) και την παιδική κακοποίηση (παθητική αποδοχή) με το πρόβλημα του μεταμοντέρνου ασύνδετου μεταξύ θεσμοποιητικών και θεσμοθετικών διεργασιών μέσα στους χαλαρούς νεο-φυλετικούς (neo-tribal) θύλακες των μεγα-αστικών υποδοχέων.

ΠΑΙΔΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: ΝΕΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ ΠΟΡΝΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Κικίλιας Παναγιώτης, Υποψήφιος Διδάκτωρ στο Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Τμήμα Κοινωνιολογίας, Τομέας Εγκληματολογίας.

Καρλή Χρυσούλα, Πτυχιούχος Κοινωνιολογίας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

PAFOR@mycosmos.gr, ckstyle16345@yahoo.com

Η πρόσβαση στο διαδίκτυο κυρίως μέσω των ηλεκτρονικών υπολογιστών και πλήθους άλλων ψηφιακών μέσων επικοινωνίας, αποτελεί πλέον μια διαδικασία στην οποία ολοένα και περισσότερα παιδιά εμπλέκονται τόσο στην Ελλάδα, όσο και σε άλλες χώρες του κόσμου. Στην πραγματικότητα, η ανάπτυξη της τεχνολογίας δεν έχει πάντα θετικά αποτελέσματα. Μεγάλη πλειοψηφία των παιδιών είναι εκτεθημένη πολλές φορές σε υλικά τα οποία όχι μόνο σοκάρουν και είναι σίγουρα επιβλαβή, αλλά πιθανόν να έρχονται σε επαφή είτε με οργανισμούς ή μεμονομένα άτομα, τα οποία κάθε άλλο παρά ασφαλή είναι. Η παιδική κακοποίηση είναι φαινόμενο που υπήρχε πολύ πριν την εμφάνιση του διαδικτύου και ακολουθεί μονοπάτια τα οποία στις μέρες μας ελέγχονται ολοένα και πιο αποτελεσματικά από τις Αστυνομικές ή άλλες αρχές. Κύριως σκοπός της συγκεκριμένης εργασίας είναι να συγκροτήσουμε τις ήδη υπάρχουσες πληροφορίες σχετικά με την παιδική κακοποίηση και να την διαχωρήσουμε από την έννοια της παιδικής πορνογραφίας. Αυτή η μελέτη, έχει επίσης ως στόχο να αναπτύξει σε τι έκταση έχει διευρυνθεί το φαινόμενο της παιδικής κακοποίησης διακινούμενο μέσω φωτογραφικού ή μαγνητοσκοπημένου υλικού, και να κάνει μια προσπάθεια να αναδείξει τις νέες μορφές παιδικής κακοποίησης μέσω διαδικτύου, οι οποίες έχουν την δυνατότητα να προσελκύουν την προσοχή όλων όσων παρουσιάζουν σεξουαλικό ενδιαφέρον για παιδιά και τους βοηθούν να διαπράξουν αληθινά εγκλήματα απέναντί τους. Η έρευνα καταλήγει με την ανάλυση του προφίλ των διακινητών τέτοιου είδους υλικού στο διαδίκτυο, σε μια προσπάθεια να συσχετίσουμε τον χαρακτήρα τους, με την τάση τους στην παιδική κακοποίηση. Παρόλη τη δυσκολία συγγραφής της συγκεκριμένης έρευνας κυρίως λόγω μεθοδολογικών προβλημάτων που σχετίζονται με την δυσκολία στην πρόσβαση των στοιχείων αλλά και στα ηθικά εμπόδια που προκύπτουν για την ανάλυσή τους, η μελέτη σίγουρα προσπαθεί να δώσει σχήμα, μορφή και κατανόηση σε ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα, το οποίο συνεχίζει να αποσπά το μεγαλύτερο ποσοστό του ενδιαφέροντος της κοινής γνώμης, των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, και των Αρχών και γενικότερα όλων όσων έχουν σαν προτεραιότητά τους τα παιδιά.

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ ΕΛ.ΑΣ. ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Εμμανουήλ Σφακιανάκης, Προϊστάμενος Τμήματος Ηλεκτρονικού Εγκλήματος, ΕΛ.ΑΣ.

Ευθύμιος Λύσσαρης, Υπαστυνόμος Α, ΕΛ.ΑΣ.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

ΠΟΡΝΟΓΡΑΦΙΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ: ΟΙ ΝΕΕΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΤΟ α 348 Α Π.Κ. ΚΑΙ Η ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΗ ΤΟΥΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Ιωάννης Ν. Ηλίας

Δρ. Νομικής – Δικηγόρος Πειραιά

ioannisilias@gmail.com

Με τον ν. 3625/07 (ΦΕΚ Α΄ 290/24.12.07) κυρώθηκε και τέθηκε σε ισχύ το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την εμπορία παιδιών, την παιδική πορνεία και την παιδική πορνογραφία, το οποίο υιοθετήθηκε με το υπ' αριθ. 54/263/25-05-2000 ψήφισμα της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών. Με το εν λόγω νομοθέτημα και στα πλαίσια εναρμόνισης της ελληνικής νομοθεσίας με το ως άνω Προαιρετικό Πρωτόκολλο τροποποιείται πλήθος ουσιαστικών ποινικών και δικονομικών διατάξεων και εισάγονται νέες, όπως π.χ. το νέο α. 323Β΄ για τη διενέργεια ταξιδιών σεξουαλικού τουρισμού. Η παρούσα εισήγηση επικεντρώνεται στο α. 348Α΄ Π.Κ. «Πορνογραφία Ανηλίκων», όπως αυτό τροποποιείται από την § 10 του άρθρου δεύτερου ν. 3625/07. Με αφορμή τις τροποποιήσεις, που επέλεξε ο έλληνας νομοθέτης να κάνει, (ή να μην κάνει) στο α. 348Α΄ Π.Κ., επιχειρείται να αναπτυχθούν κάποιες κρίσιμες εγκληματολογικές προβληματικές σχετικά με το φαινόμενο της παιδικής πορνογραφίας, ιδίως στο διαδίκτυο, με σκοπό όχι βέβαια την εξαντλητική επεξεργασία του φαινομένου, αλλά τη συμβολή στην αποκάθαρση βασικών πτυχών του και τη συνεισφορά στην ψύχραιμη και ρεαλιστική επιστημονική επεξεργασία και αντεγκληματική αντιμετώπισή του. Η δε παρουσίαση της νέας νομοτυπικής μορφής του εγκλήματος της πορνογραφίας ανηλίκων αποσκοπεί στην ανάδειξη βασικών προβληματικών, που σχετίζονται με την φαινομενολογία του προβλήματος και την εγκληματολογική της επεξεργασία.

19.45 – 21.00

ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ

Συντονισμός

Μαρία Τσιλιάκου, Νομικός-Εγκληματολόγος

Μάχη Λαζαρίδου, Νομικός

ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ: ΜΙΑ «ΑΠΑΓΟΡΕΥΜΕΝΗ ΣΧΕΣΗ»;

Σοφία Γιοβάνογλου,

Δ.Ν., Επιστημονική Συνεργάτις Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, sgiovano@law.auth.gr

Το ζήτημα της εφαρμογής διαδικασιών αποκαταστατικής δικαιοσύνης (διαμεσολάβησης, οι-

κογενειακών συνεδριών, κύκλων προσδιορισμού κυρώσεων κ.ά.) σε υποθέσεις ενδοοικογενειακής βίας έχει προκαλέσει μεγάλη και έντονη συζήτηση. Οι αποκαταστατικές διαδικασίες, παρότι σε διάφορες χώρες χρησιμοποιούνται ευρέως σε υποθέσεις κυρίως ανήλικων δραστών, θεωρούνται ακόμη και από εκπροσώπους της αποκαταστατικής δικαιοσύνης ακατάλληλες για τη διευθέτηση υποθέσεων ενδοοικογενειακής βίας, οι οποίες αφορούν γυναίκες και παιδιά και χαρακτηρίζονται από δομική ανισότητα. Ωστόσο, σθεναρά υποστηρίζονται και επιχειρήματα υπέρ της εφαρμογής τους στις εν λόγω υποθέσεις, ενώ σε αυτά προστίθενται τελευταία και στοιχεία εμπειρικών ερευνών που αποδεικνύουν ότι οι αποκαταστατικές διαδικασίες μπορούν υπό προϋποθέσεις να αποδώσουν ορισμένα σημαντικά οφέλη στα μέρη που μετέχουν της σύγκρουσης. Η συζήτηση αυτή αποτελεί το αντικείμενο της παρούσας εισήγησης, στην οποία θα εξετασθούν τα κυριότερα επιχειρήματα που έχουν εκφρασθεί υπέρ και κατά της εφαρμογής των αποκαταστατικών διαδικασιών στις υποθέσεις ενδοοικογενειακής βίας, αφού πρώτα παρουσιασθούν συνοπτικά η αποκαταστατική δικαιοσύνη και οι διαδικασίες της. Ιδιαίτερο βάρος θα δοθεί στη συνέχεια στην παρουσίαση των δημοσιευμένων συγκριτικών ερευνητικών δεδομένων για τα οφέλη και τα προβλήματα των αποκαταστατικών διαδικασιών έναντι της συμβατικής ποινικής διαδικασίας σε υποθέσεις σεξουαλικής κακοποίησης μέσα στην οικογένεια. Η παρουσίαση αυτή σκοπό έχει να διευρύνει τη συζήτηση που προκάλεσε η εισαγωγή στην ελληνική έννομη τάξη του αποκαταστατικού θεσμού της διαμεσολάβησης σε υποθέσεις πλημμελημάτων ενδοοικογενειακής βίας, με βάση τα άρθρα 11-13 του νόμου 3500/2006 «Για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας και άλλες διατάξεις».

ΠΑΙΔΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ: ΝΟΜΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΣΕ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΑΓΓΛΙΑ

Αγγελική Κουτσούκου,

Υποψήφια Διδάκτωρ Τομέας Εγκληματολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο, koutsoukouangeliki@hotmail.com

Ως παιδική κακοποίηση ορίζεται η ηθελημένη χρήση σωματικής ή ψυχολογικής βίας καθώς και η πράξη αμέλειας που παρατηρείται από τη πλευρά του γονέα / κηδεμόνα, ή άλλου ενήλικου προσώπου και οι οποίες αποσκοπούν στον τραυματισμό, την κάκωση ή την εξόντωση του παιδιού. Σύμφωνα με στοιχεία που προκύπτουν από αναπτυγμένες χώρες της Ευρώπης, τέσσερα παιδιά χάνουν την ζωή τους κάθε μέρα από την κακοποίηση. Στην Ελλάδα, στις 100.000 γεννήσεις τον χρόνο αναμένεται ότι 1000-2000 παιδιά θα κακοποιηθούν. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, οφείλουν να παίρνουν όλα τα κατάλληλα νομοθετικά, διοικητικά κοινωνικά και εκπαιδευτικά μέτρα, προκειμένου να προστατευθούν από κάθε μορφή σωματικής ή πνευματικής βίας ή κακομεταχείρισης. Στην Ελλάδα υπάρχουν διαθέσιμες ποινές του Ποινικού Κώδικα που τείνουν να γίνουν αυστηρότερες, καθώς υπάρχει αναμόρφωση της νομοθεσίας. Η σχετική νομοθεσία αφορά στην αποτελεσματικότερη

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

προστασία των παιδιών από τη σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση και περιέχει διατάξεις που αφορούν στη λήψη μέτρων για την καταπολέμηση και την πρόληψη της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας. Στην Αγγλία υπάρχουν πολλοί διαθέσιμοι νόμοι που συνεχώς αναβαθμίζονται. Οι ποινές που αποδίδονται είναι συχνά αυστηρότερες. Στόχος της βρετανικής νομοθεσίας εκτός των άλλων, είναι η πρόληψη της βίας με συστηματικούς ελέγχους των ανθρώπων που ασχολούνται με τα παιδιά μέσω πολλαπλών συνεντεύξεων και συστατικών επιστολών. Παράλληλα, οι τοπικές αρχές (αστυνομία, κέντρα υγείας, σύστημα δικαιοσύνης ανηλίκων) ενώνονται και συνεργάζονται στενά. Και στις δυο χώρες γίνονται συνεχείς προσπάθειες για την καλύτερη πρόληψη, αντιμετώπιση και άμεσο εντοπισμό του προβλήματος της παιδικής κακοποίησης.

ΜΕΤΡΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΣΕ ΠΑΙΔΟΦΙΛΟΥΣ ΔΡΑΣΤΕΣ

Μαρία Τσιλιάκου

Εγκληματολόγος, Νομικός Σύμβουλος ΜΚΟ Αλληλεγγύη

Υποψήφια Διδάκτωρ Τομέας Εγκληματολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Η παγκόσμια βιβλιογραφία και έρευνα έχει ασχοληθεί εκτενώς με το θέμα των δραστών σεξουαλικών εγκλημάτων, αφενός λόγω της ιδιαιτερότητας που παρουσιάζουν τα συγκεκριμένα εγκλήματα και της ευρείας προσβολής της σφαίρας των δικαιωμάτων του ατόμου - που φθάνει συχνά μέχρι και την προσβολή της ίδιας της ζωής - και αφετέρου λόγω της θετικής ανταπόκρισης των δραστών στα θεραπευτικά και αποκαταστατικά προγράμματα που εκπονούνται - από τη δεκαετία του 1990 - εντός και εκτός των καταστημάτων κράτησης σε πολλές χώρες. Όπως εξάλλου σωστά επισημαίνεται, ο καλύτερος τρόπος προστασίας των θυμάτων είναι η αντιμετώπιση των δραστών που οδηγεί στην ελαχιστοποίηση των πιθανοτήτων της υποτροπής. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η θεραπευτική δικαιοσύνη (therapeutic justice) η οποία δείχνει τον τρόπο με τον οποίο οι νόμοι και οι σχετική διαδικασίες μπορούν να λειτουργήσουν θεραπευτικά. Δίνει έμφαση στις ανάγκες που δημιουργούνται από τη συγκεκριμένη εγκληματική πράξη καθώς και στη μεταχείριση/αντιμετώπιση του δράστη, ώστε να μπορέσει να επιστρέψει στο κοινωνικό σύνολο ως υπεύθυνος πολίτης. Πρόκειται για ένα είδος παρέμβασης που εστιάζει στη συμπεριφορά των χρόνιων ποινικών δραστών σε συνδυασμό με την επιβολή κάποιας μορφής θεραπευτικής μεταχείρισης.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Μάχη Λαζαρίδου

Υπεύθυνη Κέντρου Εξαφανισμένων και Κακοποιημένων Παιδιών, Χαμόγελο του Παιδιού.

info@hamogelo.gr

Σε έρευνα της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας (2002) εκτιμήθηκε ότι 31.000 παιδιά κάτω των 15

δολοφονούνται κάθε χρόνο. Η ίδια έρευνα έδειξε ότι τα παιδιά κάτω των 4 διατρέχουν διπλάσιες πιθανότητες, σε σχέση με τα μεγαλύτερα. Οι ειδικοί που έχουν άμεση επαφή με τα παιδιά έχουν τη δυνατότητα έγκαιρης ανίχνευσης και αντιμετώπισης της παιδικής κακοποίησης. Η παρουσία θα εστιαστεί στις δυνατότητες του έγκαιρου εντοπισμού τέτοιων περιστατικών και στην ανάγκη ύπαρξης πολυτομεακών προσεγγίσεων, οι οποίες να είναι σε θέση να προσδιορίσουν τους υποβόσκοντες παράγοντες κινδύνου.

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗΣ
ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ**

Εριφύλης 2, 11634 Αθήνα, Τηλ. & Fax: 210 7290496
info@obrela.gr, www.obrela.gr

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΆΛΛΩΝ ΠΟΡΩΝ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
"ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ"
Το έργο συγχρηματοδοτείται
κατά 80% από το Ε.Κ.Τ.

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Εριφύλης 2, 11634 Αθήνα, Τηλ. & Fax: 210 7290496
info@obrela.gr, www.obrela.gr